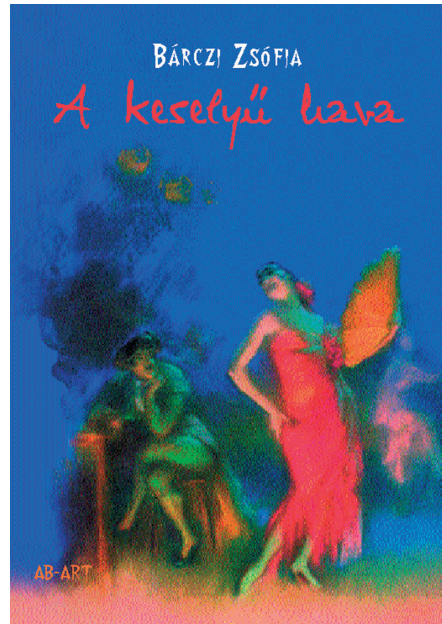

Bárczi Zsófia
A keselyű hava

BÁRCZI ZSÓFIA

A keselyű lava

AB-ART

Flan

Két fénykép: az egyikben a nagyanyám néz büszkén, kissé rátartian szembe a kamerával, háta mögött homályosan látszik egy kert a vélhetőleg ezüstös függönyként lebegő, imbolygó vízsugarak mögött. Fekete-fehér felvétel, azaz inkább szürke-fehér. Nagyanyám haja egészen világosszürke, a tartós hullámok völgyei valamivel sötétebb szürkék. Kedvenc műselyem ruhájának hatalmas égőpiros virágai haldokolni látszanak a képen, hamuszürkék, akárcsak a kert rózsáit jelző elmosódott foltok a háttérben. A szürkés nő és a szürke rózsák között pizokszínű, áttetsző celofánhártya: a kert híres szökőkútjainak egyikéből tör fel a víz, amit én ezüstös függönynek képzelek.

A másikon én állok ugyanott, színesen, harsányan, fehér kalapban, majd húsz évvel később. A kert rózsái átvöröslenek a leheletfinoman szitáló vízben. Minden nagyon éles, nagyon színes, nagyon vásári, mint az olcsó félautomata gépekkel készült fotókon. A felvétel bal felső sarkában egy darabka kék ég rikft, tüntetően, akár egy cégjelzés: made in sur.

© Bárczi Zsófia, 2004

Minden jog fenntartva!
All rights reserved!

ISBN 80-89006-58-2

Húsz évvel ezelőtt ambiciózus nagyanyám a szökőkútnál pózolván is a jövőmet tervezgette, mint mindig. Elképzelte a pillanatot, amikor majd én állok a kertben, a szökőkút előtt, szemben a kamerával. Határtalan rátartisága túláradt saját életén, túl a testen, amit a kisváros, ahol élt, egybehangzóan szebbnek tartott Brigitte Bardot-énál, a szellemen, mely távoli országok iskoláiban pallérozódott kifogástalanná, s a lelken, melynek pompás, díszes, ám üres termei számlálhatatlan tükörfalán az ő és csakis az ő mosolygó, pergő-forgó, nádszálként hajladozó képmása verődött vissza, amíg csak élt. Kicsordult a térből, ami számára adatott, kiáradt az időben, mint eső után a kertjük mögött szeszélyesen kanyargó patak, s a csörgedező, tekergő erecskék elértek mindent és mindenkét, akivel rátart nagyanyám valaha is kapcsolatba került. Góggel és nagyravágyással fertőzödték meg az emberek, kopottságuk, avíthságuk tudatára ébredtek a szobák, ahová belépett. Évekig dédelgetett tárgyak, becses, szívünk zugaiba rejtett emlékek váltak hasznavehetetlenné pusztá pillanásától.

Állt nagyanyám a szikrázó napsütésben, büszkén szembenézve a fényképezőgép lencséjével, s a jövőmet tervezgette, nem tudva, hogy minden

tervezgetés hiábavalóság, a jövőre vonatkozó álmok nem többek balga képzelődésnél, mert az időt nem lehet kisajátítani. Az idő gyűjtőfolyamként magába fogadja terveinket, álmainkat, az emberi élet partjai közt futva fényes hátára veszi őket, hol az egyiket, hol a másikat csillantva meg, de az akaratnak ellenáll, s aki nem dobja le magáról ezt a nehéz koloncot, azt elsodorja álmaival, terveivel együtt.

Mikor nagyanyám odaállt a napsütésben fürdő szökőkút elé, nem tudta, hogy minden mozdulata, gondolata és tette megőrződik az örökkévalóságig, mert a testek nyomot hagynak a térben. Ezért készült a másik kép, amin én álldogálok ugyanott, hogy megtaláljam nagyanyám lenyomatát az időben. Odaálltam, ugyanarra a helyre, ahova ő több mint húsz évvel ezelőtt, hogy megtaláljam léte egy részét, amit itt hagyott a verőfényes déli ég alatt.

És egy harmadik kép: a boldogtalan sorsú királylányról, Zoraydáról, akinek a szenvedéseit legendává finomította a romantikus emberi képzelet. Áll Zorayda a frissen ültetett rózsák között, az alig befejezett szökőkút előtt, feje fölött a ragyogó kék éggel, mit sem sejtve egy kőbor kereszt-

tény lovag képében közelgő végzetéről, ő innen, mi túl az eseményeken, s köztünk csak annyi a távolság, amit egy ostoba lovag teste metsz ki az időből.

Itt állunk hárman, egymásba mosódva, Kőműves Kelemenné nővérei, összekötnek minket a kövek örökre, megbonthatatlanul.

Tucino de cielo

Abul al Haman kalifa – a Nazarin-dinasztia utolsó tagja – uralkodása idején Granada fölött úgy kelt fel a nap, mint sehol másutt. Először csak egy vékony, derengő halvány csík óvakodott a kékesfekete ég aljára, épp hogy sejtetve az alvó zsidónegyed bizonytalan kontúrait. Aztán ez a rezgő, imbolygó csík nőni kezdett. Tágult, mélyült, fényesedett, és egyszer csak, épp abban a pillanatban, mikor a díszletvilágnak tetsző város házai a lét és nemlét küszöbén való hosszas tétovázás után, odahagyva éjszakai papírmasé voltukat, átléptek a reggel irgalmatlanul racionális, háromdimenzióssá sivárult valóságába, felkelt a nap ragyogó, fenséges óarany gömbként, hogy egy pillanatra megszegve a természet törvényeit, elidőzzön a vörös erőd tornya hegyén, ország-világnak hirdetve a Nazarin-dinasztia múlhatatlan dicsőségét.

Abul al Haman kalifa szerette a napfelkeltéket. Minden áldott éjjel, mikor takarójáról lecsorgott a hold olvadt ezüst fényének utolsó cseppje is, kiállt a vörös vár legmagasabb tornyába, hogy ő üdvözölje elsőként királyi vendégét. A nap pedig bevonta a kalifát arany ragyogással, hogy aki csak

ránézett, belekápázott a tekintete. Fénylett a kalifa, bevilágította egész birodalmát, a csipkés márványkő palotáktól az utolsó sárkunyhó legtávolibb zugáig. Nem is volt jobb uralkodó az igazságos Mátyás királyig egy se (ami egy másik mese).

Szerette Abul al Haman kalifa a napfelkeltéket, de még jobban szerette három szépséges lányát: Moraymát, Zuleyát, de legfőként Zoraydát, a legkisebbik leányt. A legidősebb lánya egy szép júliusi éjszakán, teliholdkor jött a világra. Hosszú, dús haja ragyogott, mint a holdsugár, selymes szálaiba belekapott a szél és szétszórta fényét az éjszakai országban. A második leány, Zuleya, csilloghulláskor született. Ezüstpénzként csilingelő nevetése nyomán az útszéli kavics is drágakővé változott. A legkisebb leány, Zorayda hajnalban látta meg a napot. Fénylő szeméből béke áradt, tekintetétől megszelídült a tenger, elcsitulnak a viharok. Szerencsés ember volt Abul al Haman kalifa, ám mégsem volt egészen boldog. Legkisebb lánya születése előtt ijesztő álmot látott. A várral szemközti hegytetőn, ott, ahol a nap búcsút vesz a földtől, egy gyönyörű palota lebegett. Karsú tornyai a felhőkig értek, hófehér falai, mint megannyi tükör, száz nyitott ablakán ki-be járt a szél. A palota körül csodás kert tarkállott. A sma-

ragdzöld pázsit harmatcseppjeiben ezernyi lilium tükröződött vissza, rózsák, mandulafák, jácintok pompáztak. Megszámlálhatatlan szökőkút ontott hűs permetet. A király nem győzött álmélni.

– De hát kié ez a kert? – kérdezte, ahogy ott sétált a rózságyak között.

– A tiéd – válaszolt egy testetlen hang.

– De hát kié ez a palota? – nézett fel a bejárat égbé szökő márványoszlopaire.

– A tiéd – mondta megint a testetlen hang.

A kalifa már épp belépett volna a kastély kapuján, amikor valahol a háta mögött zokogást hallott. Megtorpant, hogy megnézzze, honnan ered, de a kertben nem látott senkit. És mire visszafordult, a csodálatos palota sem volt sehol, lépésre emelt lába alatt a semmi tátongott.

Újra felhangzott a zokogás, de most még sürgetőbbben, még hangosabban, mintha egyenesen a kalifának szólna. Elindult hát Abul al Haman kalifa visszafelé, végig a kert fehér kavicsal felszórt utacskáin, hogy megkeresse a hangot. A sírás pedig egyre erősödött, és ahogy erősödött, úgy tűnt el lassacskán a kert. Először csak a távoli mandulafák olvadtak bele az ég kékjébe, aztán a rózsatövek libegtek tova, míg aprócska porszemmé nem váltak a láthatáron, végül a harmatos pázsit zsugorodott semmivé.

Az egész kertből nem maradt más, csak a mélykék ragyogásban szeszélyesen kanyargó ösvény. És mikor az utolsó árvácska gyenge illata is szétfoszlott a levegőben, a kalifa bensejében felhangzott a zokogás. Egyszer csak ott állt a vörös erőd előtt, és ahogy felnézett, látta, hogy a vár ormán nem zászló lobog, hanem egy fátyolos alak integet: legkisebb lánya, Zorayda. Közelebb ment a kalifa, és akkor már azt is hallotta, mit hajtogat egyre.

– Miért tetted ezt velem, apám, miért tetted?

Abban a pillanatban a fehér ösvény utolsó kövei is szétmállottak a lába alatt, és a kalifa zuhanni kezdett. Tudta már Abul al Haman, hogy honnan jön a panaszos hang. A saját szíve jajgatott keservesen.

Másnap elmesélte az álmát az ország bölcseinek. Azok aztán összedugták a fejüket, sutyorogtak, tanácskoztak hét nap és hét éjjel. A nyolcadik nap reggelén a kalifa elé állt a legöregebb bölcs, az, amelyiknek a fehér szakálla egészen a térdéig ért, és így szólt:

– Uram királyom! Megfejtettük az álmodat, íme, halljad hát! Jól és bölcsen uralkodtál egész életedben, védelmezted az igaz hitet. De most Allah próbára teszi a szívedet. Ha kiállod, prófétái közé emel. De ha nem, elbuksz te is, és veled pusz-

tul az egész birodalmad. És most hallgasd meg a tanácsunk: vigyázz a legkisebb lányodra, mint a szemed fényére! Többet nem mondhatunk.

Azzal a bölcsök magára hagyták a gondterhelt kalifát.

Telt-múlt az idő, nőtt a három királykisasszony, szépségük híre bejárta a földkerekséget. A kalifa mindenben a kedvükben járt. Egy szép napon messzi földről jött követek érkeztek a palotába. Elhalmozták a kalifát tengernyi kincessel, ezüst edényekkel, drágaköves kelyhekkal, selyemruhákkal. Végül egyikük előhozott egy könyvet.

– Fenséges kalifa! Lányaid szépségének a híre a mi országunkba is elért. Ezt a könyvet nekik küldi ajándékba dicső uralkodónk. – Ezzel a követ meghajolt, és kihátrált az ajtón.

Amint a követek elhagyták a tanácstermet, a király lányaihoz sietett a becses ajándékkal. Mert nem akármilyen könyvről volt ám szó! Finom bőrkötését kacskaringós ágakon himbálódzó madarak ékítették, sarkain ezüst kapocs díszlett, s a jobb felső kapcson, vékony aranyláncon egy aprócska kulcs fityegett. Ez a kulcs nyitotta a könyvet. Akkor ámultak csak el igazán, amikor kinyitották. Mert a könyv első lapjára egy tó volt festve, és mikor köze-

lebb hajoltak, hogy jobban lássák a képet, hirtelen szellő támadt, és habot fújt a kíváncsi királylányok arcába. Még nagyobb lett azonban a meglepetésük, mikor látták, hogy a tavon ringatózó csónakban ők maguk ülnek, és vidáman integetnek a parton álló apjuknak. A csónakot a szél a tó túlsó partja felé terelte, amely már nem fért el a papíron, így az aprócska alakok eltűntek a szemük elől. Volt ám öröm, mikor felfedezték, hogy a következő oldalon ott a tó másik partja! Kis ideig nem történt semmi, aztán egyszer csak fodrozódni kezdett a víz, s a lap szélén megjelent a csónak orra, benne a három aprócska alakkal. Közben azonban megváltozott a táj. A remegő fűzek helyén végtelen homokdűnék nőttek, a csónak megrázkódott és tevévé változott, s a tónak nyoma sem maradt. Ahogy pergették a lapokat, egyre változott a vidék, sorra életre keltek az emberek, nyüzsgéssel teltek meg a városok. A könyv utolsó lapján egy szemet kápráztató palotát találtak. Karsú tornyai közt szeráfok kergetőztek, tágas szobáiban tarka tollú madarak, s a kastély körüli park fűvén csengős bárány szaladgált.

A három királylány ujjongott örömeiben. Sosem volt ehhez fogható játékszerük. Reggeltől estig a könyvet lapozgatták, nem tudtak betelni mesés képeivel. Egy idő után aztán mégis megunták. Egyre ritkábban ütötték fel, egyre gyorsabban ér-

tek a végére, talán végképp el is felejtették volna, ha a legkisebb királykisasszony, Zorayda nem illesztí estéről estére a picinyke kulcsot a díszes zárba, hogy egész éjszakákat töltsön a ködpalota kertjében barangolva. Közben napról napra szótlanabb lett, egyre fogyott, sápadt. Komolyan aggódott az öreg kalifa.

– Keresd a kedvét! Próbáld felvidítani! – tanácsolta a legidősebb bölcs, akinek immár bokáig ért a szakáll.

A kalifa azon nyomban zenészekért küldetett. De hiába hangzott fel a háremben a mennyei muzsika, Zorayda csak nem lett boldogabb. Akkor a kalifa állatokat hozatott. Majmok ugrándoztak a díszes oszlopokon, színes madarak rikácsoltak minden ablakban, szelídített tigrisek talpa alatt hajlott a fű, de a lánya csak nem lett boldogabb. Végül a kalifa – mert igen bölcs ember volt – így szólt a lányához:

– Édes lányom, legféltettebb kincsem! Nem nézhetem tovább a bánatodat. Mondd meg hát, mit tegyek, hogy visszatérjen tovaiant kedved? – így beszélt a kalifa, s fennkölt szavait ugyancsak sebesen jegyezte az e célból tartott írkok hada.

De Zorayda csak nem válaszolt.

Ekkor a kalifa újra próbálkozott:

– Szívem virága, lelkemből fogant rózsaszál! Mondd hát, mi lelt? Miért hervadozol – szólt kisebb képzavarral élve – mint párvjától elszakadt gerlicemadár? – és keservesen tördelte a kezét, ügyet se vetve írnoakai elismerő pillantásaira.

Megsajnálta Zorayda a kétségbeesett kalifát, és csendesen válaszolt.

– Nagy az én bánatom, atyám, nagyobb, mint a birodalmad! Egyre varázskönyvem szépséges kastélyába vágyom, s ha oda nem jutok, talán meg is halok...

– Hát csak ennyi a baj? Ez felhősíti el ragyogó arcodat? – hörrent fel méltán a tragikus húrrokra hangolt atya. – Hisz óhajaid lesi birodalmam meg a kerek világ minden építőmestere! A teremburáját!!! – füstölgött, de azt hiszem, az utolsó mondatot elnyomta a jó stílusérzékű írnokok kórusának torokköszörülgetése. Azzal kikapta lánya kezéből a könyvet, és felcsapta az utolsó oldalon. Attól, amit látott, kifutott az arcából a vér. Mert lánya vágyainak tündérpalotája nem volt más, mint az a kastély, amelyet egykor királyi ő maga látott álmában.

Feléledt a kalifa rossz előérzete, de nem volt mit tenni, kötelezte az adott szava. Összehívott hát hatszáz kőművest meg a biztonság kedvéért

még egyet, kiméretett nekik hatszáz véka aranyat meg – mert szerette a nagyvonalú gesztusokat – még egyet, aztán így szólt:

– No, ti hatszázegy kőművesek! Egy hónapot kaptok, hogy felépítsétek a palotát, beültessétek a kertet. Ha elkészültök, gazdaggá teszlek benneteket. De hogyha nem, az életetekkel fizettek! – Azzal sarkon fordult, nyomában írnoakai hadával. Nekik köszönhetjük, hogy a mesék királyai mind a mai napig gyakran élnek e fordulattal.

– Aztán ragyogjon nekem az a palota! – morogt meg vissza a tanácssterem kapujából, de ezt már nem hallotta más, csak a hatszázegyedik építész.

Sürgött-forgott a hatszázegy kőműves, kopogtak a kalapácsok reggeltől estig, de még éjszaka is. Elkészült a palota, ha lehet, még szebb lett, mint a varázskönyvben, és egészen biztosan szebb, mint az öreg kalifa egykori álmában.

Azon a napon, mikor Zorayda először aludt a szépséges palotában, különös dolog történt. Ahogy a királylány kinyitotta a könyvet, ugyanúgy találta a hullámzó tavat, mint minden este. A part füzeit gyengéden himbálta a szél, ezüstös hátú halak szökelltek a vízben, de a csónak nem volt sehol. Továbblapozott Zorayda, de hiába várt, nem tűnt fel a cifra szerszámzatú teve. Egy-

szer csak, mikor már épp lapot hajtott volna, a legtávolabbi homokdűnén megmozdult valami. Először pusztán egy sötét folt látszott, aztán ez a folt nőni kezdett, egyre közelebb ért, piszkos porfelhővé változott, s mire elérte a legmagasabb homokdűne lábát, három lovag bontakozott ki belőle. Fáradt lovuk alig botorkált a térdig érő homokban, ők maguk is kókadtan ültek a nyeregben, ám páncéljukon a kereszt büszkén hirdette egy új világ diadalát.

A három lovag sorban elhaladt Zorayda döbbsétek tekintete előtt, aztán szépen, egyik a másik után, átléptetett a következő képre. Mikor már egészen a lap alján járt, az utolsó vitéz megállította a lovát, és belenézett Zorayda szemébe. Elpirult Zorayda, megremegett a szíve, de azért állta a tekintetét, nem fordult el, nem csukta be a könyvet.

Attól kezdve alig várta Zorayda az estét. Napközben kinn sétált a kertben, tarka csokrokba rendezte a sejtelmesen hajladozó virágszálakat, aztán csak nézte, ahogy apró kolibrikké változva szétröpömpennek, hogy egy ragyogó körtánc után újra letelepedjenek a zöld indákon. Napnyugtakor kiült nővéreivel a palota falaira, énekük messze szállt a békés táj fölött. „Habibí, habibí” – trilláztak a csengő hangok. Mikor leszállt az est, az utolsó is elhalt, a

nővérek lekászálódtak a palota márvány falairól, és jó éjszakát kívántak egymásnak. Ekkor jött el Zorayda várva várt órája. Mikor mindenki nyugovóra tért a palotában, kinyitotta a könyvet, és csak nézte, nézte a lovagot – a lovag meg őt – egészen napkelteig. Talán így nézik egymást az idők végezetéig, ha egy szeles hajnalon Rodrigo és társai – merthogy ez volt a lovag neve – meg nem érkeznek a városba, ahol a királyi család éldegélt. Szomorú reggel volt az. Mikor átlépték a város kapuját, elborult az ég, és akkora zivatar kerekedett, hogy a lovasok bőrig áztak, mire egyáltalán észrevették, hogy esik. Aztán olyan szél támadt, hogy a lovaknak elfújta a sörényét, ám ők csak mentek előre. Végül mélységes szakadék támadt a lábuk előtt, de akkor a mellvértjükre rajzolt kereszt fényleni kezdett, s ők felemelkedtek a levegőbe. Sértetlenül értek földet a szakadék másik oldalán. Ekkor elcsitult a vihar. Mire a palota márványfalai alá jutottak, már hétágra tűzött a nap, mintha mi sem történt volna.

A három királykisasszony aznap is kiült alkonyatkor a palota falára, és énekelt. „Habibí, habibí” – nyújtózkodott a dal, szirénhangként lopódzva be a járókelők szívébe.

„Mi amor, mi amor” – felelt rá a közeli berekből. Beteljesedett hát a királylányok sorsa. Egy na-

pon, egyazon órában lett szerelmes mind a három.

Múltak az órák, szálltak a hetek. Mikor a harmadik hónap utolsó napja is eljött, előállt az első lovag, és így szólt:

– Morayda, szívem szép szerelme! Akarsz-e a feleségem lenni? – És Morayda felelt:

– Akarok!

Előállt a második lovag is, és így szólt:

– Zuleya, lelkem egyetlen virága! Akarsz-e a feleségem lenni? – És Zuleya felelt:

– Akarok!

Akkor előállt a harmadik lovag, teljes nevén Rodrigo Fernandez de la Cruz, és így szólt:

– Zorayda, életem fényes napja! Akarsz-e a feleségem lenni? – És Zorayda felelt:

– Ha atyám is áldását adja, akarok.

Nagy lett a csend a völgyben. Elhallgattak a madarak, megdermedtek a fák. Még a palota szőkőkútjai is abbahagyták a csobogást egy percre. Kérlelték Zoraydát a lovagok, könyörögtek a nővérei három nap, három éjjel, de minden hiába volt. Zorayda hajthatatlan maradt.

Mikor Morayda és Zuleya látták, hogy hűgük akarata megmásíthatatlan, szomorúan búcsút vettek tőle. De mielőtt még kiszöktek volna a várból, a legidősebb nővér azt mondta:

– Kicsi hűgom! Ide három járőföldnyire van

egy fogadó. Odáig már nem ér el atyánk hatalma. Ott fogunk rád várni egy álló hétig. – Azzal megölelték egymást, s a két idősebb királykisasszony leereszkedett a vár falán. A boldog lovagok már vártak rájuk, s ott állt a harmadik is, Rodrigo, bánantól nehéz szívvel.

Bárhogy is fájt Zoraydának látni a Sevilla felé poroszkáló Rodrigót, nem tudott elmenni anélkül, hogy búcsút ne vegyen édesatyjától. Elindult hát, hogy megkeresse az öreg kalifát. Abul al Haman épp a madarait etette, mikor az ajtóban megjelent a lánya. Nagyon megörült a kalifa.

– Édes kicsi lányom! De jó, hogy látlak! Mondd, mi hozott hozzám? – kérdezte, mert látta, hogy Zoraydát nagyon bántja valami.

– Ó, atyám! Végtelen a fájdalom, hogy el kell válnunk, de még nagyobb a szerelmem Rodrigo Fernandez de la Cruz lovag iránt, s ha az övé nem lehetek, hidd el, a halálé leszek!

Éktelen haragra gerjedt az igazhitű öreg kalifa, mikor ezt hallotta. Csak úgy reszketett a turbán gyolcsa kopaszodó fején. Hát még mikor megtudta, hogy két idősebb lányának bottal ütheti a nyomát! Azon nyomban kivégeztette a hírhozókat.

Végül, úgy tűnt, lecsillapodott. De a szemébe költözött kevélység nem sok jót ígért.

– Halljátok hát az ítéletemet! Moraydának és

Zulejának még az emléke is legyen átkozott, ne adhassa anya gyermekének e két nevet birodalmamban soha többé! Zorayda pedig bűnhődjék, mint egy áruló! Zárassék a legmagasabb torony legkisebb szobájába, és maradjon ott, míg csak el nem pusztul!

Bárhogy sírt és könnyögött Zorayda, atyja hajthatatlan maradt. Bizony, még aznap rázárták a vörös erőd legmagasabb tornyának ajtaját.

Rodrigo pedig kijutott Abul al Haman kalifa birodalmából. Nem volt épp jókedvű, de azért bizakodva várt. Várt egy napot, várt kettőt, a harmadikon aztán belopta magát a lelkébe a kétség: hátha nem jön a lány. A negyedik napon már biztosan tudta. Az ötödiken azt gondolta, hogy a világon még senkit nem tettek úgy lóvá, mint őt. A hatodikon feltámadt benne a harag. A hetedik napon pedig elindult a király udvarába.

Ott aztán annyit duruzsolt a királyi tanácsadók fülébe a szomszédos országban látott tömérdek kincsről – azok meg persze továbbadták a hírt –, hogy végül már másról se beszélt az egész udvar, élén a legkeresztényibb királlyal, mint a készülődő hadjáratról.

Tavasszal megindult délnek a hatalmas sereg.

Három év múlva pedig Isabella és Carlos, az ambíciózus és fölöttébb katolikus királyi pár a kereszt jegyében szabad elvonulást ígért a kalifa családjának, és vallásszabadságot meg önrendelkezést a maradni akaró muzulmánoknak, a város kulcsa fejében. Meg is kapták. Ennek apropóján sok mindent mondott az amúgy is mélyen lesújtott kalifának szabad szájú édesanyja, de szavait hadd fedje jótékony homály. Később egy hitbuzgó püspök állítólag lángoló keresztet látott a vár fölött, erre jól kiirtotta a muzulmánokat, hogy ír-magjuk sem maradt. Beteljesedett hát az öreg kalifa egykori álma, mert a szíve megmérettetett és Allah könnyűnek találta, s beteljesedett a püspök kissé szélsőségesen értelmezett álma is. Rodrigo lovag a férfiúságán esett csorbát kiköszörültnek vélvén meglátott, gyorsan magáévá tett, majd a zord atya bosszúját elkerülendő, feleségül vett egy Inezt vagy Pilart, és minden bizonnyal sok egyéb dicső tettet hajtott még végre.

Mindez azonban nem változtat a Zoraydával történeteken. Mert végül, háromévnnyi szenvedés után őt valóban magához vette Allah. Egy hajnalon, mikor már olyan pici lett a bánat súlya alatt, mint egy szürke kis veréb, sóhajjá változott. Kisuhant az erőd ablakán, nyílegyenesen szállt fel

az égbe, meg sem állt Allah trónusáig. Azóta is ott énekel, s ha kora nyári éjszakán, az Albaisinben járva meghallod a régi dalt: „Habibí, habibí”, biztos tudhatod, Zorayda megdicsőült lelke szegődött a nyomodba, hogy óvjon a leselkedő veszélytől.

A LÉLEK TITKOS TÁJAI

Ráadásul félművelt és szakbarbár, meg a szája is eljár időnként, de azért, hogy valaki a családját sértegesse?! Alapjában véve mindannyian szerették, még a háromlábú kredenc is a szívébe zárta, aki szálkás természete ellenére gyakorta ellágyult, ha izgága albérlőjéről esett szó.

– Nem a szívébe, hanem a fiókjába. Egészen pontosan a bal felső fiókjába – mutatott rá a tényekre a rozsdás reszelő, mert nem állhatta a mocsár fellengzős modorát. – A legrozszantabb, legkoszosabb fiókba, amit valaha bérbe adtak – folytatta könnyörtelenül. – Még az egér se bírta ott egy hétnél tovább. Persze – és ez az epés megjegyzés már a szúnak szólt – némelyekkel bármit meg lehet tenni!

Úgy tűnt, pillanatokon belül kirobban a veszekedés, amikor valahonnan a kredenc hiányzó lába tájáról megszólalt egy vékonyka hang:

– Csinos kis járat, nem mondom! – irigykedett a hangya.

A hangya nem volt közülük való. Egy csokor margarétán érkezett még nyár elején, potyautasként. Mindenkinek elmesélte, hogy gazdag és befolyásos anyai nagybátyjához készül látogatóba, és itt csak átutazóban van. Aztán múlt az idő, a hangya meg csak halogatta a továbbutazást. A

menetrend szerint hétfő esténként kihajtott virágcsokrok egyike-másika ugyan megdobogtatta a szívét, egy hervatag törökszegfűre fel is szállt, de az indulás előtt eszébe jutott, hogy nem búcsúzott el a szakadt törülközőtől, így végül mégis maradt. Lassan részese lett a konyhának, akár csak a törött fésülködőtükör, a sánta egér és a rozsdás reszelő. Most, a szú furatát látva, felébredt benne a féltékenység. Értő szemmel méricskélte a bejárat enyhe lejtőjét s a merész kanyarokat vető folyosókat.

– Te egérke! Gyere csak ide! Nem ferde szerinted kissé ez a küszöb?

Az egérke odabicegett, és félrehajtott fejjel szemlélte az ócsárolt mestermunkát. Már épp nyitotta volna a száját, hogy megvédje barátjukat, amikor a szú, akinek belegázoltak a szakmai becsületébe, kirozott az ajtón, kis híján elsodorva okvetetlenkedő kollégáját.

– Que bella sorpresa! Halott anyám emlékére esküszöm, hogy a küszöb egyenes! – kiabált magából kikelve, és még egyebeket is ordított, de hogy mit, azt senki se értette.

– Mit mond? – kérdezte a hangya.

– Nem tudjuk – felelt a törött fésülködőtükör. – Ha felzaklatják, mindig ez történik. Összevissza kiabál, meg valami Bellát emleget. Talán a meny-

asszonya lehet a hölgy! – mélázott a romantikus lelkületű fészkelődőtükör.

– Szerintem nyelveken szól! – suttogta misztikus félelemmel az egérke.

– Khm, khm – krákogott a rézmozsár. – Ostoba találgatások, női fecsegés! Én tudom – vágta ki büszkén –, hogy mit beszél!

– Mit? Mit? – gyűltek köré a többiek, és izgatottan fészkelődni kezdtek.

– Boldogult úrfikoromban – kezdte a mozsár, aki alkalomadtán nem riadt vissza kedvenc szerzői plagizálásától – számos országot bejártam. Családom rangja ugyanis megkövetelte a világban való jártasságot.

– Uramisten – suttogta a pléhmosdó –, már megint kezdi! – De senki nem figyelt rá, így hát elhallgatott.

– Hosszú évek teltek el, mire végigjártam a kontinens leghíresebb egyetemeit, hogy szert tegyek a magasabb műveltségre. Mire külföldi tanulmányaim végére értem, hogy úgy mondjam, fölöttébb megnőtt a súlyom mások szemében.

– Nem csak mások szemében – hajolt a pléhmosdó az egérkéhez.

– Szóval, a társaság, és ezt a szót nyugodtan ejthetném nagy kezdőbetűvel – folytatta büszkén a mozsár –, megbecsült, mi több, nélkülöz-

hetetlen tagja lettem. Egy alkalommal én és néhány jelentéktelenebb barátom elhatároztuk, hogy elmerülünk a művészetekben, s e célból át-rándultunk Itáliába.

– És nem rozsdásodtál be, mire kihalásztak? – kíváncsiskodott az egérke.

– Képletesen mondtam – vetett rá rosszálló pillantást a rézmozsár. – Folytathatom, vagy kíván még valaki hozzászólni? – kérdezte sértődötten.

– Folytasd, folytasd! – unszolták a többiek.

– Abban az időben, nyíltan megvallom, elég szép sikereket értem el a képeimmel, merthogy festegettem is.

– Ó! – morajlott fel a hallgatóság.

– Úgy bizony, az én időmben egy valamire való fiatalember polihisztor volt. Már épp az Akadémia tiszteletbeli elnökévé akartak választani, mikor eluralkodott rajtam a naturalizmus szelleme.

– És nem féltél? – kérdezte maró gúnnyal a rozsdás reszelő. De a rézmozsár válasza sem méltatta.

– Tudjátok, drága barátaim, abban az időben egy festő nem pacsmagolhatott csak úgy akármit a vászonra. Pontos szabályai voltak a művészetnek, úgy bizony! Én azonban megelőztem a koromat, s a hálátlan világ eltaszított magától. Kizártak az Akadémiáról, a képeimet pedig elégették. Egy meg nem értett művész él közöttetek! – csapott a mellére ko-

morán, hogy csak úgy zengett a jó minőségű réz.

– De a szúró! akartam beszélni – folytatta társasági hangon, mikor végre úrrá lett váratlan elérékenyülésén. – Mi több, drága barátomról és művészársamról, a szúró! Mert tudjátok meg, művész ő, mégpedig a javából! Bizony, Itália szülte ő is, akárcsak a provence-i bor! A napfényes Itáliáé, hol egy honfitársunk szerint a földön teremnek a könyvek, s bár én ezt nem tapasztaltam, higgyünk neki, hisz a költői szózat igazabb a sivár valónál! – szónokolt elragadtatottan a rézmozsár.

– Na, mibe fogadunk, hogy sose tudjuk meg, mit mondott a szú? – érdeklődött halkán a pléhlavór, de a többiek áhítatosan hallgatták a felhevült mozsarat.

– Azúrkéék ég és szép ívű lankák közt peregtek gyermekévei. Aztán, mikor a serdülőkor küszöbére ért, atyja kézen fogta, és elvitte egy neves velencei mesterhez, hogy ott tanulja ki a fafaragás minden csínját-bínját.

– Talán ezért farag folyton ferde küszöböket – lamentált a hangya. – Olvastam valahol, hogy a gyerekkori traumákat sosem heveri ki az ember – azzal kecsesen oldalra szökkent, hogy elkerülje a szú felé hajított kalapácsát.

– Csendet! Csendet! – cincogott az egérke, és mikor elhallgatott a társaság, a rézmozsár folytatta:

– Szorgalmas diák volt a szú, rövidesen a kisujjában volt a szakma minden fortélyja. Tehetsége hamarosan szemet szúrt a mesternek is. Először csak kisebb munkákat bízott rá, fahántolást, gyalulást, fűrészselést. Mikor látta, hogy tanítványa minden dologgal könnyedén megbirkózik, egyre komolyabb feladatokkal bízta meg. Egy napon aztán külföldi kereskedők jöttek a műhelybe. Végignézték a félig kész bútorokat, képkereteket és játékokat, egy darabig értőn hümmögtek, aztán összesúgtak, végül előálltak a kérésükkel: készítsen a mester egy velencei tükröt, de olyan díszes ráamával, hogy a fél világon ne akadjon párja.

A mester akkor elővette legkedvesebb inasát, és így szólt hozzá:

„No fiam, elérkezett a próbatételek napja! Rád bízom a tükrő ráamáját. Ha jól sikerül, társammá fogadlak, s meglásd, együtt olyan híresek leszünk, hogy királyok fognak versengeni a kegyeinkért!”

Dologhoz látott a szú. Számolt és rajzolt egész nap, csak úgy tekeregtek a szőlőindák sercegő cezurájá alatt. Mikor készen lett a tervvel, belevette magát a munkába. Szállt a fűrészpor a nyomában. Ahogy múltak a napok, a szú egyre lázasabban dolgozott. Már letelt a munkára kiszabott idő, de ő csak percegett rendületlenül. Hiába bizonygatta öreg mestere, hogy sosem látott még

ilyen szép rámat, a szű meg se hallotta. Eltökélte ugyanis, hogy véghezviszi a lehetetlent: megteremti a tökéletes műalkotást.

Végül a kereskedők nem vártak tovább. Becsomagolták a tükröt az ihletett fafaragóval együtt, és hajóra rakták. Így érkezett meg barátunk ebbe a számára idegen országba, szalma közé tekerve, sötét ládába zárva. De a lelkében élő kép tovább világított. Már majdnem elkészült a nagy művel, mikor kicsomagolták a ládát. Elővették a tükröt, hogy felvigyék a kastély dísztermébe, de a szolga megbotlott a lépcsőn, s a tükör ezer darabra tört.

Féktelen harag ébredt a kastély urában. Kikapta a hű ajtónállója kezéből a nehéz alabárdot, és szilánkokra hasogatta a mívés keretet.

„Pusztuljon hát ez is!” – ordította. Aztán megparancsolta, hogy a keret darabjait tüzeljék el, amint beáll a tél.

A szű lelkében aznap eltörött valami. Hevert a fatartóban, álmai törött darabjai közt, és nem gondolt semmire.

– Ó, ezek a művészek! – fanyalgott a pléhmosdó, és még hozzátett volna valamit, de ekkor elkapta a fésülködőtükör dühös tekintetét, és jobbnak látta, ha csendben marad.

– A művészeknek igenis joguk van nem gon-

dolni semmire! – vette védelmébe a mozsarat a pallérozott szellemű konyhaasztal is.

– Szóval, mint mondtam, eltörött a lelkében valami – folytatta a rézmozsár könnyörtelenül. – Elpattant a művészet érzékenyen rezgő húrja, s a szű szívében nem csendültek fel többet az alkotás éteri hangjai – a rézmozsár nagyon elégedett volt magával. – Ekkor kezdődött árva barátunk kálváriája. Egyedül egy idegen országban, elvesztve a megélhetés kenyerét és ráadásul papírok nélkül! – emelte fel a hangját, s valószínűleg a karját is ég felé emeli, ha történetesen van neki.

A szű közben ijedten pislogott. Ő eddig úgy tudta, hogy a mester várható haragja elől bújt meg a velencei tükör ráájában, mikor falánkságában bezabált egy nagyon értékes cédrusfa széklábat. A jó melegben elaludt, és amikor felébredt, egy ládában találta magát, s mire felnyitották a láda fedelét, ő bizony belakmározta a velencei tükör keretének több mint a felét. Ki is dobták a tükröt azon nyomban, de mielőtt a keretet még eltűzelték volna, ő átköltözött egy vizesdézsa ízletes dongái közé. A dézsát később behozták a konyhába, azóta itt lakik, többé-kevésbe megtűrt albérlőként, a konyhakredenc bal felső fiókjában.

De most, a rézmozsár elbeszélését hallgatva, mintha valóban megszólalt volna benne valami.

– Pszt! – intett a barátai felé, mert mélyen, önnön lényé legtitkosabb zugában, aminek a létéről a szű eddig mit se tudott, felhangzott egy hang, halkan és bizonytalanul, aztán hirtelen felerősödött, és ekkor már a többiekhez is eljutott a zúgó, csilingelő áradat.

– Halljátok? – fordult döbbsen arccal megilletődött barátai felé. – Ezek az alkotás éteri hangjai lesznek! – ujjongott.

– Vagy a hasad korog! – morgott a minden költői vénát nélkülöző pléhlovór, de a többiek lepiszszegték.

A szű felpattant, és bevetette magát a háromlábú kredenc hátsó falába fúrt járatába. Barátai vártak egy darabig, de csak nem jött elő.

Teltek a napok, s a szű ténykedéséről csak a kredencből áradó finom zene árulkodott. Barátjuk titokzatos átalakulásától fogva a konyha lakói naponta összegyűltek a kredenc előtt, hogy áhítatosan hallgassák a kiszüremelő hangokat. De a kredenc is megváltozott. Mintha a belsejébe zárt zene tette volna, repedései sorra kisimultak, kopott politúrja felfénylett, csak úgy ragyogott az egész szekrény. Olykor, ha a különös dallamok felerősödtek, álmodozva suttozta maga elé:

– Halljátok? A mester alkot!

És ki tudja, miért, ilyenkor mindannyian nagyon boldogok voltak.

Csak a prózai lelkű pléhlovór horkant fel egyszer:

– Naná, hogy megnyertem volna a fogadást!

A lélek titkos tájai

– Hát Te meg mit körmölsz? – szimatolta körül az egérke a hangya küzdelmére fittyet hányva vidorán kunkorodó papírlapot. Sőt, a jobb felső sarkából le is harapott egy darabot.

– Sajt – mondta, és ihletett arccal tovább rágcált. – Meg egy kis szalonnabőr is lehetett a közelében – folytatta elgondolkodva. Aztán elfelhősödött a tekintete, és szomorúan hozzátette:

– Van még itt valami, amit képtelen vagyok felismerni.

– Tudok esetleg segíteni? – kérdezte együttérzően a hangya.

– Nem, nem hiszem. Tudod, ez a valami nem is annyira íz, mint inkább illat. Igen, határozottan valamilyen illatot érzek, azaz inkább csak illatemléket. De milyen illatét? – az egérke összeráncolta a szemöldökét.

A hangya őszinte tisztelettel nézett töprengő barátjára. Az egérke messzi földön híres volt a konyhaművészetekben való jártasságáról. Nem akadt olyan ínycsafalat, fűszerkeverék vagy egzotikus gyümölcs, amit ne ismert volna behatóan. Annak előtte ugyanis, hogy ebbe a kopottas, sze-

gényes konyhába költözött, egy előkelő párizsi szálloda éttermi egere volt. Ezért magában mélyen megvetette a gazdasszonyt, aki talán még csak nem is hallott a besamel- vagy holland-mártásról, és borban pácolt narancsos kacsá helyett – ami az egérke kedvence volt – jobbára csülkös habart bablevest rakott szombatonként az asztalra, jó sok krumplival. Hogy a vasárnapi ebédéről ne is beszéljünk! Az egérke, hogy ne legyen tanúja az ünnepi éték megszenteltetésének, ilyenkor inkább elvonult a világtól, bevackolta magát a konyha falába fűrt lakályos lyukba, eltorlaszolta a bejáratot, s hogy érzékeny szaglását védje az erőszakosan betörő vidéki ételek bűzétől, orrába jó nagy adag vattát dugott. Aztán lehunyta a szemét, s meditálni kezdett.

– A lelki gyakorlat fontos részét képezi az egészséges életnek – magyarázta egyszer a konyhában. – Megtisztítja a gondolatokat, és kiüríti a lelket. A teljesebb lét felé emel, ha mond ez nektek egyáltalán valamit. E lelki gyakorlatok révén egy atyai felmenőm, aki élete javát egy tibeti kolostorban töltötte, eljutott a Nirvánába. Azt írja, hogy remek hely, egészen kitűnő a konyhája.

Meditációi közben az egérkét gyakran elnyomta a buzgóság. Álmában a csodálatos ízű ételkülönlegességek illata lágyan a hátára vette, és ringatta,

emelte a teljesebb lét felé, ami megtévesztően emlékeztetett a párizsi szálloda tisztaságtól ragyogó konyhájára. Egérke ilyenkor szomorúan ébredt.

– Hiába – sóhajtozott. – A lélek emlékszik önön tökéletes állapotára. De így, testbe zárva, az anyag foglyaként csak álmaiban térhet vissza ön-maga valaha volt különb létébe – magyarázta a le-esett állal hallgató rézmozsárnak.

A mozsár, aki önnön anyagával elégedetten ugyancsak tökéletesnek érezte magát, attól kezdve rögeszmésen virrasztott. Látni akarta, hogy milyen az egér lelke, amikor önmagára emlékezik.

Egy vasárnap délután azonban, mikor az egérke javában útban volt már a teljesebb lét felé, a gazdasszonyhoz vendégek érkeztek. A konyha megtelt emberekkel és hangokkal, szófoszlányok és kószá nevetések kergetőztek a felületesen lepókhálózott sarkakban.

„Hogy vagy? Hogy vagy?” – hangzott mindenünnen, dallamos szoprán és zúgó basszus hangokon, és ellenpontként – „Jól! Jól!” – felszárnyalt a gazdasszony telt alt hangja.

– „Hogy Vagy” ... Milyen furcsa név – elmélkedett a háromlábú konyhakredenc. – Hiába, no, mit várhat az ember egy embertől!

– Lármás, koszos népség! Be se kéne őket engedni a házba! – tódította a pléhlavór.

– Koszos?! – rázkódott meg a szakadt törülköző. – Hát erről tudnék mesélni... És a szaguk! No, az aztán valóban kibírhatatlan. Emlékszem, fiatalkoromban, még élt az öreg tekintetes, ennek a nőszemélynek – intett megvetően az önfeledten kacarászó gazdasszony felé – a dédapja. Hát...! Hadd ne részletezzem! – kezdett volna máris hatalmas élvezettel az öreg tekintetes szokásainak aprólékos leírásába.

– Hát ne is! – mordult rá a konyhaasztal. – Elmondta már vagy ezerszer! Látod?! – mutatott az ájuldozó fésülködőtükörre. – A tükör már a puszta említésétől elzöldült.

– Jó, jó – motyogta a letorkollt törülköző, és összébbhúzta magát. Én csak úgy gondoltam...

– Te csak ne gondoldj semmit! – támadt rá a konyhaszekrény is. – Arra itt van a rézmozsár, meg mióta misztikus révületekbe esik, az egér. Még az hiányzik, hogy te is elkezd!

– Ez is valami újfajta nyavalya! – dohogott a törülköző, hogy legalább részben visszaállítsa alaposan megtépázott becsületét. – Bezzeg az én koromban! Azt se tudtam, hogy van lelkem.

– És van? – szemtelenkedett a szű, aki a nagy csetepatéra egy pillanatra kidugta a fejét a háromlábú konyhakredenc bal felső fiókjából.

– Te meg menj vissza, és alkoss! – rivallt rá az

avatott görög kóruossal átvedlő konyhai népség.

Közben a gazdasszony és vendégei ebédhez láttak. De kevés volt a hely, ezért hatalmas hórukkolás közepette odébbtolták a sértetten méltatlankodó konyhakredencet, fiókjában az ihletetten faragó szúval. Bizony, pont a lakályos egérlyuk bejárata elé.

Az egérke mit sem sejtett a drámai fordulatot vett eseményekről. Ébredezőfélben nyújtózkodott a puha karosszék fenekén, lehunyta szemhéja mögött hófehér tálban aranylós leves párolgott. Erről a képről észébe jutott a gazdasszony csiricsaré rózsákkal díszített, aranyozott fülű levesestálja, és rémületében felébredt. Mikor lecsillapodott veszettül kalimpáló szíve, megtörölte a homlokát, felállt, lekefélte összekócolódott bársonybundáját, és így szólt:

– Ideje, hogy vacsora után nézzek. – Azzal szétzedte az ajtó elé épített barikádot, és lenyomta a kilincset. Ugyancsak meglepődött, mikor a feltároló ajtókeretben megpillantotta a konyhakredenc egyik lábát.

– Khm, khm! Szabadna, kérem? – köhécselt udvariasan az egérke. De a kredenc, úgy látszik, nem hallotta. Az egérke várt egy darabig, aztán mikor csak nem történt semmi, megkocogtatta a méreletes végtagot:

– Hahó! Kopp-kopp! Van otthon valaki? – érdeklődött, de aztán észbe kapott, és kijavította magát: – Kopp-kopp! Van itthon valaki! Mi több, én vagyok itthon! Hát mindenki süket? – ordított immár magából kikelve a türelmét vesztett egér.

A konyha népe közben lassan nyugovóra tért. A törött fésülködőtükör, mielőtt tekintetét az álom hátlapja mögött elterülő birodalma felé fordította volna, még látta, hogy a szendergő konyhakredenc olykor felnevet, mintha valaki finoman csiklandozná.

– Nocsak, az erényes öreg hölgy – motyogta maga elé, azzal elaludt.

Másnap mindenki későn ébredt. Az egérkét nem kereste senki. Megszokták már, hogy néha napokig meditál. Pár nap múlva azonban nyugtalankodni kezdtek.

– Lehet, hogy elment Nirvánába, meglátogatni a rokonát – vélekedett a szakadt törülköző.

– Búcsúzás nélkül hagyott volna itt minket?! – méltatlankodott a rézmozsár.

– Ha egyszer elragadta a lelke! – vetette oda foghegyről a hangya, de azért ő is nyugtalan volt.

Így jött el a vasárnap. Ebéd után a gazda újságot olvasott, a gazdasszony meg kivonult a konyhába mosogatni. Vad csörömpölésével felzavarta a szendergő mosogatót. Mikor helyére akarta tenni

a félfülű levesestálat, a gazdasszony felsikoltott.

– Uramisten, a kredenc!

– Mi az, mi történt?! – pattant fel rémulten a gazda.

– A kredenc! Hát nem látod? – mutogatott a háromlábú konyhakredencre hideglelősen a gazdasszony. – Nincs a helyén!

– Miért? Van ebben a házban bármi is a helyén? – érdeklődött kedélyesen a gazda, de a gazdasszony nem mosolyodott el.

– Az a szerencsétlen egér. Már biztosan éhen pusztult, ha nem kapott előbb infarktust a sötétben – magyarázott értetlenkedő férjürának a gazdasszony. – Az egérlyuk előtt felejtettük a kredencet.

– Te egereket tartasz a konyhában? – kerekedett el a gazda szeme.

– Ugyan már! Mit aggodalmaskodsz folyton! Csak egyetlen árva kiségerről van szó – ripakodott rá a gazdasszony. – Na, kapjuk el a szekrényt, és toljuk odébb! – Azzal nekiveselkedett.

– Hát, nem is tudom – motyogta a gazda, de aztán meglátta a felesége tekintetét. Szó nélkül fel emelte a kredenc másik végét, és szabaddá vált az egérlyuk bejárata. Aztán odébbhúzódtak, és feszülten figyeltek. Kisvártatva a lyukban megjelent egy fénylő, szimatoló orrocaska, majd két ré-

mült, fekete szem. Bizony, az egérre nem lehetett ráismerni. Lefogyott az egy hét alatt, megkopott bundája fénye is. Csak úgy zörögtek a csontjai, ahogy a konyha közepe felé vonszolta magát.

Mindenki döbbenet hallgatott. Végül a gazdasszony odalépett a tűzhelyhez, leemelte a zománcos fazék fedelét, szedett egy tányérkányi ételt, és az egér elé tolta.

Az egér nem hitt a saját orrának. A konyhában ezernyi különös illat lebegett, minden lépésnél más és más étel emlékét idézve fel ínycenc lelkében. És a kockás konyhakövön, illatoktól körülölelve, narancsos kacsa és mézes bor páráját eregetve, ott állt a gazdasszony rózsás tányérkája. Az egérke beledugta az orrát a tálba, egyet hörpintett, és miközben a meleg lét ízlelgette rózsaszín nyelvével, felsóhajtott:

– Mennyei! – azzal nekiesett a tányérnak, és fel sem emelte az orrát, amíg nem végzett az utolsó falattal is.

– Sosem ettem még ilyen jót! – nézett szét a konyhában az egérke, és tekintete megakadt a hitetlenkedő rézmozsáron.

– De hát mégis, mi volt a tányérban? – kérdezte a mozsár.

– Bableves – mondta az egérke, és mélyen elpirult.

Az élet értelme

– Szerintetek mi az élet értelme? – kérdezte az egér egy meleg nyári délutánon, mikor a konyha lakói rendes ebéd utáni pihenőjüket töltötték. Nem is felelt senki, csak a hangya kapta fel a fejét.

– Az élet értelme? – kérdezte nyugtalanul. – Az valami olyasmi lesz, mint a tökéletes lét meg a Nirvána, igaz?

– Egek! – nyögött fel a mozsár. – Mondd, kérlek, nem tudnál Te esetleg egy egészen rövid ideig csak úgy élni bele a világba? Mindenféle értelem nélkül? – Azzal a másik oldalát fordította feljük, és tovább szendergett.

– Gondolkoztam a dolgon – folytatta az egér zavartalanul, sőt, a nyomaték kedvéért fel is könyökölt. – Órigenész szerint az élet értelme az istenhez vezető út fellelése.

– Ez az a nagybátyja, aki tényérnyalogató egy Nirvána nevű konyhán? – kérdezte sűgva a konyhakredenc a pléhlavórtól, de az csak tehetetlenül vonogatta a vállát. Egyikük sem ismerte ki magát igazán az egér szövevényes rokoni kapcsolataiban.

– XXIII. Ince pápa a camembert sajtot tartotta az élet értelmének, Nagy Sándor pedig a hatal-

mat. Személy szerint engem leginkább Nagy Sándor elképzelése ragadott meg. Igen, úgy gondolom, személyiségem mindeddig fel nem tárt mélyén egy nagy hadvezér vonásai kavarnak, egyelőre meglehetősen kaotikusan – nyilatkozta ki az egér napóleoni pózban.

– Személyem szerint pedig a szónoki hév ragadott el már megint! – dohogott a pléhlavór, és a szakadt törülköző egyetértően rázogatta foszlott rojtjait.

De az egeret, ha egyszer rálépett, nehéz volt letéríteni a filozófia rögzös útjáról. Mióta átrágtta magát Spengler életművén, különösen a történetfilozófia vonzotta. Szívesen elmélkedett bármiről, ami körülötte történt. Igazi intellektüelként nem is fecsérelte másra a drága idejét. Olykor azonban, mikor egy-egy zseniális gondolat körvonalait vélte felmerülni szelleme titokzatos bugyraiból, váratlan és nagyon unalmas előadásokra ragadtatta magát, teljes kétségbeesésbe kergetve a konyha népét. Ez a mai is ilyennek indult.

– Szóval, a hatalomról kezdtem volna beszélni, mikor a pléhlavór otromba megjegyzésével belém fojtotta a szót – vont össze az egér a szemöldökét. – Nos, a hatalom egyike azoknak az ere-

dendően szellemi erőknél, miket sötét és hanyatló korunk magához alácsontott. A hatalom nem az anyagból származik, hanem innen – bőkött a homlokára határozott mozdulattal. – A szellemből. És a lélekből – emelte fel a hangját mintegy figyelmeztetően, miközben szűrős szemeket meresztett az ásító fésülködőtükörré. – Én nem vagyok a modern demokrácia híve – folytatta kisvártatva fejtegetéseit, miután a törött fésülködőtükörnek végre sikerült kellően érdeklődő kifejezést erőltetnie örökön homályos tekintetében. – Nem hiszek az emberek egyenlőségében. Sőt! A fajok egyenlőségében sem hiszek. Igenis vannak felsőbb- és alsóbbrendű lények, nemzetek, sőt kultúrák! – Az egér kezdett belelendülni. – Felsőbbrendű pedig csak az lehet, aki a tradicionális tudást birtokolja. Ő kell, hogy uralkodjon a többiek felett!

– Ajaj, helyben vagyunk – sóhajtott a rézmozsár. – Szegény barátunkat már megint elővette a júliusi Evola.

A többiek sajnálkozva pislogtak a felhevült egér felé. A mozsár szavaiból mindenki tudta, hogy barátjukon újfent kitört súlyos, gyógyíthatatlannak tűnő betegsége. Az egér egészsége sosem volt tökéletes, hol a fülére panaszkodott, hol

a hátát fájlalta, és az influenza sem kerülte el, ha épp arrafelé akadt dolga. De ez az új, misztikus kórság csak karácsony után szállta meg az egér testét. Karácsonyra ugyanis a gazdasszonyt férje egy vaskos kötetten lepte meg. A gazdasszony szerette a vaskos, nagyon tudományos küllemű könyveket. Kedvtelve nézegette, ahogy gögösen terpeszkednek a polcon, át-átrendezte őket hol színük, hol méretük szerint. Néha, ha nem jött álom a szemére, leemelt egyet-egyét, s az ágya mellé tette. Gyakran mondogatta, hogy a borítójukra vetett puszta pillantástól is álomba tud szenderülni. Az egér mélyen megvetette gazdasszonyának e pórias vonását.

– Ha nekem lenne ekkora könyvtáram, reggeltől estig olvasnék. De hát ebben az életben nincs igazság. Neki jutott a könyvtár, nekem meg egy redves lyuk a falban, meg néhány régi divatlap.

– Így is épp eleget kuksolsz a könyvek között – torkolta le a pléhlovór.

– Még hogy eleget? Hisz csak éjszaka surranok be hozzátok, mint egy utolsó tolvaj! El tudjátok képzelni, milyen érzés ez nekem, nekem, aki számára – Washington vagy Platón szavaival élve – a magántulajdon szent?!

– Így is megetted már a könyvek felét – nézett rá szemrehányóan a törött fésülködőtükör.

– Csak a tudományosakat kóstolgotom, csak a tudományosakat – védekezett az egér. – Azokat ebben a házban úgysem olvassa senki.

Azon a bizonyos karácsonyon hát ott hevert a frissen kibontott vaskos könyv a fa alatt. Hevert egy, hevert két napig, s valószínűleg vízkeresztig ott maradt volna, újan, fellapozatlanul, ha az egér nem szánja rá magát a cselekvésre.

– Én ezt nem bírom tovább – nyöszörögte egyik este, mikor a gazdasszonyék ismét tökéletes könyvmentességben tértek nyugovóra. – Egyszerűen muszáj beleszagolnom! – Azzal elindult a színes izzók fényében reszkető szoba felé.

– Ebből még baj lesz. Érzem! – szólta utána a háromlábú konyhakredenc, de az egér a füle botját se mozdította. Megbabonázva meredt a fényes kötésű, tekintélyes méretű könyvre. Julius Evola – olvasta a szerző nevét. A címig már el sem jutott, mert hirtelen valami megmagyarázhatatlan izgalom lett úrrá rajta, még a bajusza is remegni kezdett, torka a szívében dobogott – úgy nézett a műre, mintha a világ legdrágább kincsét találta volna meg. Pár percig csak állt mozdulatlaná dermedve a papírcsoda előtt, aztán egyetlen ugrással bevetette magát a hófehér lapok közé. Elégedett rágcsálása egész éjjel hallatszott.

Másnap hajnalban karikás szemekkel, dülöngélve botladozott ki a konyhába.

– Mindent értek – lehelte boldogan, azzal öszszecsuklott. Ettől a naptól kezdve zárkózottabb és szórakozottabb lett, mint valaha. Nap-hosszat meredt maga elé ismeretlen szavakat mormolva, olykor minden ok nélkül apátiába zuhant, máskor meg hosszas szónoklatokba bocsátkozott a modern világ jellegéről. Ez az állapota rendszerint két-három napig tartott, aztán az egér magához tért.

– Megcsömörlött a tudománytól – diagnosztizálta a mozsár a második roham után. – Sajnos, gyógyíthatatlan – tette még hozzá csüggedten.

– Gondolod, hogy ragályos lehet? – nyugtalanodott a törött fésülködőtükör.

– Esetleg a gondolkodókra nézve – intette le fölényesen a rézmozsár. – Úgyhogy nektek igazán nincs miért aggódnotok.

– De azért te megpróbálsz meggyógyítani, ugye? – kérdezte reménykedve a hangya.

– Már dolgozom az ügyön – felelte méltóságteljesen a rézmozsár. Nem mondom, komoly intellektuális feladat, de ha valaki képes a megoldására, akkor az én vagyok. Nézzük csak! Rögtön itt van a betegség elnevezése: a Julius minden bizonyossággal annak a hónapnak a neve, amikor a kór a

legerősebb, esetleg a leggyengébb. Ezt még nem tudom. De mindenesetre nyom, mindenesetre egy lehetőség... – morfondírozott a mozsár.

Ez a beszélgetés pár nappal az egér mostani rohama előtt hangzott el. Az egér immár a bizonyítás fázisába érkezett, rezgő bajusszal, lázban égő tekintettel, hevesen gesztikulálva állt a konyha közepén.

– Vegyük például a törött fésülködőtükröt! – kezdett elmélete megvédésébe. – Egyértelműen alacsonyabb rendű. Nem elég, hogy tökéletlen, még a szelleme is homályos! Egyértelműen az alacsonyabb kasztokhoz tartozik – a tükörnek tátva maradt a szája a megdöbbenéstől. – Vagy itt van a háromlábú konyhakredenc – folytatta zavar-talanul az egér –, még agya sincs talán, amivel gondolkodhatna. – A mozsár egyetértően hümmögött.

– De ők lényegében mégiscsak részét képezik kis konyhánk civilizációjának. A maguk helyén – ha nem lázadoznak ellene – hasznot hajtanak az olyan felsőbbrendű lények számára, mint amilyen például én vagyok. Az igazi veszély forrását nem ők jelentik. Az igazi veszély – és itt hatásszünetet tartott – a macska.

A macska fittyet hány a tudásra és az igazságra.

Vad és féktelen, nem tiszteli a törvényeinket, a kultúránkat pedig egyenesen megveti. Nem telik sok időbe, és idegenkedése pusztításba csap át. Védekeznünk kell ellene! Meg kell találnunk a túlélés stratégiáját!

– Ugyan már, a macska rajtad kívül senkit nem zavar! – szólt feddően a törött fésülködőtükrök.

– Nem? És ezt pont te mondod? Te, akinek a fényes lapját nap mint nap összekaristolja vad ugrádozása közben? Hisz pár hónap, és teljesen tönkretesz! Vagy nézzünk téged – fordult a konyhakredenc felé. – A megmaradt három lábadat arra használja, hogy a karmát élesítse rajta!

– Talán csak szeleburdi – vette védelmébe a hangya. – Még olyan kicsi, megváltozhat.

– Nem! Ezek soha nem változnak meg! Vagy azt képzeled talán, hogy pusztá empátiahiányból játszadozik velünk?! Nem és nem! Előre kitervelte, hogy alapjaiban rendíti meg a közösségünket! Mert ma még csak néhány karcolás van a konyhakredenc lábán. Pár hét múlva majd szálkásodni kezd, aztán meg, egyszer csak – lehet, hogy évek kérdése, de az is lehet, hogy hónapoké csupán – a konyhakredenc alól eltűnnek a lábak, és ő hasznavehetetlenné válik. A gazdasszony meg kihajítja, és tűzifát hasogat belőle. Akkor majd jussanak eszetekbe a szavaim! De akkor már késő lesz.

Mert a macska addigra felnő és megerősödik, nem bírunk vele többet.

– De hát miért tenne ilyet? – szörnyülködött a szú. – Hisz a barátunk!

– Vagy annak tettei magát – mondta csendesen az egér. – Higgyétek el, nincs veszélyesebb, mint a belső ellenség. Döntenünk kell, mégpedig azonnal: vagy ő, vagy mi. Áthidalhatatlanok a köztünk lévő különbségek. Ő a horda szellemét hozta magával, az pedig elpusztít mindent, ami érték.

A konyhára dermedt csend borult. Sosem voltak még krízishelyzetben. Döbbsen és tehetetlenül nézték egymást. A macska viselkedésének furcsaságai, örökös izgás-mozgása, kíváncsiskodása, titokzatos éji sétái egyszerre értelmet nyertek egy fondorlatos terv részeként.

– Ki hitte volna – szípogetta a törött fészülőködőtükör –, hogy egy ilyen kedves lény ekkora borzalom kiagyálására képes.

– Hát igen, elég nehéz elfogadni a gondolatot – morfondírozott a pléhlavór.

– Így van, így van – hadarta türelmetlenül az egér. – De most már elég a siránkozásból, nem veszíthetünk több időt. Neki kell látnunk a védelmi program kidolgozásának. Először is, kell egy generális. Úgy gondolom, nem fér hozzá kétség,

hogy ki az egyedül alkalmas erre a posztra.

– A rézmozsár? – kíváncsiskodott a hangya.

– Nos... – kezdte az egér –, valóban megfordult a fejemben ez a lehetőség is, ám a rézmozsár természetéből kifolyólag nehézkes, így más feladatra jóval alkalmasabb lenne. Én személy szerint hadseregeként tudnám leginkább elképzelni. Súlyos csapást mérhetne az ellenségre.

– Valóban – húzta ki magát a rézmozsár. – Az egér kivételesen okosan érvel. Én mint hadsereg minden bizonnyal visszaverem az ellenség vad hordáját. – Azzal büszkén körülnézett a konyhában. A fészülőködőtükör epekedő tekintettel méregette a mozsarat, mintha most látná életében először.

– Szóval ebben megegyeztünk. De térjünk vissza a lényegesebb kérdésekhez. Ott tartotunk, hogy mindenképpen szükséges egy generális. A generális pedig nem lehet más, mint egy olyan személy, aki nem pusztán testben, hanem lélekben is erős. Szelleme akadályokat nem ismerve szárnyal, jártas a stratégiában és a történelemben, valamint kitűnő érzékkel rendelkezik a hét művészet, különösen pedig a konyhaművészet iránt.

– Csak nem magadra gondolsz? – érdeklődött gúnyosan a szú.

– De igen – pirult el az egér. – Őszintén szól-

va senki más nem jut az eszembe, aki az összes kívánatos tulajdonsággal rendelkezne rajtam kívül. Ám ne higgyétek, hogy számomra öröm e tisztség elfoglalása. Generálisnak lenni nehéz, felelősségteljes feladat. Mit feladat, küldetés! De ígérem – jártatta körbe elérzékenyülve tekintetét a konyha lakóin –, hogy felkéréseketnek minden erőmből eleget teszek, magamra vállalom ezt az áldozatot, és kivezetem népem a pusztulás sötét szakadékból.

A többiek egy emberként tapsoltak az elragadtatástól. Csak a szű méregette továbbra is gúnyosan az egeret, és a hangya arcára ült ki a szkeptikus.

– Nos. Ezzel meg is volnánk. Nem mondom, jól jönne még egy-két miniszter, de hát szükségállapotban nem lehet apró-cseprő dolgokkal bíbelődni. Ellátmányügyi biztos nélkül viszont bele sem érdemes kezdeni a hadjáratba. Már atyai felmenőm, egy bizonyos Zrínyi Miklós is megmondta, hogy a szervezett hadsereg ütőképessége nem kis mértékben az ellátmány-utánpótlás függvénye. Azt hiszem, katonai szövetségünk e részét a pléhlavór töltheti be a leghatékonyabban.

– Ha addig sírba nem visznek az egér szövevényes rokoni kapcsolatait – merengett a pléhlavór.

– És velünk, többiekkel mi lesz? – kérdezte félénken a törött fésülködőtükör.

Az egér szemügyre vette a fésülködőtükört, a háromlábú konyhakredencet, a rongyos törülközőt, a hangyát és a szűt.

– Ti lesztek a civil lakosság. Akiket majd mi megvédünk. Csak aztán nehogy kollaboráción kapjam valamelyikőtöket! – rázta meg feléjük figyelmeztetően az öklét.

Attól kezdve a konyha élete gyökeresen megváltozott. A rézmozsár naphosszat hadgyakorlatozott a generális felügyelete alatt, a pléhlavór pedig jobb híján – mivel a hadtest úgy tűnik, semmiféle ellátmányra nem szorult – morcos arckifejezéssel méregette a civileket. Esténként az egér buzdító szónoklatokat tartott, hogy fokozza a katonaság harci kedvét, és kitartásra serkentse a csüggedő lakosságot. Egy szép napon aztán, mikor a rézmozsár már tökéletesen rendezett sorokban menetelt, s a lakosság is kellően harcias hangulatban volt, az egér bejelentette, hogy rövidesen esedékes a mindent elsöprő támadás.

A napok és órák attól kezdve a várakozás egyetlen hosszú pillanatává olvadtak össze. Az-

tán eljött az alkalom. Egy gyönyörű, július végi reggelen a macska megjelent a konyhaajtóban. Loppal jött, hosszan elnyújtott léptekkel, hogy senki se vegye észre. A küszöbön egy pillanatra megdermedt, csak két füle pásztázta a környéket érzékeny radarként. Végül megtalálta, amit keresett. Az egyik sarokban megmozdult valami szürke, bolyhos. Egyetlen villanás volt csupán, de a macskának bőven elég, hogy felfedezze az egeret.

– Fogócskázzunk! – rikkantott vidáman, és már vetette is magát a rémülten iszkoló hadvezér után.

Az egér nekiiramodott, hogy csak úgy porzott mögötte a konyhapadló. A macska boldogan száguldott utána, körbe-körbe, ahogy az egér vezette. Aztán az egér egyszer csak megtorpant. Diadalittasan szembefordult a macskával, és elkiáltotta magát:

– Most!

Abban a pillanatban a rézmozsár, úgy is, mint győzhetetlen hadsereg, rávetette magát a döbbent macskára. A macska azonnal elterült. Pár másodpercig nem történt semmi, aztán az egér meglátta a lassan terjedő vörös tócsát.

– Vér! – súgta maga elé döbbenten.

A konyhában teljes csend honolt, még a szű is felhagyott egykedvű percegésével. Mindenki az egyre terebélyesebb foltot bámulta. Mikor a tócsa széle elérte a konyhakredenc jobb első lábát, a hangya csendesen megszólalt.

– Megöltük.

Az egér ekkor magához tért révületéből.

– Likvidáltuk az ellenséget! – húzta ki magát, és szigorú pillantást vetett a sóbálvánnyá dermedt hangyára. – Ez ám a mindent elsöprő diadal! – nézett büszkén a tanácstalanul ácsorgó civilekre.

– No – húzta össze a szemöldökét –, gyáva népesség, egy kicsit több lelkesedést, nagyobb ovációt a felmentő seregnek!

De a hadtest, az egyébként ugyancsak harcias és büszke mozsár, most csak magában motyogott, és zavartan meredt önnön bevérezett talpára.

Egyszer csak a macska váratlanul megmozdult. A három báméskodó civil rémülten hátraugrott, az egér viszont előrelendült.

– Hadsereg! – rivallt a mozsárra. – Bekeríteni és megsemmisíteni az ellenséget!

A mozsár azonban nem mozdult, csak hangtalanul suttogott maga elé.

– Á! – tette csípőre a kezét az egér, mikor felmérte a helyzetet. – Szóval így állunk. A hadsereg

átpártolt az ellenséghez! Azonnal üljön össze a vészbíróság!

Ám ekkor, mindenki megrökönyödésére a szű előbújt a háromlábú konyhakredenc bal felső fiókjából, és hidegen végigmérte az egeret.

– Elég volt! – közölte ellentmondást nem tűró hangon. – Belőled is, meg ebből az egész ostobaságból. Azt mondom, takarodj, amíg még teheted!

A civilek és a hadtápos egyetértően felmordultak.

– Hát így... – nézett szét egy legyőzött hadvezér arckifejezésével az egér. – Szóval elárultatok... mind... engem, a nép jótevőjét! Ám legyen! – húzta ki magát gőgösen. – Jöjjön az elkerülhetetlen, jöjjön Szent Ilona szigete. Önként vonulok el e gyáva és becsstelen világból – és büszke, döngő léptekkel elindult az ajtó felé. A lassan ocsúdó mozsár mellett még megállt egy pillanatra, végigmérte, és foghegyről odavetette: – És te, Robespierre barátom, tudd meg, előbb utóbb érted is eljön egy Danton! – vetett még hátra egy utolsó, kétes értékű történelmi szentenciát, azzal döngő léptekkel távozott.

A macska közben lassan feltápászkodott. Körbehordozta zavaros tekintetét a konyhán, s amikor

megpillantotta a rézmozsarat, a szemébe kiült az iszonyat. Megpróbálta elvonszolni magát a közeléből, de többször is felbukott. A mozsár oda akart ugrani, hogy felsegítse, de a szű megállította.

– Hagyd! – mondta csendesen. – Hadd menjen!

A macska tovább vonszolódott a padlón, széles véresfíkot húzva maga után, aztán, ahogy pár perce az egér, ő is eltűnt az ajtó mögött.

Sokáig senki sem szólalt meg. Végül a hangya zavartan köhintett, és félénken feltett egy kérdést:

– És most mi lesz?

Egy darabig csend volt. Aztán a szű mégiscsak megszólalt.

– Semmi.

És úgy is lett. Telt-múlt az idő, a napok hetekké nyúltak, a hetek hónapokba fordultak, és valóban nem történt semmi. A szerencsétlen júliusi nap eseményeit lassan elfelejtették. Októberben már senki sem emlékezett pontosan a történetekre, kivéve talán a rézmozsarat, de ő makacsul hallgatott.

Egy szép napon aztán, valamivel reggeli után, a résnyire nyitott konyhaajtón beoldalgott a macska. Nyúzott volt és sovány, de láthatóan egészséges. Csendesen köszönt, aztán odaoldalgott a sarokba helyezett tejes tálkához, és belelefetyelt. A

konyha lakói egy darabig még zavartan elfordították a tekintetüket, ha véletlenül összenéztek vele, de egy kis idő múlva mindenki megszokta állandó jelenlétét. A macska most már különben sem zavart senkit. Álló napokig hevert mozdulatlanul, csukott szemmel a konyhaasztal alatt, és csak a rézmozsárral beszélgetett néha, aki feltűnően kereste a társaságát.

– Te – súgta oda egy este a két beszélgető barátot nézve a háromlábú konyhakredenc a törött fésülködőtükörnek –, ez a macska egészen rendesnek tűnik. Nem is értem, hogy juthatott eszébe nyáron, hogy agyonveresse az egeret.

– Nem fordítva volt? – tűnődött a törött fésülködőtükör. A háromlábú konyhakredenc vállat vont.

– Olyan mindegy! – mondta, és a törött fésülködőtükör egyetértően bólogatott.

Karácsony táján aztán megjött az egér is. Szürke bundáját belepte a hó, és a hóna alatt hatalmas könyvcsomagot szorongatott.

– Jó napot! Jó napot! – köszönetetett vidáman jobbra-balra. – Hát, itt vagyok végre! – közölte önelégülten. – Nem mondhatnám, hogy unalmas volt ez a tanulmányút, de azért itthon mégiscsak jobb. – Azzal ledobta a földre a súlyos

könyvcsomagot, odalépett a macskához, és barátságosan megölelte. – Nocsak, kedves barátom! Igazán rég nem találkoztunk! – Rázogatta a mancsát, és szerencsére nem látta, hogy a szű megvetően végigméri.

Attól kezdve a konyhában helyreállt a régi rend. A háromlábú konyhakredenc és a törött fésülködőtükör naphosszat a szomszédok viselt dolgairól sutyorgott, a szű halkán percegeve alkotva csodásnál csodásabb műveit, az egér hosszú és unalmas felolvasásokkal keserítette a hangya életét, a macska és a rézmozsár pedig nagyokat aludt vagy épp halkán beszélgetett.

– Te – fordult egy álmos tavaszi délután a macska bizalmasan a mozsárhoz, mikor látta, hogy az egér nincs hallótávolságban. – Mit akart az egér azzal a bizonyos Dantonnal?

– Nem egészen értem, mire célzott – vallotta be a rézmozsár. – De van egy ilyen olasz író.

– Gondolod, azért jön, hogy megírja az életrajzodat? – nézett rá kérdőn a macska.

– Nem tudom. De minden lehetséges – válaszolta a rézmozsár.

Történet az izzó szerelemről

Egy este, amikor a konyha lakói mind összegyűltek a péterkályha körül, hogy elalvás előtt még beszélgessenek egy kicsit, a törött fésülködőtükör körbehordta homályos tekintetét barátain, és így szólt:

– Ma este elmesélem nektek a százszorszép és az álkinai váza történetét.

A konyha lakói elcsendesedtek. Várták a mese kezdetét.

– A százszorszép egy rideg novemberi éjszaka veszítette el a családját. Aznap éjjel először havazott. Hideg északi szél füttyült, épp úgy, mint most.

És valóban, kint, a konyha barátságos melegén túl mindannyian hallották a kísérteties hangot. A szakadt törülköző megborzongott, és közelebb bújtt a pléhlovórhoz.

– A százszorszép családját váratlanul érte a betörő hideg. Dél előtt még sütött a nap, kellemes, langyos szellő borzolta a leveleiket. De amikor leszállt az est, egyetlen fertályóra alatt minden megváltozott. Az alkonyi sötéttel vihar-

fellegek érkeztek. Harcias tarajukat jeges szél cibálta. Először némán komorlottak a sötétségbe burkolódzott város fölött, csak az izgágábbak mordultak fel olykor. Aztán kitört az égiháború. Villámlott és szakadt a jégeső. A szél örülten tekergett a bokrok és fák között, tépte a leveleiket, cibálta az ágait. Sírt és jajgatott minden, ami élt. Mikor a szél kifáradt és a felhők is kiadták haragjuk nagyját, havazni kezdett. És ez lett a százszorszépek veszte. A szél elől a földre lapultak, a jégesőt felfogták a fák. De a havazás elől nem volt menekvés. Az első hópelyhek a gyökereiken tapadtak meg.

„Milyen szép! – álmélkodtak, amikor megláták a szállingózó hókristályokat. – Milyen kár, hogy azonnal elolvadnak, amint földet érnek.”

„Jé! Egy a száramon maradt! És még egy! De jó lenne, ha teljesen beborítanának! – ujjongott a mi kis virágunk nővére. – Én lennék a legszebb az egész kertben! Kár, hogy ilyen hidegek!” – tette hozzá vacogó foggal.

És a hó, mintha csak a kis százszorszép hívásának engedelmességedne, egyre sűrűbben, egyre nagyobb pelyhekben hullott. Mit hullott! Szakadt! A hópelyhek már nemcsak egyesével szállingóztak, mint pici tüllszoknyás balerinák, ha-

nem összekapaszkodva hatosával-tízesével, lázas izgalommal igyekeztek a föld felé.

„Sietünk, sietünk – vetették oda foghegyről az ámuló eresznek. – Ma még rengeteg dolgunk van! Reggelre be kell takarnunk az egész földet!”

„Micsoda havazás! – csodálkozott a gazdasszony az ablaknál állva. – Sose láttam még ekkora hópelyheket! Nem akarod megnézni?” – kérdezte a férjét, aki szegény – mit tehetett egyebet – engedelmesen lerakta az épp csak megkezdett könyvet, és odaballagott az ablakhoz, remélve, hogy kellően lelkesnek tűnik az arcára erőszakolt fintor.

„Nagyon fázom! – vacogta a kis százszorszép nővére. – Nem akarok már több havat!”

De a hóesés csak nem hagyott alább. Bizony, reggelre betemette a százszorszépeket, be az udvart, félig hóban állt a város egyetlen emlékműve, és a cukrászdának csak a legfelső lépcsőfoka látszott valamelyest.

„Micsoda idő!” – köszöntötték az emberek egymást, ha találkoztak a derékiqg érő hóban.

„A virágaim! – ébredt a gazdasszony, és már ugrott is ki az ágyból. Kirohant az udvarra, csak úgy lobogott utána a több számmal nagyobb hálóing. – Itt voltak valahol” – motyogott magában, miközben pusztá kézzel ásott a hóban. Végül sikerrel

járt. Mire a férje megérkezett – amúgy csizmásan, meleg kabátban – a hólapáttal, a gazdasszony már kiásott két cserép rózsát.

„Tegnap nem jutott az eszembe” – súgta megtörtén, azzal beviharzott a házba, cserepekkel a hóna alatt.

– Hát ez jellemző! – jegyezte meg a rézmozsár, egy pillanatra megakasztva az elbeszélés fonálát. A rézmozsár lényegében kedvelte a gazdasszonyt, de nem bánta volna, ha kissé gyakorlatiasabb bizonyos dolgokban. – Ez bezzeg sose fordulhatott volna elő az öreg tekintetes asszony idején! Ő aztán mindig tudta, hogy mit mikor kell csinálni – folytatta elmélázva. – Valódi kemény karakter volt. Egy tapodtat se engedett az igazából. A tisztaságot pedig mindennél többre tartotta – nézett szigorúan a diszkrétén percegő szú felé.

– Nem úgy, mint az öreg tekintetes – súgta a szakadt törülköző a pléhlavórnak. – Ha tehette volna, indiai fakírnak áll, úgy irtózott a víztől!

– Lehet, hogy ezért nem ismertem – merengett a lavór.

– Éltek itt az öreg tekintetes asszony idején hangyák? – érdeklődött a hangya.

– Hát, ha jól emlékszem, egyszer mintha lettek volna, de az asszonysáq kimérgezte őket – mondta a rézmozsár, és élvezettel szemlélte a hangya

zöldre vált arcát.

– És egerek? – szorongott az egérke.

– Még mit nem! Az egerek piszkosak, bűdösek és betegségeket terjesztenek – szavalta a mozsár –, természetesen a jelenvalók kivételével – tette hozzá békülékenyen. Aztán szemügyre vette a törött fésülködőtüköröt, a háromlábú konyhakredencet és a félfülű levesestálat. – Az ilyen ócska, értéktelen kacatokat meg rég kidobta volna az öreg hölgy!

– Tudja isten! Nekem valahogy a mi gazdasszonyunk szimpatikusabb – tűnődött az egérke.

– A százsorszép családjának tragikus pusztulásáról beszéltem éppen – szólt közbe a törött fésülködőtükör. – Persze, ha titeket jobban érdekelnék a mozsár higiéniai elvei, én igazán nem bánom! – azzal sértetten lehunyta a szemét.

– Nono! Azért nem kell rögtön megbántódní! – morogta a mozsár. – Én csak úgy mondtam.

– Igen, igen! Mesélj tovább! – kérlelték a többiek is.

A törött fésülködőtükör egy darabig még kérette magát, aztán nekilátott.

– Szóval, míg a gazdasszony, az a felelőtlen – pillantott a rézmozsár felé –, bent élesztgette a növényeit, a férje kiásta a hó alól a százsorszépeket. De uram fia! – meredt a többiekre balladai

tekintettel –, a gyönyörű, színes virágok helyén csak elsárgult, barna gatz talált!

– Jaj! – sóhajtott az egér együttérzően.

– Fonnyadt leveleket, kifakult, élettelen szirmokat. A százsorszépeket megdermesztette a halál jeges lehelete. – A törött fésülködőtükör hangja megremegett. – A gazdasszony férje látta, hogy nincs mit tenni, a virágok számára elérkezett a vég. Megfordult hát, hogy bemenjen melegedni, de akkor megbotlott valamiben.

– A lapátban? – kérdezte felcsillanó tekintettel a pléhlavór. – Megbotlott, elesett és úgy beverte a fejét, hogy nyolc öltéssel kellett összevarrni, ugye? – a pléhlavór hangjában határozottan volt valami sóvár izgatottság.

– Idióta! – sóhajtotta a törött fésülködőtükör, de azért nyugodt hangon folytatta. – Egy labdában botlott meg, egy fehér pöttyös, piros labdában. És egyáltalán nem esett el.

– Kár! – szontyolodott el a pléhlavór.

– Azaz, csak valamikor volt labda, még mielőtt a gazdasszonyék kutyája teljesen szétrágtá volna. Most ott hevert meggyalázottan, cafatokra tépve a hó alatt. A gazda, aki szemben a feleségével nagyon takarékos – pillantott újfent a rézmozsár felé a tükkör –, lehajolt, hogy felemelje. És ennek köszönhetette a kis százsorszép az életét. Mert a szétrágott

fél labda alatt ott kuporgott az egyetlen megmaradt, rózsaszín százszorszép. Nagyon megörültek neki. Cserépbe ültették, dédelgették, cirógatták. Végül a gazdasszony előhúzott egy csipkés terítőt, letakarta vele az asztalt, és ráállította a cserepet. Mi pedig – de erre talán Ti is emlékeztek – áhítatosan bámultuk a rózsaszín csodát. A százszorszép kedves volt és szerény. Ritkán és keveset beszélt, de amikor megszólalt, a legdallamosabb hang töltötte be a konyhát, amit csak valaha hallottunk. Mindenki nagyon szerette, de a legjobban az ablakpárkányon porosodó, rikító színekkel hivalkodó álkínai váza. Az álkínai vázának az arcára volt írva a természete.

– A hasára – javította ki a mozsár, aki – mint tudjuk – szerette a pontosságot.

– Igen, a hasára – hagyta rá a törött fésülködőtükör. – Az álkínai váza harsány volt és közönséges. Állandóan idétlen vicceken törte a fejét, és olcsó történeteket mesélt holmi keleti hercegnőkről, akiknek állítólag egykor a budoárját ékítette. Mi persze tudtuk, hogy árleszállításon vetették a városi ócskásnál. A gazdasszony azonban nagy becsben tartotta.

„Ezt a vázát olyan emberektől kaptam, akik szeretnek engem. Valami nagyon széppel akartak meglepni, és az ő szemükben ez a váza volt a legszébb. Ezért számomra is szép” – hajtogatta ma-

kacsul, valahányszor a férje megpróbálta rábeszél-
ni, hogy dobják ki vagy dugják el a hamis arany-
nyal futtatott, aránytalan pagodákkal elégtelenít-
ett tárgyat. Így hát a váza maradt a helyén, a
gazdasszony férjének nem kis bosszúságára.

Szóval, ez az ócska alak első látásra beleszere-
tett a százszorszépbe – folytatta a törött tükör. –
És a virág – furcsa mód – viszonzta az érzelmeit.
Múlt az idő, a virág hétről hétre szebb lett és ra-
gyogóbb, a váza pedig egyre porosabb. És nem
telt el nap anélkül, hogy körbe ne udvarolja a
százszorzépet lángoló szerelmével. Verseket fa-
ragott a tiszteletére, és reggeltől estig csöpögős
olasz dalokat recsegett, amikre a szű tanította.

„Oh, solle mió” – zengett a konyhában egész
nap. És a százszorszép, úgy tűnt, nagyon boldog
volt. Örömeiket csak az csorbította, hogy nem ke-
rülhettek egymás közelébe. A százszorszép az
asztalon trónolt, az álkínai váza pedig az ablakpár-
kányon. Onnan epedezett szíve hölgye után!

– Mint egy középkori lovagregényben! – sóhaj-
tott a romantikus lelkületű tükör.

– Nem tudtam, hogy a középkori lovagok ab-
lakpárkányokon epedeztek – jegyezte meg tár-
gyilagosan a hangya.

– Olykor előfordult – erősködött a törött
fésülködőtükör.

Gyakorta faggattam a százszorszépet, hogy hogyan szerethet egy ilyen közönséges sehonnait. „A lelke nemes” – állította a százszorszép, és ebből, hiába mutattam rá az álkínai váza ostoba vicceire és elviselhetetlen természetére, nem engedett.

Egy reggel aztán a virág sápadtan ébredt. Szótlan volt és kedvetlen egész nap. Még szívszerelme sem tudta felvidítani. A gazdasszony és a férje szomorúan csóválták a fejüket, ahányszor csak elmentek az asztal mellett. Másnap fonnyadozni kezdett. Az álkínai váza teljesen kétségbeesett. Hiába erőlködött, képtelen volt közelebb kerülni a virághoz.

„Úgy érzem, meghalok – suttogetta a virág maga elé. – Elfogyott az erőm. Pedig annyira szeretnék veled maradni!” – függesztette tekintetét szomorúan az álkínai vázára.

A váza kis híján megzavarodott. Összeszorított foggal igyekezett felemelni porcelántalpát, de hiába. Képtelen volt elmozdulni a helyéről. Csak a távolból vigasztalhatta haldokló kedvesét: „Ne félj, nem hagylak egyedül!”

„Tudom” – mondta a virág, és lehunyta a szemét.

Szomorú reggelre virradtunk másnap. A virág nem nyitotta ki többet a szemét. A gazdasszony

hozta a szemetest, és rosszkedvűen belefordította a cserepet, földestül, virágostul. Aznap senki sem beszélgetett a konyhában. Csak a mozsár sóhajtott fel egyszer bánatosan: „Hát ennyi az élet!” – mondta, aztán csend lett.

Hajnalban csörömpölésre riadt fel a konyha népe. Az ablakpárkány alatt ezernyi színes cserep hevert. Az álkínai váza nem akart a szerelme nélkül tovább élni. Egész éjszaka gyújtögette az erejét, aztán, mikor a hajnal első sugara betűzött az ablakon, levetette magát az ablakpárkányról, és darabokra tört.

– Legalább a halála valódi volt – mélázott az egérke.

– A gazdasszony őt is besöpörte a szemetes kukába. A néhai álkínai váza színes cserepei pedig összekeveredtek a földdel, amiben a virág nyugodott. A halálban egygé lettek végre – fejezte be a törött fésüklődőtükör.

Néhány percig csönd honolt a konyhában. Végül a fél fülű levesesfazék megköszörülte a torkát.

– Nagyon szép történet volt – mondta.

– És nagyon szomorú – tette hozzá a hangya.

– Szerintem pedig zagyvaság az egész! A tükör már megint Shakespeare-t plagizálja – zsörtölődött a rézmozsár.

De a törött fésülködőtükör nem haragudott meg.

– Végül is igazad van! – mondta. – De hát a történetek lényegében mindig ugyanarról szólnak, csak mi, szereplők változunk.

– Ezt nem értem – mondta a rézmozsár.

– Nem baj – felelt a törött fésülködőtükör. – Nem is azért mondtam – és csendesen elmosolyodott.

AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁG KÉK KÖTÉNYE

Legenda

Történt egyszer, hogy a portyázó török sereg szemet vetett a lankás dombok és a zöldellő síkság találkozásánál kuporgó városka egyetlen földesurának kidőlt-bedőlt – a helyiek által tisztelettel és enyhe túlzással kastélynak nevezett – hatszobás udvarházára, s leginkább az udvarház pincéjében elásott, megannyi vélt kincsre. Nosza, kapta magát a kontyos, felnyergelte száz jó paripáját, hevedert vetett hat, Füleknél zsákmányolt nagyszarvú ökrére, utánuk kötözött két jó tarackágyút, így rontott rá egyenest a szegénységében gyanútlanul szendergő, aprócska mezővárosra. Azaz, a történelmi pontosság s a fizika törvényeinek való megfelelés kedvéért, csak a száz lovas rontott rá az alvó városra, a tarackokat vontató ökrök délre cammogtak be a főtérre, ahogy az már lenni szokott az efféle ostromoknál. De addigra már nem volt igazán szükség az elővigyázatosságból – ki tudja milyen cselvetéstől tartva – magukkal cipelt tarackokra. A szpáhik délre minden házat átkutatnak, s mikor megállapították, hogy nincs a városban semmiféle ellenség, nagy vidáman nekikezdték a keresztény katonaság által figyelmetlenség-

ből életben hagyott lakók szegényes javait felprédálni.

Néhány lovas a csendesen düledező udvarház elé rúgtatott. Nem bíbelődtek kopogtatással, bejárat előtti udvarias torokköszörüléssel, hanem berúgták a széles lépcsők fölött díszelgő rézveretes bejárat ajtót, s úgy, ahogy voltak, lovasan, sisakosan berobogtak a kövezett folyosóra.

– Hol a kincs? – üvöltöztek összevissza, ahányan csak voltak. Persze, törökül üvöltöztek, úgy-hogy a ház rémült lakói egy kukkot sem értettek dühödt hanglejtésű mondataikból.

– A kincs! A kincset akarjuk! – tomboltak egyre vadabbul az eddig sem túl barátságos katonák. A ház békeszerető ura tapasztalt, bölcs ember lévén azonnal felmérte, hogy ezek nem mennek el, míg meg nem szerzik, amiért jöttek. Ezért gyorsan házi papjáért, a bizonytalan felekezetű Kazimirért küldetett, aki pár éve megjárta a török fogságot, kérdezné meg a dühödt katonáktól, hogy mit akarnak tőle.

– Mit akartok? – kérdezte remegő térdein úrrá léve a pap.

– Mondd meg a gyaur kutyának (népiesen szólva), hogy azonnal adja elő a kincset, amit rejteget!

– Nincs itt semmiféle kincs – derült fel a ház

jámbor ura. – Mondd meg nekik, hogy menjenek békével!

– Még hogy nincs kincs?! Hazudsz, te! – ezzel akkorát vágott ostorával a derűsen mosolygó földesúrra az egyik lovas, hogy az nekiesett a falnak, szépen végigesúszott mellette, végül lekoppant a széles folyosó hiányos kövezetű padlójára.

– Hozzátok a lányt! – intett a döbbsen cselédek háta mögött sápadtan álldogáló kisasszony felé az előbbi lovas. – Majd tőle megtudjuk, hogy hová rejtették azt az átkozott kincset!

Bizony, nem kellett kétszer mondania, hárman is kaptak a rémülten szökni próbáló kisasszony után. Kirángatták a kertbe, és addig ütötték, míg szép, selyemmel hímzett ruháját el nem borította a vér. Szegény lánynak nem volt mit mondania, hisz nem volt a kastélyban, de még csak a városban sem semmiféle kincs. Csak nézett, szomorú tekintete egyre vándorolt egyik kínzójától a másikig, s angyali arcán látszott, hogy képtelen megérteni, miért nem hisznek neki. Mikor a török rablók látták, hogy bizony csak nem vall, még nagyobb dühbe gurultak, s mert az áhítozott kincstől elestek, rettenetes bosszút álltak szegény Tornallyay Katinkán. Először lemetszették a felső ajkát, aztán az alsót, majd az orrát, s mert még akkor sem beszélt, végül

kivágták a nyelvét. Ekkor tért magához a város egyetlen, immár végképp kisemmizett földesura. Föltápászkodott a fal mellől. Épp időben érkezett a kertbe, hogy lássa, amint egy török gonosztevő lemetszi egyetlen, imádott lánya görögösen ívelt, ország-világ által bámult szépséges orrát. A rettenetől földbe gyökeredett a lába, szemét elvakították a lopva érkezett fájdalom könnyei. Ezért nem láthatta, hogy egyetlen lánya gyalázatosan megcsonkított, valaha szépséges arcának véres maradékából egyszer csak vakító fénysugár lövell ki, s a fényben testet ölt egy áttetsző szárnyú, szivárványszínű, bóbitás galamb, elszáll a meggyötört test fölött, el a döbbent háznép és a megdermedt atya fölött, egyenesen a rémulten hőkölő szpáhik irányába. Nem láthatta, hogy hogyan menekülnek a félelemtől üvöltve előbb csak lánya hóhérai, aztán az egész megszálló sereg, hátrahagyva a hat ökröt és a két tarackágyút, és azt sem, miként enyészik el a varázslatos tünemény a lenyugvó nap utolsó sugaraival együtt.

A fájdalomtól félőrült apa csak ekkor tért magához. Megrázta a világ négy sarka meg az ég felé az öklét, és megátkozta Luther Márton, a pápát, saját papját és az összes istent felekezeti hovatartozásra való tekintet nélkül, a sumér mito-

lógától kezdődően, mert az idők kezdetétől tartó örök közönyükből vélte fakadni a világ minden szenvedő apjának nyomorúságát és lányaik mindenkori szerencsétlen pusztulását is. Ekkor elborult az ég, s a méltóságában sértett isten megtörte úri szenvtelenségét, letekintett a porban heverő zokogó férfira, de az elfordult a kiátkozott isten tekintetétől, büszkén hátat mutatott neki, karjára vette meggyötört lánya tetemét, így lépdelt egészen a kert végében álló, hatalmas diófa árnyékában fehérló márványpadig, ahol lánya oly sokszor lapozgatta a Bibliát. Hátában a kíváncsi isteni tekintettel szép óvatosan ráfektette a madársúlyú testet, tagjait elrendezte, mintha csak aludna, hímzett vállkendőjét ráborította megcsonkított arcára, hogy a magára ocsúdó lélek meg ne rettenjen véres porhüvelyé látványától, s mikor mindezzel végzett, elindult a családi sírbolt felé, amelyet nem érzett méltónak elhált lánya befogadására. Magára zárta a kovácsoltvas kaput, és senki sem látta többé kijönni onnét. Hogy a bűnbánó teremttel elvégezték-e számvetésüket, azt csak ők ketten tudhatják, de én azt gyanítom, hogy valami egyezsége juthattak végül, legalábbis ezt sejteti a városba vezető poros utak fölött nyaranta szitáló aranykőd, ami mintha csak egy közönyéből kibillen-

tett, régi barátjához látogatóba siető istent rejte-
ne a kíváncsi tekintetek elől.

Hát így került a két tarackágyú a városka fő-
terére, s az évszázadok során sok jó szolgálatot
tett lakóinak, ha védekezniük kellett a portyázó
keresztény és muzulmán, katolikus és protes-
táns csapatok ellen. Maguk ellen azonban senki
és semmi nem védhette meg őket, így aztán,
miután végképp diadalt arattak egykori jobbik
énjük felett, a valahai virágágyások meg a le-
rombolt zsinagóga helyét új életükhöz méltó,
egyhangú szürke épületek nőttek be, s a régi
családi sírboltban azok a senkinek sem kellő
gyerekek bújócskáztak, akiket a kastélyba tele-
pített az irgalom. A két tarackot is felváltotta
egy zöldre mázolt, működésképtelen katyusa. A
vastag betonréteg alatt pedig, amire állították,
jó mélyen, hogy meg ne ismétlődjék a húsvéti
csoda, szorosán egymáshoz tapadva, békésen
oszladozott egy maroknyi román, német és
orosz ismeretlen katona. Nyughelyükre már
csak pár öregember emlékezett, meg az áttetsző
szárnyú, szivárványszínű, bőbitás galamb, ame-
lyik esténként elrepült a város felett.

Az örökkévalóság kék köténye

Csak Fánni nagymama tudta magáról, hogy hal-
doklik. Ugyanolyan szórakozott mosollyal üldö-
gélte a karosszékében, mint ahogy azt az elmúlt
években megszokták, néha lesétált a pékségbe,
de az ott folyó munkába már nem szólt bele.
Még állt csendesen az ajtófélfához támaszkodva,
és nézte a mesterek és inasok nyüzsgő sokaságát.
Többnyire azonban csak ült elrövedő tekintettel,
és hallgatózott. A kinti zajok többé nem érdekelték,
befelé figyelt, megpróbálta nyomon követni
a halál útját, aminek árnyékául szegődött. Ott lo-
pakodott mögötte a zsigerek között, figyelte,
ahogy érintésétől lelassulnak a szervei, részekre
bomlik az ép, és elindul a rothadás, ami úgy ter-
jeszkedik benne, mint a tavasszal megáradó mo-
csarak, egymás után nyelve el az élet pislákoló
szigeteit. Fánni nagymama megfigyelte, hogy a
pusztulás csak éjszaka növekszik, reggelre rend-
szerint elpihen, s napközben csak néha-néha üti
fel a fejét, mint az álmából felriadó állat. Este az-
tán újra kiárad a lélek mélyéről, hogy konokul,
 egyre gyorsuló ütemben folytassa megkezdett
munkáját. Mert a halál először a lélekbe fészkel

be magát. Fánni nagymamájának épp csak hogy sikerült megragadnia azt a pillanatot, mikor beléköltözött. Mint egy apró nyílallás, annyi volt csupán, de utána kifakultak a színek, elcsendesedett a világ zaja, így az öregasszony pontosan halotta, ahogy végigreped az elnyúlhatetlennek vélt idő, s ő ott marad egyedül, az egyre táguló szakadáson innen, s már csak mintha a semmi falán keresztül hallaná a túlról áradó hangokat. „Szóval, így kezdődik” – gondolta, és elmosolyodott. Aztán elmúlt a furcsa érzés, de Fánni nagymama tudta, hogy időről időre visszatér majd, s mikor már belakta lelke összes zugát, elindul, hogy meghódítsa a test romlandó birodalmát is.

Először a körömháton jelent meg, a bőrön kergetőző szarkalábak elszürkültek, és céljukat tévesztve vesztek bele a kéz petyhüdt bőrének ránciba, ahogy kiszáradt belőlük az élet. Fánni nagymama órákig nézegette a kezét, s mint egykor a keze nyomán alakot öltő süteménymasszák misztériumával, most se tudott betelni az anyag változásával. Mikor egy reggelen a tükörben meglátta, hogy az arcán elvékonyodott a hús és megerezkedett a bőr, már azt is tudta, hogy ideje készülődnie. Attól kezdve csak magára figyelt, barátkozott a halállal. Egész napokat töltött a veran-

dára állított karosszékben, kopott Bibliájával az ölében, de nem nyitotta ki, mert Fánni nagymama úgy tudta, hogy az élet és a halál nem tanulható, hogy a legnagyobb mélységekbe és magasságokba mindenkinek egyedül kell megelnie az utat. Így hát naphosszat keresgélt, el-elindult egy emlékfoszlányon, hogy aztán csalódottan találjon rá a kirojtosodott végére, mely nem vezet túl önmagán. Teltek a napok és a hetek, az idő hűvökre fordult, az öregasszony karosszékét beköltöztették a konyhába, hogy a kályha mellől figyelhesse a hó egyhangú szállingózását, aminek mindent belepő némaságába csak néha hasított bele a folyó felőli ágyúszó. De Fánni nagymama még mindig nem találta azt az utat, amin elindulva átjuthatna az enyészetbe. A halál pedig egyre nőtt benne, lassan kitöltötte a sejtjeit, beáramlott a vérébe, és egyre szélesebb körökben keringett a testben, aztán mikor már mindent elárasztott, megpróbált kitörni, de a porhüvely nem engedett, béklyót font rá a tömérdek titok és emlék. Így történt, hogy Fánni nagymama akaratán kívül csapdába ejtette saját halálát, mert még mindig nem találta az utat, amin kéz a kézben elindulhattak volna a nemlét felé.

Végül elkeseredésében felöltözött hát, és évek óta először elhagyta az udvart, hogy Fánni kísére-

tében bejárja a kórházzá átalakított régi ivót és unokája halottasházként szolgáló egykori cukrászdáját. Órákat gubbasztott a haldoklók fölé hajolva, hogy meglesse az utat, amin a lélek távozik, de hiába volt a megfeszített figyelem, csak nem lelt rá a hídra az élő test és a holt anyag között. Reménytelenül elveszett egy pillanat, az idő tört részecskéje, a teljesség mozaikjának legfontosabb darabja. Mert mintha a két dolognak nem is lett volna köze egymáshoz, döbbsen rá egy reggel Fánni nagyanyja, a hiányzó kapcsan innen még az élő, pihegő test küzdött, túl rajta viszont már csak a tömör sár nyúlt el az olcsó kincstári, zöldessárga pokrócon, amivel a hirtelenjében ácsolt ágyakat letakarták. Az öregasszony látta, hogy alszik ki az előbb még fénylő szempár, érezte a tenyere alatt, ahogy elveszik az életet fenntartó nyugtalan vibrálás, s a felszabadult sejteket nem köti már egymáshoz semmi, érezte, ahogy a széthullott belső rend nyomán támadó úr megnyújtja, kitérít az anyagot, de azt az egyetlen pillanatot, ami a dologgá züllött néhai és az élő, egyszeri ember közé éket vert, nem volt képes megtalálni. Pedig tudta, ez az egyetlen reménye, hogy egyszer csak megpillantja a hidat a két part közt, s akkor végre ő is átkelhet rajta, szabadjára engedve a bensejében tomboló halált.

Esténkét fáradtan és elkeseredetten tért nyugovóra, azzal a tudattal, hogy másnap újra kezdődik kilátástalan küzdelme, és életében először mérhetetlenül sajnálta önmagát. Mogorva lett és kötekedő, már csak Fánnit tűrte meg maga mellett, aki tanúja volt a keresésnek, és akinek a hangja, miközben felolvasott, kellemesen elringatta, álomba zsongította.

Az egyik ilyen este egy asszony jelent meg az ajtóban. Jellegtelen arcú, szeszínű hajú. Az egyetlen, amit Fánni nagyanyja másnap reggel fel tudott idézni, a fakókék köténye volt. Nem hallották, hogy mikor érkezett, egyszer csak ott állt az ajtóban, és az öregasszonyt nézte.

– Ki ez az asszony? – szakította félbe Fánni nagyanyja unokája felolvasását.

– Milyen asszony? – nézett szét Fánni a szobában.

– Hát az ott, amelyik az ajtóban áll – mutatott a bejárat felé Fánni nagyanyja, de ekkor már nem volt ott senki.

Másnap megint sorra vették a haldoklókat, és este, amikor hazatértek, az öregasszony arra gondolt, hogy talán örökre megreked itt, kivetettként és be nem fogadva, és szívét elöntötte a keserűség. Alighogy lefeküdt, az ajtóban újra megjelent

a kék kötényes asszony, és tekintetét a nagyanyára függesztette.

– Kergesd el! – szólt nyugtalanul az öregasszony Fánnihoz, de az unokája nem látott senkit. Pedig az asszony az ajtóban állt. Sőt, mintha szíves invitálásnak engedelmeskedne, még tett is egy lépést befelé.

– Kergessétek már el! – csattant fel Fánni nagyanyja. Fánni rémülten kisietett a szobából. „Félrebeszél” – hallotta az ajtón túlról unokája hangját az öregasszony, de nem törődött vele, mert minden figyelmét a hívatlan vendégnek szentelte.

– Ki vagy? – kérdezte gyanakodva, de az idegen nem felelt. Ehelyett letelepedett Fánni megüresedett székére, és továbbra is némán meredt a nagyanyára. Fánni nagyanyjában lassan feléledt a kíváncsiság, és ki tudja miért, a félelem. Nézte a sosem látott asszonyt, és egyszerre meghitten ismerősnek találta. Arcok után kutatott az emlékeiben, és azok jöttek is, egymás után merültek fel a semmiből, s Fánni nagyanyja sorra felismerte rajtuk az ismeretlen asszony vonásait. Ekkor a kék kötényes, kortalan nő közelebb húzta a székét a nagyanya ágyához, és elmosolyodott. Az öregasszony önkéntelenül is viszonzta a mosolyt, és azzal elilant belőle a félelem, megszűnt a szívét szorító keserűség. Már épp emelte volna a kezét, hogy az

ágya szélére intse az idegen nőt, mikor újra nyílt szobája ajtaja, és belépett rajta Fánni és a testvére.

– Nagymama! Rosszat álmodtál? – kérdezte aggodva Fánni öccse.

– Nem. Tökéletesen éber vagyok – rázta meg a fejét az öregasszony, és tekintetével az idegen nő után kutatott, aki időközben tapintatosan visszahúzódott az ajtókerethez.

– Akarod, hogy én is itt maradjak? – kérdezte gyengéden Fánni öccse.

– Csak menj vissza a műhelybe, fiam! – intett a nagyanya. – Majd Fánni folytatja a felolvasást – tette még hozzá türelmetlenül.

Fánni letelepedett a székre, de amint nekidőlt a támlának, megborzongott, és gyanakodva nézett a félig nyitva hagyott ajtó felé.

– Milyen hideg van ma – jegyezte meg nyugtalanul, azzal átült nagyanyja ágya szélére. – Itt nem ér annyira a huzat – magyarázta, miközben a pár perce félbehagyott mondatot kereste a könyvben. A nagyanya és az idegen nő összemosolyogtak a feje fölött.

Másnap reggel, mikor a nagyanya felébredt, a kék kötényes nő Fánni székében ült. Úgy tűnt, éjszaka valamivel megint közelebb húzta az ágy-

hoz, mert az öregasszony most már, ha kinyújtja a karját, akár el is érhetne volna. Aznap Fánni nagyanyja ágyban maradt, szórakozottan hallgatta Genovéva történetét, amit valamikor régen oly sokszor olvasott fel unokájának, hogy végül már fejből tudott. Most jólestek az ismerős szavak, egyhangú csobogásuk mind tisztábbra mosta az idegen asszony vonásait.

Fánni aznap reggel rá se pillantott a nagyanyja ágyához állított székre, hanem megkerülve az íróasztalt, egyenesen az ágy szélére ült. Az öregasszony egész nap csendesesen feküdt, arcára visszaköltözött a derű, tekintete mozdulatlanul pihent az ablakon beszűrődő tompa, opálos fényen, s csak néha-néha rebbent meg, ilyenkor pár percig tétován járt fel és alá unokája arca és egy láthatatlan pont között, aztán újra visszatért az ablak négyzetébe. Estére magába szívta a januári égbolt elmosódó színét, és Fánni ekkor már tudta, hogy igyekeznie kell a felolvasással.

Éjfél körül a kék kötényes nő újra megmozdult. Felállt a székről, és letelepedett az öregasszony ágya szélére, átellenben Fánnival. Lassan kinyújtotta a karját, és tenyerébe fogta a nagyanyja bal kezét. Ebben a pillanatban Fánni is kinyúlt, és

megragadta nagyanyja jobb kezét. Genovéva története a vége felé közeledett, már alig egy lap volt hátra. Fánni minden erejét megfeszítve összpontosított a szövegre, hangja hirtelen felerősödött és kántálóvá vált, bár látszott, legszívesebben félbehagyná a könyvet, de hiába küszködött, nem tehetett, olvasnia kellett, s miközben fogytak a szavak, érezte, nagyanyja mind közelebb botorkál az oly régóta keresett hídhöz. Az öregasszony közben egyre a kék kötényes nőt nézte, és látta, hogy jellegtelen vonásai hogy élesednek percről percre, míg csak elviselhetetlen fény nem gyúlik az arc helyén, és ekkor magában felujjongott, mert felismerte végre az idegen asszonyt.

Mire Fánni befejezte az olvasást, a nagyanyja már távol járt, s a gondosan megvetett ágyon, a csipkés párnák között egykori ittlétéről csak a hátrahagyott formátlan, élettelen sártömeg tanúskodott.

Amikor Fánnit majdnem elvitte az ördög

A kellemesen induló kora tavaszi reggelre azúrkék, alig felhőzött égbolt borult. Csütörtök volt, és semmi sem utalt a közelgő drámai eseményekre. Fánni alig titkolt türelmetlenséggel szolgálta ki a mindig pontban fél tízkor érkező orvost. Csigalassúsággal vánszorgott a nap. Fánni feszülten várta az ajtón beszűrődő fény rézsútosra változását, akkor aztán bezárta a cukrászdát, és elindult, hogy találkozzon a különös idegennel, aki előző nap megígérte neki, beengedi a Fehér Lóba, amit egy ideje két fegyveres őrzött.

– Egy órád van, hogy szétnézz – az idegen mintha a semmiből bukkant volna fel. – Ami megtetszik, azt elviheted, de nem lehet nagyobb annál, mint ami a két kezében elfér. – Azzal magára hagyta Fánnit, aki még hallotta a kulcs éles nyikorgását a rázárt ajtóban.

Egy darabig csak álldogált a küszöbön, szoktatta a szemét a félhomályhoz. Aztán lassan, tapogatózva elindult. Az egykori ivó belseje ugyancsak megvál-

tozott. Ablakai megvakítva, a hosszú faasztalok egymásra dobálva heverték a falak mentén. És köröskörül a teremben, akárcsak a tisztai szállással átvedlett paplakban, ládák és ismeretlen, tulajdonosukat vesztett bútordarabok heverték szanaszét. Az egyik sarokban néhány kabátját levedlett fogas meredezett búsan az égnek, mellettük homályos tekintetű vitrinek sóhajtoztak elfoszlott csipketerítőik után. A másik sarokban asztalok rogyadoztak holt gazdáik régvolt ebédjeinek emléke alatt. A terem közepén felhalmozott ládákból porcelán szobrok, kristályvázák málladoztak, ezüst és arany ékszerek, drágaköves nyakékek siratták kihunyt fényüket.

Por szitált a lemenő nap fényében, s a bedeszkázott ablakokon betűző utolsó sugarai egyenesen egy viharvert papundecli dobozra mutattak. Fánni elindult a doboz felé. Már épp nyúlt volna, hogy leemelje a fedelét, amikor egy homályos vitrinüvegben meglátta önnön tükörképét. Egy pillanatra megállt, hogy jobban szemügyre vegye, ám ekkor az üveg megremegett, a képmás elmosódott vonásai furcsa változáson mentek keresztül. Mire a rázkódás és csörömpölés megszűnt, Tornallyai Katinka véres árnya lebegett Fánni döbbszent tekintete előtt. A jelenés felemelte a karját, és tiltó mozdulattal a ládára mutatott, azzal eltűnt.

Fánni azt hitte, képzelődik. Belenézett a homályos vitrinüvegbe, de ott csak saját sápadt arca verődött vissza bizonytalanul. Ettől újra visszanyerte tovaillant bátorságát, és kinyitotta az ütött-kopott papundekli dobozt. Aztán óvatosan kiemelte az első tárgyat, ami a kezébe akadt: egy sötétkékre festett, aranyozott belsejű kávéscsészét. A csésze papírvékony volt, szinte átderengett rajta a lenyugvó nap gyenge fénye. Hasára remek miniatűröket álmodott egy rég elporlott festő ecsetje. Fánni az emlékezetében kutatott. Láttá már valahol a csészét. Már épp nyúlt volna a következő darabért, mikor felizzott a doboz belseje. A sziporkázó fényben a szép pékleány, a városka egyetlen cukrászdájának egyedüli tulajdonosa meglátta a kávékészlet többi darabját. És ekkor hirtelen rájött, honnan ismerősek a csészére festett, hajladozó, kecses rokokó alakok. Fánnin úrrá lett az izonyat. A doboz belsejében sziporkáló fény pedig egyre nőtt, lángra gyújtotta a plafonból lógó kristálycsillárokat, felnyitotta a vitrinek lezárt szemét. Egyszer csak a mindenünnen felszikkázó színek tűzijátékának közepén megjelent az idegen. Vibrálni tetszett a teste a fényben.

A félhomályos helyiség közben teljesen megváltozott. A ládákból előkerülő, önálló életre kelő szobrok, kancsók, ezüst és arany étkészletek, fes-

tett tányérok és színes üveglámpák tündérpalotává varázsolták a hulló vakolatú, homályos ház termeit. A villódzó, sejtelmes fényben Fánni megpróbált megkapaszkodni valamiben, de a terem egyszer csak nőni kezdett, egyre nyúlt, tekergőzött, hurkokat vetett, mint egy gigászi bejgli, a falak megremegtek és távolodni kezdtek; először lassan, méltóságteljesen, mint egy nagyon előkelő gyászmenet, aztán egyre gyorsabban, vad polkaritmusra váltva, végül felcsendült a zene, csúfondárosan áradt a tovaszárguló falak irányából, s a földrésnyivé tágult különös báltermet betöltötte a csillagokig érő ezüstös villódzás.

– Szabad? – nyújtotta a karját a megnevezhetetlen férfi. Fánni kábultan indult el felé, ringó léptekkel kezdett a táncba, a csengő-bongó dalamok beszivárogtak a lelkébe, körülölelték és felkapták, repítették a bálterem padlóján nyíló szörnyű szakadékok fölött, egyenesen a sötétben várakozó alak karjába. Együtt keringtek tovább, Fánni vérében tombolt a polka, s a titokzatos idegen csak vitte, forgatta a se vége, se hossza bálterem szikkázó fényei közt. Hirtelen megállt az egyik mélységes mély szakadék fölött, s egy helyben forgatta tovább a szédülő Fánnit. Aztán magához ölelte, szorosan, mintha sosem akarná

többet elengedni, s ahogy egyre gyorsuló ütemben pörögtek az izzó mélyű, kénes felhőket eregető szakadék szája fölött, az idegen nőni kezdett. A feje már a csillagokat verte, a lába a mélység paraszán taposott, mikor Fánni végre ocsúdni kezdett. Felnézett az idegenre, és akkor kis híján szörnyet halt az ijedségtől. A hetyke bajuszú, melegbarna szemű arc málladozni kezdett, vizes csomagolópapírként púposodott fel a bőre, levált az orr, szétfolytak a szemek, minden szál haj külön tekergődött és nőtt, hosszabbodott, Fánni felé nyújtózkodott, míg a széthulló arcból végképp nem maradt semmi, ami felismerhető, csak ín्यükről levált fogak, bőrcafatkák és szőrösomók, meg valami alakatlan kocsonya kavargott kiismerhetetlen összevisszaságban. Aztán a formáját veszített anyag veszett tánca is alábbhagyott, a ragacsos pép besűrűsödött, újra helyére kerültek a szőrpamacsok és a fogak, s a csillagok magasságában feldehingengett egy arc. De ekkor már nyoma sem volt a villódzó fényeknek, rég elillantak a légies harmóniák, csak a fortyogó, tüzes szakadékból fellobvó tűzcsóvák éles hangja törte meg olykor a fekete úr halálos csendjét. Fekete volt a hatalmas alak is, fekete az arc és a haj, fekete a karom, amely Fánni derekába vájt, csak a rámere-

dő szempár égett vörös fényben, akárcsak az alattuk tátongó hasadék.

– Az enyém vagy! – ölelte magához Fánnit még szorosabban, és lassan, ölében a dermedt lánnyal ereszkedni kezdett a rettenetes nyílás parázsló mélye felé.

– Ne! Ne! – suttogetta maga elé Fánni erőtle-
nül, ám a rém meg se hallotta, de ha hallotta volna sem törődik a vergődő halandó kétségbeesésével. Csak ereszkedtek lefelé, Fánni már a talpán érezte a testük körül csapkodó tűznyelvek perzselő hevét. Lenézett, és a mélyben lán-
goló városokat látott, ott égett Róma és Kons-
tantinápoly, Varsó, Berlin és Moszkva, és mindenütt aratott a halál, a városok mögött vérpa-
takok támadtak, átvágott torkú, széttépett mell-
kasú emberek hörögtek, táplálták a habzó pata-
kok sodrát, és a patakok folyókká mélyültek, és magukkal sodorták a hidakat, elöntötték a lán-
goló városokat, alul vér, felül tűz pusztított. A
vérfolyamok tengerré gyűltek, szigeteket, föld-
részeket nyelve el, és a tengerből szörnyek kel-
tek partra, hogy elpusztítsák, amit a tűz még
meghagyott. És harmadnapon eleredt az eső.
Megnyíltak az egek, és vért okádtak. Szakadt,
ömlött a vér, elverte, ami a szörnyek után ma-
radt. Bizony, hetednapra elpusztult az egész

emberiség, mind egy szálig, s a vöröslő tengerek és égő földek fölött egyedüli úr lett a Sátán.

Ezt látta Fánni, amikor alászállt a poklokba, és nem bánta már, hogy meg kell halnia. Eszébe jutott még egy gyermekkori imádság: Engels Gotte – kezdte mondani, és miközben a rém csak vitte, vitte lefelé, ő egymás után mormolta a sorokat, és a lelkébe csend és béke költözött. Ekként jutottak le a pokol fenekére, de mielőtt még Fánni elmerülhetett volna az izzó lávafolyamban, szárny-suhogás támadt, balzsamos illatokkal telt meg a kénes lyuk, és talpig fénybe öltözötten megjelent egy angyal, irtózatosat sújtott a rémre, s már vitte is Fánnit felfelé, vissza a saját világába.

Fánni az ivó előtti lépcsőkön tért magához. Feje fölött barátságosan pislákolnak az ismerős csillagok, és a langyos éjszakában százával ciripeltek a tücskök. Felállt, és gépiesen elindult hazafelé. Lépteit lelassította a szívébe költözött ismeretlen fájdalom, amit közönségesen úgy hívunk: halálfélelem. Befordult a házukhoz vezető léckerítés sarkán, és csak ekkor vette észre, hogy a szalmával bélelt papundekli dobozt még mindig görcsösen szorítja magához. Így történt, hogy Bauer Fánnit egy kellemes tavaszi estén kis híján elvitte az ördög.

Anti bácsi

Anti bácsi, a borbély és helyi Don Juan egy szokványos vasárnapi családi ebéd közepébe csöppent bele.

– Azonnal hozok tányért! – ugrott fel Fánni anyja, ahogy megérezte sógora szivarfüstjének jellegzetes szagát. Rövidesen megjelent az ajtóban az illatos füsthöz tartozó férfi is. Kedélyesen lekezelt az asztal körül ülő férfiakkal, Fánni fejére gyöngéd barackot nyomott, sógornőjét megölelte, csak az öreg füles fotelben hallgató anyja tekintetét próbálta elkerülni.

– Nem! – mondta az anya.

– Mit nem? – nézett rá meghökkenően a társaság. De Fánni nagyanyja nem válaszolt, úgy nézett maga elé, mintha még életében nem szólt volna.

A leves családias hangulatban fogyott el, Fánni pedig egy képkeretre telepedett fehér káposztalepkét figyelt. Mikor aztán a beszélgetés lustán tekergődő fonala megszakadt, Anti bácsi felemelte tekintetét az addig kitartóan bámult üres levesestálról, és egyenesen anyja szemébe meredt.

– Döntöttem – mondta. – Kivándorlok Amerikába.

A bejelentés a mélyülő csöndbe hullt. Csak anyja révedt közönyösen továbbra is a szemközti falon függő családi képekre. Anti bácsi megköszönte a torkát, és minden bátorságát összeszedve folytatta:

– Pénz kell az útra... drága a jegy... mindent visszafizetek... arra gondoltam – folytatta egyre bizonytalanabban –, hogy eladhatnátok a műhelyt...

– Nem – meredt rá hirtelen anyja mindentudó öreg szeme. Anti bácsit úgy járta át ez a kegyelmet nem ismerő, jéghideg tekintet, mint a tőr. És ahogy a néma csendben múltak a másodpercek, Antit betöltötte a jeges törből áradó hidegség, s mire anyja tekintete visszafordult a poros családi képekhez, hogy rajtuk függve ismét magába záruljon, Anti szíve teljesen megdermedt. A fagyban nyöszörgő érzések között egyszer csak megmozdult a régóta lapuló harag.

– Hát legyetek átkozottak! – csapott az asztalra Anti bácsi. – Legyetek átkozottak egytől egyig! – azzal kirúgta maga alól a széket, s a felriadt káposztalepkék röptét keresztezve kicsörtetett a szobából.

Az Anti bácsi asztalra mért ökölcsapása kavarta érzelmi vihar következtében az ódon családi ebédlőasztaltól jobbra, a két ismeretlen faszent közé,

pontosan a háromfiókos, titokzatosan mély komód mértani középpontjának jobb oldalára függesztett, a családi műhelyt létrehozó, s a balra felszögelt kontyos-gyöngyosoros ősanját a múlt idővel mit sem törődve ma is szigorúan szemmel tartó, harcias bajuszú nagyapa képének légyviszkos üvege megmásíthatatlanul kettétörött. Az évtizedek során a képre rakódó por lassan beszivárgott az ütés-kor keletkezett hajszálnyi résen, beette magát a múlt századi, megsárgult fényképpapír rostjaiba, évről évre gyarapodott néhány szemnyit, így mire én a kisszoba kitakarításakor, úgy négy-öt évesen először találkoztam vele, a szigorú tekintetű ős bal orcáján már jókora piszokredő éktelenkedett, mintha csak az idő rohanása miatt érzett bosszúság rántotta volna keserű ráncokba az öregember arcát.

– Töröld meg szépen, drágám! – nyomta kezembe a vizes portörölt anyám. Miközben a rettenetes ős arcképét törölgettem, felkészülve rá, hogy esti meséim félelmetes hajdani hőseinek példáját követve bármikor megelevenedjék, szemem sarkából megpróbáltam figyelemmel kísérni a két, falnak támasztott faszobor esetleges mozgólódási kísérleteit is.

– Megmozdultak! – kiáltottam, azzal hanyatt-homlok kimenekültem a furcsán félhomályos, porszagú szobából.

– Drágám, ezek csak szobrok – nyugtatgatott anyám –, a legritkább esetben kelnek életre. Én legalábbis nem hallottam még róla. Ezek a szobrok egyébként is szentek szobrai. Két egészen rendes szenté. Rég halottak. Esetleg a szű moco-roghat bennük – ezzel a faszentügyet anyám le-zártnak vette.

Én azonban nem hittem el a szűmesét, s éjje-lenként, amikor már minden elcsendesült a ház-ban, ezentúl gyakran hallottam, hogyan méri bice-gő léptekkel az időt a szomszéd szoba bezárt ajta-ján túl a két ártalmatlannak minősített faszent.

Hogy aztán mi lett velük, nem emlékszem pontosan. Talán Fánni ajándékozta el őket, mint annyi egyéb, értékes családi ereklyét, amikor le-rombolták a házunkat. Bár, hogy kinek kellett-ek volna azokban az időkben, azt ésszel fel nem fog-hatom. De az is lehet, hogy megkönyörült végre rajtuk, akiért egykor feláldozták maguk, s magá-hoz emelte a két szerencsétlent, hogy immár az égi hazában – ahonnan számúzték a fájdalmat, az időt és az összes szűt – elmélkedjenek a földi ka-valkád forгатagán, aminek szoboréletük oly soká-ig volt sosem méltányolt díszlete.

Az ősapa képe, amelytől Fánni egykor annyira megijedt, hogy minden jólneveltségről megfele-dkeze belesikoltott az ökölcsapást követő kifogy-hatatlannak tűnő csöndbe – amiért a szigorú fel-nőtttek kizavarták az ebédlőből, s így utoljára ő láthatta Anti bácsit, a helyi Don Juant –, most a dolgozószobám falán függ, de ha olykor mégis megpróbál engesztelhetetlen tekintetével felri-asztani a gondolataimból, egyszerűen befordítom a fal felé, hadd elmélkedjen az emberségről, mert rajtam nincs hatalma.

– Megmozdult! – kiáltott fel tehát Fánni, ami-akor az érzelmi vihar átcsapott az ebédlőasztalon, és már-már kitörés fenyegette a szoba zörgő ablakait.

– Kicsoda? – kérdezte elfásultan az anyja.

– Hát a nagyapa a falon. Megmozdult, és most csúnyán néz rám.

– Ugyan már, a képek nem néznek csúnyán. Elég legyen!

– Vigye már ki innen valaki ezt a gyereket! – ri-vallt rájuk az egyik nagybácsi. – Mi keresnivalója van itt egyáltalán?

– Ebédeltünk volna – rebegte Fánni anyja, de azért engedelmesen felállt, hogy kivezesse a szo-bából a kép ingázásától megszeppent kislányt.

– Játsszál szépen, kicsim!

Fánni egy darabig engedelmesen babázott a hosszú veranda előtt ülve a zamatos papsajtok között, várva, hogy majd csak kiszólnak érte a megzavarodott felnőttek, aztán, mikor bizonyossá vált, hogy mindenki megfeledkezett róla, oda-sündörgött kedvenc titkos helyéhez, a kút melletti, víz áztatta, fekete földdel feltöltött nefelejcságyásokhoz, hogy itt hódoljon titkos szenvedélyének, a földevés nem megvetendő, négy-öt éves kislányok közt elterjedt rítusának. Fánni tudta, hogy ha rajtakapják, megbüntetik, így igyekezett minél mélyebbre húzódni a nefelejcságyásokra boruló orgonabokrok lombja alá, és növekvő élvezettel majszolta az elpusztult tücskök, hangyák, lepkék földi maradványaival fűszerezett földet. Itt talált rá nagybátyja, aki kopottas utazóládájával jobb kezében, hangtalanul közeledett.

– Légy jó, kicsi Fánni! – fogta két tenyerébe a sármaszatos arcocskát, és addig nézte érzelmes kutyatekintetével a kislány csillogó szőke fonatait, míg szeméből ki nem buggyantak az elválás könnyei.

Fánni úgy érezte, menten elsüllyed. A rajtakapottság büntudata párosult benne egy mélyebb, ismeretlen szégyenérzettel, a síró férfi látványa pedig örökre összekapcsolódott emlékezetében a szigorú tekintetű nagypapa fényké-

pének váratlan megrepedésével, s az azt követő megmagyarázhatatlan ingamozgásával. Ezért később, amikor néha-néha rákényszerült, hogy belépjen a megüresedett ház ebédlőjébe, mindig magával vitt egy sötétlila selyemsálat, hogy letakarja vele a megrepedt képet. A büntudat, hogy valamiképpen egy szerencsétlenség előidézésének a részese, csak ekkor szűnt meg benne, s engedte, hogy sietősen elvégezze munkáját, ami a rossz emlékekkel terhes szobába szólította, hogy aztán gyors mozdulatokkal lekapja a képet borító leplet, és a küszöb túoldalán fellélegezve kettős kulcsra zárja a baljóslatú szoba ajtaját.

Azóta már a baljóslatú szoba, a mindig illatos műhely, sőt, az egész egykori rejtelmes ház alapjait benötte a fű, s az almás utolsó két fája is kiszáradófélben révedezik az elapadt patak száraz medre fölött. A ház, amelyet nemzedékek tapasztottak egybe szobáról szobára, hogy Fánni szüleinek idejére elérje tekintélyes hosszát, már régen nem létezik. Ahogy az a város sem, ahol egykor Fánni egy másik kor alkonyán, egy rég letűnt csütörtöki napon megismerte a tomboló szenvedélyt a titokzatos idegen ölelésében, aki-nek a neve: Nikolai Marin Fe.

Nikolai Marin Fe

Nikolai Marin Fe egy szeles januári reggelen érkezett a városba. Abban az évben szokatlanul enyhe volt az ősz, lökhárítóig merültek a sárba a katonai teherautók, térdig a ló és az ember meg az elhajtott marha. Éjszakánként az esetlenül támadást mímelő, és a csoszogva menekülő ellenséges seregek meghitten nedves cuppogásától volt hangos a környék.

Nikolai Marin Fe kialvatlan volt és rosszkedvű. Gyanakodva méregette a tűnő éji árnyak takarásából szemérmes lassúsággal kibontakozó városka szélső házait. Az épületek romosak voltak, ütöttek-kopottak, hámló vakolatuk alól kibarnállott az ócska vályog. A hetekig tartó ágyúpárbaj eltvedt lövedékei zúgva csapódtak be az egykor gondosan ápolt veteményesekbe, nyomukban bizarr szökőkút vizeként fröccsent szét a föld.

Nézte Nikolai Marin Fe a pusztítást, és nem derült jobb kedvre. Egy gazdag bojár egyetlen fiaként a dicsőség reményében lépett be a győzhetetlen armadába. Nem ilyennek képzelte a hábo-

rút. Az előkelő bukaresti szalonok levegőjét alig egy éve még nemes paripákon léptető, zászlódszben úszó, zöld, kék, vörös selyemköpenyekbe öltözött, fénylő páncélzatú vitézek büszke seregének víziója kavarta fel a pezsgőzgető társaság könnyed csevegése nyomán. És most itt áll a lucskos hajnalban, szegény városunk feldúlt határában, kialvatlanul és büdösen, éhségtől gyötörve, a vitézi életről szőtt színpompás álmai tépelt rongyai közt. Áll Marin Fe parancsnok a nyirkos téli szélben, elgémberedve és józanul, arcáról még bevetése első hetében letörlődött a később minden köztéren felállított ismeretlen katona szobrának elszántan bárgyú és patetikus ostobasága, helyén most a hideg rajzolta torz grimasz ül.

Azon az ázott hajnalon csendesen megindult a csapat, hogy becserkésze a néma várost, óvatosan csúszkálva a fellazult földúton, ellenségtől rettegvé, saját bajtársaiktól úzötten. Így lopakodott keresztül fél Európán száz- meg százezer kimerült férfi, két tűz közé szorítva, ellenség és bajtárs között, megbízhatatlannak bélyegezve, aztán kik a Don-kanyarban, kik itt, a gömöri dombok között pusztultak el, ostoba halállal egy ostoba korban, tizenöt és hatvan év között, fölöslegesen és értelmetlenül, épp úgy, mint ötven évvel ké-

sőbb a balkáni háború örületében. Ellenséges és baráti csapatok halálos ölelésében menetelve vajon hitte-e valaha valaki, hogy az ő harca lesz a végső? – kérdezhetném magamtól, pedig tudom a választ; mert ezt hitte nagyapám, mikor zsúfolt vonatokon rázkódott dél felé, hogy Madridnál védje Prága szabadságát, és ezt hitte a legendás hírű Rajk László is. Rajk László kivégzésekor nagyapám már nem hitt semmit. Ült a földes padlójú konyha sarkában egy sámlin, és életében először keservesen zokogott, siratta magát és bajtársát, az álmaikat és talán egy kicsit ezt a tunya és szerencsétlen emberiséget. És ezt hitte a férjem nagyapja is, aki annak idején azért állt Franco tábornok hadseregébe – nem sorozták be, és nem volt földműves sem –, hogy megvédje hazáját és családját a mindenünnen özönlő vörös veszedelemtől, mondjuk például lelkes, idealista nagyapámtól. Madridba tartott mind a két nagyapa, hogy térdig gázolva a vérben és a trágyává bomló tetemekben harcoljon az igazságért – vanitatum vanitas.

Nikolai Marin Fe nem az igazságért harcolt, és nem is a hazájáért. Harcolt, mert így kívánta a családját, hogy az egyre biztosabban közelgő új világban is megtarthassa egykori befolyását. Hát így

került Marin Fe parancsnok a bágyadt pirkadatban botladozó parányi sereg élére. Kevesen voltak és egyre fogytak, az egykori népes csapatból alig egy maroknyian maradtak meg.

Szép férfi volt a parancsnok, talán a legszebb, akivel Bauer Fánni valaha találkozott. Rendkívüli szépsége engem is mellbe vágott, holott csak egy megsárgult, cifra szegélyű fekete-fehér képen láttam. Mikor a kép készül, Marin Fe parancsnok már nem él. Csendesen, méltóságteljesen fekszik a nyitott koporsóban, teljes katonai díszben. Csizmás lába kötéllel van összekötve, hogy a halál méltóságát meg ne törje a görcsbe rándult végtagok aszimmetriába kívánczó végső akarata. Szoborszerű vonásai még így, hatvan év és a lét másik felének távlatából is magukhoz nyűgözik a tekintetet.

Bauer Fánni és a Szabó lányok már hetek óta a pékség alatti titkos raktár sötétjében töltötték napjaikat, így hát Fánni nem láthatta, mikor Marin Fe parancsnok belépett a pékségbe. Nikolai és csapata csendben lopózkodt végig a városban. A hajnali félhomály szürkés halotti leplebe burkolódzó idegen utcákon a sáros menet addigi vánszorítását macskaléptekké feszítette a zsigerekbe bú-

vó gyilkos félelem. Se jobbra, se balra nem mozdult semmi, kihalt volt ház és udvar, csak egy nyitva felejtett léckapu nyikorgott az unottan fúvó januári szélben. Így vonult végig a maroknyi csapat városunk pocsolyás főutcáján. Az egyhangú porták, feketén tátongó, kivert ablakú, széthullni készülő házak sorát az utca enyhén kanyargó, lágy hullámokat vető vonala tartotta össze.

Egyszer csak a hátuk mögött, ott, ahol az út szalagja belefut a szürke mezőkbe, s a földet és az eget még nem választja ketté az örök érvényű isteni akarat diadalát hirdető első hajnali fénysugár, megszólalt egy kakas. És ebben a pillanatban az elgyötört csapat első sorai meglátták a hívogató sárga ablakokkal ékes, süllő kalácsok, aranyló cipók illatával körülölelt, magányos pékséget.

Nikolai Marin Fe nem hitt a szemének. Megfeledkezve minden óvatosságról, eszeveszetten rohanni kezdett a mesebeli házikó felé. Feltépte a műhely ajtaját, és a kemence felől áradó cukros, mazsolás, mandulás és vaníliás illatok kis híján elsodorták a küszöbről. Két kézzel kapaszkodott a gazdag bojár fia a szüette ajtófélfába, de talán mégis felkapja, és ki tudja, hová röpíti egy lázas, fahéjas fuvallat, ha az ezernyi színben tündöklő

terem közepén álló vaskos faasztal fölé hajoló, főköts-kötényes pici asszonyka vissza nem parancsolja a veszett körtáncba fonódott, elszabadult ilatokat. De az alig másfél méteres, fitos orrú asszonyság széttárta könyékig tésztás karját, mire a szökevény szagok megjuhászodva visszasuhantak a helyükre, némelyik a kemencébe, mások a hűlő fonott kalácsok közé. A pékségben helyreállt a rend, kihunytt az arany ragyogás, Nikolai Marin Fe parancsnok pedig végre szilárd földet érezhetett a lába alatt. Ekkorra már ott tolongott mögötte az egész éhes és kimerült, és legfőképpen elképedt csapat.

Fánni anyja kötényébe törülte a kezét, és hívogatóan intett az ajtóban tipródó, szájtáti hódítók felé. Fánni anyja gyerekként maradt árván, hamar megtanulta, mi a kiszolgáltatottság, a munka, de legfőképp, hogy mi az éhség. Mikor a pékségbe került cselédnek, alig nyomott negyven kilót, lötyögtek rajta az öröklött ruhák, és sámlira kellett állnia, hogy elérje az almárium felső polcára állított bögréket. Fánni nagyanyja sosem értette, hogyan vethetett rá szemet a kisebbik fia. Mikor bejelentette nősülési szándékát, a vérmes természetű nagyapa dührohamot kapott; azt mondják, akkor lett szívbeteg. Fánni nagyanyja nem szólt

semmit, de attól a naptól kezdve mindent elkövetett, hogy pokollá tegye jövődéli menyé addig sem rózsás életét. Alaposan melléfogott, mert Zuzánát akkor már rég nem érdekelte, hogy megálázzák; fel sem merült benne, hogy valaki emberszámba vehetné. Fánni apjának közeledését úgy fogadta, mint a sors újabb ráért próbatételét, beletörődéssel, zúgolódás nélkül. Ez az alapvető közöny végig megmaradt benne a férje iránt, csak akkor engedett fel némileg, mikor azt már ápolni kellett, az ostrom alatt. A műhelyt viszont keményen kézben tartotta, lépésről lépésre hódította el a nagyanyától – ez volt talán élete egyetlen tényleges diadala. Attól kezdve, hogy a pékség teljhatalmú úrnője lett, a háznál megszaporodtak a koldusok, mert Fánni anyja senkit nem engedett el éhesen.

Zuzana ereje a front alatt mutatkozott meg igazán. Gyakran megesett, hogy a pékség egyik végében összefagyott német katonák melegek a kemence mellett, a másik végében meg románok itták a reggeli pótkávéjukat. Fánni anyja kollaboráns volt, lepaktált az ellenséggel, és megetetett minden éhenkórász, lerongyolódott katonát, aki csak a konyhájába betért. Ezért többször citálták hadbírótság elé, s néhányszor bizony hajszálon

függött az élete. De Fánni anyja nem sokra becsülte az életét, igazán nem sokat vesztek, mondogatta, aztán a dolgok valahogy mindig elsimultak körülötte. Zuzana mindenkiben a nyomorult, szűkölkő embert látta, s az ő közelében tényleg megszelídültek a mániákus gyilkosok is, a megnyomorított lelkű, félelemből ölő kiskatonák meg úgy zokogták bele rettegésüket a kötényébe, mintha a saját anyjuk lenne. Úgy is hívták a front mindkét oldalán: mama.

Zuzana asszony azonban leginkább Marin Fe parancsnok mamája lett. Nikolai, amerre csak megfordult, úgy sajátította ki magának a nőket, azzal a természetességgel, ahogy más lélegzik. Miklóst mindenki szerette, ki szelíd odaadással, mint Mariora, a Bukarestben hagyott, jókais nevű menyasszony; ki emésztő szenvedéllyel, mint Fánni; de a legtöbben követelőzve és hisztérikusan, már ahogy a nők szeretnek. Zuzana asszony később nem hibáztatta Fánni miatt, elfogadta fiának már az újabb megszállás első reggelén, mikor Marin Fe parancsnok a sáros udvaron felfelé ment tört magyarsággal kiabálva mindenütt őt kereste. Akkor is őt szólongatta, az összevénzett padlón, mikor elszállt fölötte az áttetsző szárnyú, szivárványszínű, bóbítás galamb, nem pedig, mint

ahogy bajtársai hitték, a gazdag bojár öregedő feleségét. Zuzana asszony nézte, ahogy elfogy az élete, ott térdelt mellette tehetetlenül, és nem bánta, hogy a kötényére száradt vért sosem tudja majd kimosni. Fánni a fal mellett állt, döbbsent arccal, nem értette, hogy mi történt. Pár méterre tőlük Miklós gyilkosa vergődött a porban, neki a térde roncsolódott szét a szabálytalan párbajban. Zuzana asszony nem beszélt többet a lányával, némaságát csak a halálos ágyán törte meg; bár Fánni nem hallotta, csak látta, ahogy a vértelen száj azt formálja, Nikolai.

Később, a háború után Fánni többször is elhatározta, hogy ír a Marin Fe családnak, megírja, mi történt, de mindig elakadt már az elején. Pedig egy román szótárt is beszerezett, csak azt nem tudta, hogy lehet szavakba önteni egy emberi életet. Élete végéig birkózott a feladattal, de sosem jutott tovább annál az egy mondatnál, amivel reggelente az illatos konyhába betoppanva, Nikolai köszöntötte a mamát. Miklós éhes. Ez valahogy mégiscsak kevés. Csakhogy Fánni sosem oldozta fel magát, szerelmével együtt a rá vonatkozó szavakat is elvesztette. Nikolait ő azonosította, a rendőrségen vallomást is tett. Miután visszaolvasták neki, a parancsnok megkérdezte, kíván-e va-

lamit hozzátenni az elmondottakhoz. Fánni nem kívánt mást, csak a halott aranyóráját, azt ugyanis tőle kérte kölcsön előző este. A rendőrparancsnok furcsán nézett rá, de az órát visszakarta. Mikor Nikolai Marin Fet némi huzavona után leengedték a hevenyészett gödörbe, a többi hősi halott mellé, a működésképtelen katyusa az oldalára fordulva hevert a tér közepén, s Fánni aranyórája még mindig ketyegett a vitrin titkos rekeszében, ahonnan nagyanyám többet nem is vette ki. Mikor én ráakadtam, már legalább negyvenéve fél négyet mutatott. Bauer Fánni a fejét is elfordította, Nikolait azonban annak idején megnézte még egyszer. Húsz évvel a háború után exhumálták a hősi halottakat, hogy gondos szortírozás után az azonosíthatóbb részeket visszaadják családjuknak. Nem sok méltóság volt az aktusban, a két káromkodó sírásót meg az unatkozó katonai biztosokat a fél város körülvette, perverz izgalommal szörnyülködtek a földből előkerülő emberi maradványok láttán. Fánni is ott állt a bámészkodók között, de hiába kutatott néhai szerelme után, a hanyagul leterített pokrócokon békés egyformaságban heverték a csontok. Fánni ekkor értette meg, hogy a múlt végképp jóvátehetetlen, s hogy egész hátralevő életében hallani fogja a rég lejárt aranyóra ketyegését.

Már elszállították a légmentesen szigetelt fémkoporsókat, s a kíváncsiskodók is elszállingóztak hazafelé, de Fánni még mindig a sír mellett állt. Az arcán végigfolyó könnyektől nem láthatta, hogy a térre boruló fák közül felröppen egy áttetsző szárnyú, szivárványszínű, bóbítás galamb, végigsuhan az alkonyodó égen, és beleveszik a városka poros útjai fölött szitáló aranyködbe.

INGOVÁNY

Jolán neném és a világvége

Jolán nenémet éppen három napja temették el, mikor elnyúhatetlen rózsás kötényében, kezében egy tálca tepertős pogácsával váratlanul megjelent a kertkapuban. Egy darabig ügyetlenkedett a rég javításra szoruló rozsdás riglivel, földízű átkokat sziszegett elsárgult fogai közt, de aztán csak sikerült átvergődnie a léces kapun, hogy kényelmes, döcögő járásával elinduljon a ház felé. A házban a lesújtott rokonság épp Jolán neném földi javai felett marakodott, mikor a kissé sápadt, áttetsző, ám még haló porában is vérmes természetű asszony rájuk nyitotta az ajtót.

A rokonság önfeledten civódó légiójából először az elhunyt atyai nagybátyjával zavaros családi kapcsolatban álló Béla bátya figyelt fel Jolán nenémre. Apró disznószemét egy darabig értetlenül meresztgette a jelenségre, aztán oldalba bökte a mellette perelő asszonyt.

– He! – mutatott az ajtóra lakonikus tömörséggel.

Ekkorra már többen odafordultak a sértődöt-

ten várakozó tetemhez, aki minden kétséget kizáróan Jolán neném volt. Az elhunyt életében is mestere volt a jó időzítésnek, később azonban, átlépve az élet és halál közt húzódó bizonytalan küszöböt, átlépte azt a halvány vonalat is, ami elválasztja egymástól a jó időzítést és a hatásvadászatot. Most minden arc felé fordult, s ő csak akkor indult el ingó léptekkel a konyha közepén trónoló asztal felé. A gyászruhás rokonság utat nyitott neki, s Jolán neném a döbbségtől vigyázban álló vérei sorfala között masírozott át egykor kies lakhelyén, mint egy büszke generális. Nyitott tenyerén ütemesen ringott a kopott pléhtálca, amin vészesen billegett a feltornyozott aranymázas tepertőspogácsák felső két sora. Enyhén puffadt teste elnyelte az ajtón beömlő fényt, s mikor óriásivá nyúlt árnyéka ráborult az asztal viaszosvászon terítójén maszkaló bágyadt legyekre, azok holtan fordultak le a szemetes padlóra. Jolán neném megjelenésében aznap este határozottan volt valami fenyegető. A süteményes tálcat azonban medvejárásához képest kimondottan óvatosan csúsztatta az asztalra, aztán megvető tekintettel végigmérte elképedt rokonait, sarkon fordult, és eldöcögött a kakukkfűtől illatozó temető felé. Épp felragyogott az első csillag, mikor befordult a kitárt kapun.

Hermin keresztanyám még látta, amint jó nagyot rúg a palánkba.

Miután neném döngő léptekkel távozott szeretői köréből, a konyhában tapinthatóvá sűrűsödött a csend. Még az éjszaka is megtorpant egy röpké pillanatra, miután bekandikált az ódon ajtófélfák között. Végül mégis átóvakodott a szüette küszöbön, méltóságteljesen körbelejtett a falak mentén, elidőzött a pókhálós sarkakban, barátságos félhomályt hagyva maga mögött. A konyhaasztal viaszosvászon terítője azonban makacsul ellenállt a feltartóztathatatlan tünő áradatnak. Így esett, hogy kiragyogva a falusi éjszaka barna melegéből, mintha eldöntötte volna, hogy aznap éjjel versenyre kel a csillagokkal, Jolán neném ütött-kopott konyhaasztala csökönyös izzásával szerteoszlatta a temetődomb körül örvénylő sötétséget. Rőtes fénye megvilágította neném öles alakját, amint nyögdecselve, mint egykor telente a habos pehelydunyhat, magára húzta a koporsófedelelet.

Elsőként Hermin keresztanyám tért magához a döbbségtől rokonok közül. Kíváncsian fordult a fénylő asztal felé, és szemügyre vette a süteményes tálcat. Mélyen a homlokába húzott sötét fejkendője alól harciasan meredt a pogácsákra. Egy

darabig habozott, aztán gyors mozdulattal lecsapott egy különösen zamatosnak tűnő darabra. Gyanakodva megszaglászta, de nem érzett mást, csak a finomra vagdalt tepertő nyálcsordító illatát. Meg talán némi kakukkfűszagot. Megkockáztatt hát egy harapást. Az omlós tészta azonnal elolvadt fogatlan szájában, s ahogy fogyott, a selymes tapintású liszt öleléséből kiszabadult fűszerek külön életre keltek, útnak indultak keresztanyám nyelőcsövén át, bejárták a gyomrot, megcirógatták belei elnyűtt bolyhait, szétáradtak érrendszere repedezett útvesztőjében. Keresztanyám élemedett testét furcsa bizsergés járta át, ami valahol a haja tövénél kezdődött és egyre terjedt, le egészen a lábujja hegyéig.

– Jó – mondta ki keresztanyám az ítéletet, azzal már nyúlt is a második után. A konyhát betöltő, egyre erősebb kakukkfűillatra senki sem figyelt fel.

A pogácsa éjfélre elfogyott. Az egy emberként majszoló rokonság lassan elfelejtette, hogy mit is keres Jolán neném konyhájában, s ahogy a tálca lassan kiüresedett, közük ereszkedett a béke. Egy darabig még elégedetten nézegették a kopott tálcát, aztán, mikor a pitymallat rózsaszíne már bekémlelt az ablakon, vonakodva elszállin-

góztak, ki-ki a saját háza felé. Utolsónak Hermin keresztanyám maradt. Mielőtt bezárta volna maga mögött az ajtót, még hátrafordult, hogy utolsó pillantást vessen az egyre halványabb fényű asztalra. A földön, félúton az ajtó és a légypiszkos almárium között, egy elsárgult cédula hevert. Hermin keresztanyám esküdni mert volna, hogy azelőtt nem volt ott. Azért lehajolt, hogy megnézze, mi lehet rajta. Jolán neném egyik titkos, féltett receptje volt, a cimetes-túrós kalácsé. A tetem ruhájából eshetett ki. Keresztanyám elmosolyodott, és a zsebébe rejtette.

Következő vasárnap álla alá csomózta elmaradhatatlan fejkendőjét, maga elé kötötte a frissen keményített hófehér ünneplő kötényt, visszeres, dagadt lábára esetlen lakkcipőt húzott, és elindult kétutcányira lakó komaasszonyához. A cimetes-túrós kalácsokkal gazdagon megrakott tálat karjában dédelgette. A párolgó édesség fölött megviseltnek tűnt az arca. A nyomában terjengő kakukkfű szűrős szaga elnyomta még a fahéj édes illatát is. Hermin keresztanyámat két hét múlva eltemették.

Attól kezdve a falu népe vészesen fogyásnak indult. Vasárnaponként nenék és komaasszonyok

húzták szorosra fonnyadt álluk alatt a tiritarka kendő csomóját, és tipegtek végig tálcát egyensúlyozva a poros utakon. Köröttük átható kakukkfű-illat terjengett, s kopott, százáncú szoknyájuk úgy billegett a szélben, mint a félrevert lélekharang. Nyomukban kihunytt a fény, elnémult a madárdal, s az udvarokat felverte a gaz. Elsőnek Jolán neném teljes rokonsága költözött át a falu fölött szelíden várakozó ódon temetőbe.

Aztán, mikor a fehér házak között elnémult az utolsó kakas is, s a békanyál vastag, zöld szőnyeggel vont a megvakult kutak tükrét, szél kerekedett, végigsöpört az egykori főutcán, kivágta a korhadtt léckapukat, átsüvöltött az elnéptelenedett szobákban, tarka kendőt, fehér alszoknyát, leszakadt függönyöket és temérdek kockás füzetlapot sodort magával.

A Jolán neném szarkaláibaival telerótt cetlik vad táncba fogtak az út csillámló szalagja fölött, belekapaszkodtak a szélbe, s vidám összevisszágban kavarogtak felfelé, egyre szélesebb hurkokat vetve. Mire elérték a tölgyek lombkoronáját, forgásuk lelassult, s a felhők alatt, ahonnan a falu már csak egy elmosódott foltnak látszott, végképp megszűnt. Egy darabig ott lebegett ég és

föld között a sok megsárgult füzetlap, majd lassan, méltóságteljesen szállingózni kezdett lefelé, behavazva az egész vidéket.

Az emberek kiálltak a kapuba, nevetve kapkodtak az incselkedő papírszeletek után, s az aszszonyok annak a hétnek a vasárnapján ragyogó arccal kínálták végig szomszédait az ízes, enyhén kakukkfűszagú kaláccsal. A domboldal megihitt temetőiben egyre szaporodtak a hantok, s mire elnyíltak a nyár végét hirdető csüggedt liliumok, már csak néhány éhes bögöly dongott bosszúsan az elnéptelenedett vidéken.

S a kipusztult táj, üresen tátongó világ közepén, a rozsdás riglijű léckapu mellett állva Jolán neném elégedetten beletörölte zsíros tenyerét elnyúlhatatlan rózsás kötényébe, és jellegzetes ringó lépteivel, oldalán hűsége konyhaasztalával elindult, hogy átadja magát az enyészetnek.

Az emlékezés borostyánjai

Jucika, a város legilletendőbb asszonya magánzongoraórákat adott. A kicsi, porlepte városban társadalmi rangot jelentett Jucikához járni. Így hát minden valamirevaló család beíratta hozzá jobbára botfülű utódait, akikkel Jucika pont olyan lelkiismeretesen csépelte az elnyűtt zongora billentyűit, mint tehetséges növendékeivel. A botfülű és kevésbé botfülű reménybeli zongoravirtuózok nemcsak játszani tanultak meg úgyahogy Jucikánál, hanem – és ez legalább annyira fontos volt – némileg viselkedni is. Mert a tisztességben elaggott hajadon maga volt a kisvárosi erkölcs és jó modor megtestesítője. Mozdulatai, fejtartása, diszkrét eleganciája, csendes beszéde, a másokra való odafigyelés képessége mind-mind egy letűnt kor hangulatát varázsolta köré.

A tökéletesség látszatával bearanyozott idős hölgynek egyetlen szenvedélye volt: az orrpiszkálás. A mélységes mély komód fiókjában a Jucika cipőjéhez és katonás rendben sorjázó kosztümjeihez illő retikülök garmadája hevert. Ezek a retikülök rejtették Jucika féltett titkát, finom csipke-

szegélyű batiszt zsebkendőkbé zárva. A kizsitásokban zsebkendők tucatjai szenderegtek, várva, hogy Csipkerózsika-álmuk szövetét felfejtse az emlékezés. Bizony, Jucika szeretett elmerengni múltjának e furcsa rekvizitumai fölött. Mert minden egyes zsebkendő, de legfőképp a konokul múltó évek súlya alatt megkövesült tartalmuk, Jucika életének egy-egy jelentős eseményét zárta magába. Az ódon komód egész nap bővölte, csalogatta Jucikát, hívogatón tárta felé fiókjait, de az asszony, míg csak le nem ment a nap, s ő biztos nem lehetett abban, hogy nem érkezik több vendége vagy tanítványa, felé sem pillantott. Ekkor azonban, miután magára zárta a ház ajtaját, kényelmesen elnyújtózott a füles fotelben és eligazgatta az állólámpa burájának rojtjait. Néhány percig csendben üldögélt, növekvő elégedettséggel gondolva a rá váró örömökre, aztán a lassan beállt félhomályban odabotorkált a komódhoz, kiválasztotta a három hatalmas fiók egyikét, és visszabalogott a fotelhez. Miután meggyújtotta az állólámpát, és a zöld burán átszűrődő fényben ölébe borította a fiókok tartalmát, néhány másodpercig elmélyülten vizsgálta a feltáruuló antilop- és műbőr retikülőket, a lakkozott kizsitásokat és gyönggyel kivarrt báli neszeszereket, aztán, mintha csak sugallatnak engedelmeskedne, kivá-

lasztott egyet, s a többbit a szőnyegre szórva, immár csak ennek az egy táskának szentelte minden figyelmét.

Jucika úgy tudott figyelni, mint senki a környéken. Nemcsak az agyával, hanem teste minden sejtjével a kézításkára összpontosított, ilyenkor megszűnt számára a külvilág, és szinte maga is átlényegült figyelme tárgyává. Középkori szentek fordultak így istenük felé, ahogy Jucika hajolt a retikülre. Aztán hosszú, ápolt ujjaival kinyitotta a retikül csatját, és finom alabástromkeze elmerült az ismeretlen éjsötétjében. A táska végtelenné tárgult belsejében lebegő kéz óvatosan matatott a lustán keringő naprendszerek között, távoli galaxisok csillagpora ült meg körmei hegyén, mire ráakadt egy-egy selymes tapintású zsebkendőre. De Jucika nem hitt a véletlenben, megtapogatta, végigsimította az anyagot, aztán engedte kisiklani ujjai közül, hadd keringjen tovább a végtelen úrben. Biztos ösztönnel talált rá arra az egyre, amelynek selymes szövete időtlen idők óta burokként óvta a rátapadó emléket, hogy ezen a kijelölt napon újra feltáruljon Jucika kutató tekintete előtt, aki pogány papnóként mélyedt el a finom anyagra rajzolódó mintákban. Mintha csak kávézaccból jósolna, úgy forgatta ujjai között a

selymet vagy vásznat, el-eltartva a fénytől, majd közelebb húzódva a lámpához, hogy a rég megszáradt váladék kacskaringóiból, a hígsárgás és zöldesszürke árnyalatú fura alakzatokból olvassák ki a jövőt. Mert Jucika emlékei ilyenkor kitágultak, elnyelték az asszony jelenét, s a jövőbe nyúlva hátukra vették Jucikát, hogy belepillanthasson a még nem történtbe.

Ahogy teltek az évek, úgy gyűjtött össze egyre több emléket Jucika. Már nemcsak a saját emlékeit gyűjtögette, hanem az idegenekét is: utcán elvesztett, étteremben felejtett zsebkendők titkát kutatta, s lassan bejáratos lett a város minden lakójának múltjába és jövőjébe. Egy idő után pletykák kaptak szárnyra a városban. Jucikát hálójukba fonták saját beteljesült jóslatai. Az emberek összesúgtak a háta mögött, s aki csak tehette, elkerülte az utcán. Lassan elmaradoztak a tanítványai is, s már csak akkor nyitotta rá valaki az ajtót, ha tanácsot akart kérni tőle. Jucikából kiközösített lett, amolyan helybéli boszorkány. Az idős hölgy, egykori illem- és zongoratanár ebből mit sem észlelt, mert minél mélyebbre merült különös tudományába, annál távolabb került tőle a világ, s ő hetekig csak ült, szinte mozdulatlanul, egy-egy kiterített zsebkendő felett, feje körül különös fénnel.

Egy szép augusztusi napon aztán Jucika meghalt, olyan magányosan, ahogy élete utolsó éveit töltötte. Hiánya apró pamacsokban és hosszú, tekerdő indákban szivárgott át a lehúzott zsalu réseiben, korai lombhullást idézve elő megült az utakat szegélyező fákon, bekandikált a rekkenő hőségben sarkig tárt ablakokon, és elnémította a cse-csemők sírását, végigsurrant a perzselő házfalak mentén, hogy a kutyák torkára fagyassza az ugartást. A városban megrekedt az idő, egy darabig egy helyben topogott, aztán neki-nekifutott a mezőkre vezető dűlőútnak, de a város széléről, mintha csak falba ütközött volna, mindig vissz térni kényszerült.

Mikor már hetvenkét órája nem ment le a nap, a városka lakói nyugtalankodni kezdtek. Néhányan a legbátrabbak és legkalandvágyóbbak közül elindultak a gyanús ködcsíkok mentén, fonalként feltekerve őket, először udvarukból léptek ki, aztán óvatosan, kezükben az egyre növekvő gombolyaggal elindultak a házfalak mentén. Nem telt bele fél óra, és Jucika háza előtt egy kis csapatnyi férfi sereglett össze. Tanácstalanul nézték a lehúzott zsalukon szürke gyászlobogóként lebegő illékony anyagot. Aztán a legbátrabbjuk, a helyi plébános kilépett a

körből, s maga elé tartott kereszttel benyitott a boszorkány házának ajtaján.

A lakásban félhomály honolt, csak a füles fotel felől jött valami halvány derengés. A megszeppent csapat csendben lopakodott a feszületet tartó plébános után. A pap már ott állt a füles fotel mögött, egy darabig tétovázott, aztán vett egy mély lélegzetet, és megragadta a bútordarabot. Az, alighogy a pap hozzáért, elegánsan felemelkedett a földről, s mint egy cirkuszi produkció hipnotizált médiuma, lassan, méltóságteljesen a szoba felé fordult. És ekkor a rémülten hátráló csapat előtt feltárult a sziporkázó fény forrása. A fotelben, szétszórt retikülök, elgurult avas rúzsok között, kezében egy selyem zsebkenőt szorongatva, a halál királynői pózába merevedve ott ült Jucika, a kiközösített jövőmondó. Az ő teste fénylett, mintha ezernyi szentjánosbogár repkedte volna körül.

A padlón szerteszét több száz gyűrött zsebkenő hevert, némelyik szemérmesen összehajtogatva, mások feltárva titkukat. A döbönt pap lehajolt, hogy szemügyre vegye a ráncok közt megbúvó sárgászöld göböket. Egy darabig csak nézte az áttetsző anyagot, aztán megrökönyödésében na-

gyot kiáltva kezébe vette a kendőből kibukó valamit, s hosszan forgatta, tapogatta, végül ujjai közé fogva a Jucika testéből áradó fény elé tartotta, s megrendült arckifejezéssel fordult a báméskodó férfiak felé. A csapat egy emberként morajlott fel. A pap ujjai közt halványan derengő, fura formájú dolog ugyanis nem volt más, mint egy borostyánkő. Jucika méltóságteljesen keringő testének fényében azt is látták, hogy a mélyén ott szendereg a kiközösített asszony egyik szépséges emléke. És ekkor tiszta nyári fuvallat tört be a házba, rózsák illatát sodorva magával végigsepert a szobán, feltépte a csukott ablakokat, s kiröpítette rajtuk a sok száz zsebkendőt. Repültek a kendők a szélrózsa minden irányába, nem maradt utánuk más, csak a bódító rózsailat és a földön pár marék borostyánkő. A kövekben bezárva pedig Jucika egész magányos élete, pőrén, ahogy csak a teremője látta.

A megrendült csapat körülvette a lebegő bútor darabot, s élükön a feszületet magasba tartó pap pal elindult a templom felé. Az emberek kisereglettek az utcára, házuk elől bámulták a rögtönzött körmenet ölelésében tovalebegő karosszéket. Jucikát a templom oltára alatt helyezték végső nyugalomra, karosszékeivel, avas rúzaival, kopott re-

tiküljeivel együtt. Csak a zsebkendőt vették ki szorosra zárt ujjai közül, díszes ereklyetartóba zárták, s Jucika neve napján végighordozták a városban, hogy a nyomorultak, vakok és némák meggyógyuljanak csodatevő ereje által. Jucikát nem sokára boldoggá avatták, s a város legtehetségesebb fafaragója szobrot is készített róla. A szobor a templom bejáratához került, hogy mindenki gyönyörködhessen a légies mozdulatban, amivel a faszent égnek tartott mártírfarca elé emeli a mindig frissen keményített zsebkendőt.

A keselyű hava

Irma asszony rózsakertje fölött napok óta egy keselyűforma árnyék lebegett. A vakító májusi fényben fürdő virágok ragyogó színei sorra kifakultak, a máskor illatos szirmok most dohos temetőszagot leheltek. Irma asszonynak vészesen közelgett a nyolcvanadik születésnapja. A vidám kis özvegy nem szerette a születésnapokat, a sajátjától pedig egyenesen irtózott. Erre a napra sosem hívott vendéget, pedig egyébként szeretett egy csésze jó erős fekete mellett eltereférelni megmaradt barátnőivel, a város hajdani szépasszonyaival. Igaz, lassan nem is lett volna kit meginvitálnia, hisz az egykori népes csapatból mára már csak két idős, magányosan kornyadozó matróna maradt.

Barátnői csendben, szinte óvatosan távoztak a világból, tapintatosan ügyelve rá, hogy meg ne bolygassák a város hétköznapjait. Irma nem félt a haláltól, de néhány éve azért szokása lett átaludni a születésnapját, mintha így elkerülhette volna az egyhangúan folydogáló idő medréből évente előbukkanó újabb meg újabb zátonyokat.

A nyolcvanadik születésnapjára különösen gondosan készült. Előző nap hosszan válogatott a selyemdamaszt ágyneműk között, míg végül megtalálta a hangulatához illő anyagot. Egy hófehér, gazdagon hímezett, horgolt csipkeszegélyű huzat mellett döntött, amit előző hónapban mosott és keményített frissen. Irma asszonynak rengeteg ágyneműje volt. Finom, régies anyagokból varrott, csupa selyem és valódi lenvászón huzatok, fehérek, rózsaszínek és kékek vegyesen, némelyiket hímezett angyalkák díszítették, másokon csipkeszegély futott körbe. Irma asszony jó családból származott. De nemcsak ágyhuzatok légiója került vele esküvője után az ódon, hatszobás családi házba, ahol boldog házasságának és derűs özvegyiségének napjait pergette, hanem nemzedékről nemzedékre öröklődő porcelán kávé- és teáskészletek, ezüst evőeszközök, metszett csehkristály vázák, párizsi kiállítótermeket megjárt képek és az intarziás ebédlőbútor mélyén rezgő fejű nagymamák keze nyomát őrző csipketerítők ármádiája is. Irma asszony szerette a szépet, és hosszú élete során mindig gondosan ügyelt rá, hogy díszes kelméin nyomot ne hagyjon a rozsdá, fényes bútoraikban ne verjen tanyát a szű. Néha azonban, portörítés vagy csipkekeményítés közben úrrá lett rajta a hiábavalóság érzése. Irma asszonynak nem volt örököse.

Miután felhúzta a ropogós ágyneműt, elsötétítette a kényesen tiszta szobát, és az éjjeliszekrényre készített egy pohár ásványvizet, Irma kiment az udvarra, hogy kikapcsolja a csengőt. Végül kétszer elfordította a kulcsot a zárban, és ekéént biztosítottak tudva másnapi zavartalan álmát, nyugovóra tért.

A hanyatlófélben levő nap már haragosvörösre festette az ég alját, mikor megszólalt a kapucsenegő. Irma nyugtalanul átfordult a másik oldalára, de a váratlan látogató csak csengetett tovább, s az először bizonytalan, reszketeg hang egyre erőszakosabban hatolt be Irma hálószobájának meghitt mélyébe. Aztán egyszer csak, mintha a csengő rádőbbsent volna, hogy előző nap kikapcsolták, a kellemetlen zaj elült. Pár másodperc múlva léptek csikordultak a murván, s Irma asszony szeméből végképp kiröppent az álom, mikor immár a konyha ajtaján hangzott fel a határozott kopogás.

Irma korát meghazudtoló fürgeséggel ugrott ki az ágyból, s torkában dobogó szívvel indult az ajtó felé, hogy szembenézzen a hívatlan vendéggel.

– Jó napot, Irmuska! – köszönt a fekete öltönyös, gyér hajú, meghatározhatatlan korú férfi, mikor kinyílt a konyha ajtaja. – Isten éltesse szü-

letésnapján – tette még hozzá, kivillantva műfog-sora hófehér mosolyát. Irma asszony hátán – ki tudja, miért – a kenetteljes hang hallatán végigfutott a hideg.

Az ajtóban nem más állt, mint a városka büszksége, egyetlen arisztokrata lakosa, az angol királynő levelezőpartnere, a svéd trónörökös kuzinja, Alsó- és Felsőszentgellerti Nemes Kováts Jenő, mindenki Jencikéje, s legkiváltképpen az öregasszonyok támasza. A gróf úr egy műanyag tálcát tartott a kezében, afölött mosolygott negédesen.

– Hogy jutott be? – hápogott a még mindig döbbsent özvegy.

De a gróf elengedte a füle mellett a kérdést, s mintha csak szívélyes invitálásnak tenne eleget, gyengéden félretolta a küszöbön álló asszonyt, belépett a lakásba.

– Valóban gyönyörű – nézett szét a konyhában, de a tekintetét nem kerülte el a szalon félig nyitott ajtaján át látszó intarziás almárium sem. – Ezt kegyednek hoztam. Egy kis sütemény – fordult újfent a háziasszonyhoz. – Azt beszélük – folytatta aggódó arckifejezést öltve –, hogy mostanában betegeskedik. Ejnye-bejnye, szépasszony, pedig hát a századik születésnapján együtt fogjuk ropni a csárdást, úgy ügyeljen a becses egészségére –

fenyegette meg negédesen az egyre hűledező öregasszonyt a gróf.

– Dehogyan betegeskedem! – tért végre magához Irma asszony. – Kitől hallotta ezt a hülyeséget? – vetette oda, miközben idegesen cigaretta után kotorászott a fiókban. Mikor sikerült rágyújtania, megnyugodott végre. Szemügyre vette a konyhában álló férfit, a semmitmondó vonásokra maszkként feszülő mosolyától egészen tükörfényes cipője orra hegyéig. A gróf, amennyire csak Irma fel tudta idézni, mindig ugyanilyen volt. Mintha az évek során egyáltalán nem öregedett volna. A haja már akkor is gyérült, mikor Irma még a város ünnepeit szépségei közt keringett az egykori fényes bálokon, s az arcán még most, ötven év elteltével sem vajt árkokat az idő. Irma szívét összeszorította a félelem.

– Hogy kegyed még mindig milyen szép – nézett a szemébe a gróf. – Nyugodtan letagadhatna vagy húsz évet a korából. Semmit nem változik.

– Maga sem – nyögte ki Irma.

– Talán menjünk át a szalonba! – intett a félig nyitott ajtó felé a gróf. – Szívesen elkortyolnék a társaságában egy kis kávé.

Irma asszony erőt vett magán, és miután vendégét helytel kínálta a szalon süppedő foteljeinek egyikében, visszatért a konyhába, hogy jó házi-

asszonyhoz illően szervírozza a feketekávé. Mikor ezüsttálcaival a kezében belépett az ajtón, a gróf épp a szekreter fölé akasztott csendéletet szemlélte elmélyülten.

– Mindig is rajongtam a németalföldi festőkért – fordult csevegvé a tejeskancsóval babráló Irma felé. – De hogy ez a kávékészlet milyen gyönyörű! – forgatta lassan az ablakon betűző rőt fényben a gyűszűnyinél alig nagyobb, finoman aranyozott kávécsészét. – Kár használni, még eltörik.

– Arra van – felelt kurtán Irma. – Különbösen is, az enyém – tette még hozzá, de alighogy kimondta, máris nevetségesnek érezte magát.

– Hát persze, hogy a kegyedé – nézett rá enyhén megütközve a gróf. – Kár, hogy nincs örököse, aki értékelni tudná ezt a pompát – intett körbe, s mozdulata nyomán, Irmának úgy tűnt, öszszebb húzták magukat a bútorok, lejjebb ereszkedett a plafon.

– Szóval, jól érzi magát – nézett mélyen a gróf Irma szemébe. – Ennek igazán örülök.

Rövid ideig csendben ültek, mindketten a gondolataikba mélyedve, majd a gróf felállt, és udvariasan meghajolt az özvegyasszony felé.

– Ha megbocsát, Irmuska, én most távozom. Temérdek dolgom van ma, épp csak beugrottam, hogy gratuláljak.

A konyhaajtóban még megállt egy pillanatra.

– Ha nem veszi zokon, ezentúl gyakrabban meglátogatom. Ne aggódjon, többet nem lesz egyedül – mosolygott finoman, azzal eltűnt az udvar félhomályában.

Mire Irma kibotorkált a kapuhoz, már nem volt sehol. Ki akart lépni az utcára, de a kapu – ahogy előző este is – zárva volt. Díszes nyelű kulcsa ott lapult pongyolája bal zsebében.

Ezen a napon Irma asszony derűs nyugalma semmivé lett. Hiába hitegette magát, hogy csak egy közönséges születésnap vizitációban volt része, a szíve óvatosságra intette. Különösen, mert két hét múlva, fittyet hányva a rekkenő nyári hőségnek, a makulátlan fekete öltönyös gróf váratlanul újra megjelent. Irma asszony épp a virágait öntözte, mikor a háta mögött fölzengett a kenetteljes hang.

– Jó napot, Irmácska – duruzsolt a gróf. – Látom, a kertecskéjét gondozza éppen. Nem túlzott teher ez, a magácska korában?! – kérdezte szemrehányó hangon, és Irma újra érezte a szíve körül a hidegséget. Megtörölte a kezét, és kissé kábán beljebb invitálta a vendégét.

– Szegény Irmuskám – dünnyögött a gróf

együttérzően, miközben a forró kávé kavargatta az egyre zavartabb özvegyasszonnyal szemben. – Ez a rengeteg szoba, ezek a szőnyegek! Jól látom, kedves, ez valódi perzsa? – húzta végig a kezét szórakozottan a szőnyegen. – És micsoda súlyos bútorok. Diófa alapú, igaz? Nagyon jó állapotban van mind, pedig az ilyen intarziás ajtókat nem könnyű rendben tartani – láthatólag egy cseppet sem zavarta, hogy vendéglátója összeszorított szájjal, némán szorongatja a kávéscsészéjét. – Még jó, hogy bírja a takarítást! Tudja mit? – csilant meg szemében a felismerés szikrája. – Két hét múlva eljövök a fiaimmal, és kitakarítjuk ezt a hatalmas házat. Magácska csak ne aggodalmaskodjon, ennyivel tartozik az ember a régi barátainak – intette le az épp tiltakozni készülő asszonyt, kihörpintette maradék kávéját, és önmagával elégedetten távozott.

Irmát újra elővette a nyugtalanság. Nem tetszett neki a gróf, sem pedig a hirtelen jött barátság. De leginkább az rémítette meg, hogy a korára tett célzások óta mintha tényleg ügyetlenebbül mozgott volna saját birodalmában. Hol egy vázát lökött le, hol a cukrot hagyta ki a süteményből, meg-megbotlott a lábtörlőben, vagy órákig kereste a kötényzsebébe dugott kulcsosomót. – Öreg-

szem – nyugtatgatta magát, de valahol, az ösztönei mélyén tudta, hogy más a baj.

Aztán eljött a nagytakarítás hete is. A gróf, ahogy ígérte, pontban délelőtt tízkor megérkezett, két fia kíséretében. Irma még sosem látta őt nappali fényben. Furcsán sápadtnak és áttetszőnek tűnt, akárcsak a két, mogorva kamasz fiú. Először a ház belsejét vették szemügyre. A tarka perzsaszőnyeg közepére borították az öreg komód fiókjainak ódon tartalmát, a faragott sifonból előrángatták az érintetlen vég selymeket, a halom tetejére kerültek Irma valahai báli cipője és ékszerdobozának csillogó díszei. Irma elkeseredetten nézte a pusztítást, de meg sem próbált közbeavatkozni. Hirtelen furcsa gyengeség lett úrrá rajta. Kitámolygott az udvarra, és lerogyott a verőfényben fürdő faragott lócára. A gróf kiszáratva megjelent az ajtóban.

– Jól van, Irmácska? – aggodalmaskodott. – Olyan sápadtnak tűnik ma. De nem is csoda! Hát hogy teheti ki magát ennek az erős napnak, a magácska korában?! – kérdezte szemrehányóan. – Inkább áttesszük a lócát, oda az eresz alá, jobb lesz kegyednek az árnyékban – mondta, abban a pillanatban már meg is jelent a két fia, felkapták a lócát Irmával együtt, s átcipelték az

udvaron, meg sem álltak vele az ereszig.

Irma nem szerette az árnyékos helyeket. De aznap úgy érezte, hogy akkor sem tudna felállni az eresz alá tolt lócáról, ha az élete múlna rajta. Teljesen hatalmába kerítette a gyengeség. Míg ő a padon ücsörgött, megadóan várva a sorsát, a gróf kijött a házból, hogy kívülről is lemossa a konyha ablakait. Vidoran füttyörészve mászott felfelé a fehér falnak támasztott létrán, hogy az ablak legfelső kockáit is elérje. És ekkor Irma bokáját megérintette valami jeges hidegség. Az asszony lenézett, és kis híján elállt a szívverése. Az árnyék, ami hetek óta a rózsakert felett lebegett, most nem volt a helyén. Méltóságteljesen úszott a levegőben, egyenesen a füttyörésző gróf felé, elhaladtában dérral vonva be virágot, füvet és Irma asszony cipőjét. Halkan átlebegett az udvaron, megállt a létra tövében, majd mintha csak ritka, egzotikus futónövény lenne, lassan felkúszott a falon, elfoglalva a gróf hiányzó árnyékának a helyét. De a falra nem egy ember sziluettje vetült, hanem egy hatalmas, majd kétméteres keselyűé. A gróf hátrafordult, és rámosolygott Irmára. És Irma ekkor már tudta, hogy kivel áll szemben.

Mire a gróf és két fia végzett a takarítással, csak

úgy csillogott a ház a tisztaságtól. Helyükre kerültek a selymek és a régi komód ódon tartalma, a felesre sikált nyakékek és függők belülről izzotak a kitárt fedelű ékszerdobozban. A ház hangulata azonban megváltozott. – Mint egy ravatal – gondolta Irma, miközben kapkodva pakolt rég nem használt utazótáskájába. Nem mert egyedül maradni a házban.

Egy jó óra múlva már barátnője lakásán üldögélt. A gróf látogatásairól beszélgettek.

– Hát nem tudom, Irma – merengett az illatos tea fölött a másik asszony. – Az egész nagyon furcsa. De tény, hogy mielőtt meghaltak volna, Hermin is, Frida is a grófit jelölték meg örökös-ként a végrendeletükben. Tudod, nekik sem voltak rokonaik – nézett elgondolkodva Irmára.

Aznap éjjel Irma nyugtalanul hánykolódott. Ál-mában egy hatalmas keselyű üldözte, s ő hiába menekült volna haza, füstté váltak körülötte a falak. Reggel, mikor felébredt, már tudta, hogy mit kell tennie. Barátnője lakásáról egyenesen az ügyvédhez sietett, s mikor egy óra elteltével kilépett irodája ajtaján, hosszú idő óta először újra jól érezte magát. A hazautat legszívesebben végigtáncolta volna. Már nem zavarta háza ravatalszaga,

sem az örökös félhomály, ami a gróf első vizitációjakor telepedett meg a tágas szobák zugaiban. Derűsen várta a gróf következő látogatását.

A gróf jött is nemsokára, szokott makulátlan fekete öltönyében, tükrösre fényezett cipőben.

– Hogy van ma, Irmácska kedves? – mosolygott negédesen az asszonyra, miután az aranyozott kávéscsészével bal kezében letelepedett a fotelbe.

– Köszönöm kérdését – válaszolt kimérten az özvegy –, hála az égnek, remekül.

A gróf kérdőn felvonta a szemöldökét, és Irma asszony legszívesebben hangosan felkacagott volna.

– De térjünk a tárgyra, drága Jencikém – húzott elő egy vaskos papírköteget a köténye zsebéből. – Mi tagadás, maga az utóbbi időben sokat segített nekem. És hát tudja – folytatta a horgolt terítő rojtjaival babrálva –, nekem nincsenek gyerekeim. Mostanában olykor elővett a gyengeség, hiába, ez már a korról jár.

– Irmácska, maga még mindig fiatal, ne is beszéljen nekem a korról, kérem – mormogta a gróf, de ahogy Irma felnézett, látta, hogy a szemében sárga lángok táncolnak.

– Ó nem, ne szépítsük – intette le az asszony hamiskásan. – Mi tagadás, ideje volt már elgon-

dolkoznom a végrendeletemen. És erre maga ébresztett rá – nézett most egyenesen a gróf lángoló szemébe. A szobában teljes csend honolt, csak néhány izgága porszem lejtett táncot a félig bevont elsötétítő résén áttörő esti fényben.

– Úgy gondoltam – vett mély lélegzetet az özvegy –, hogy mivel úgy sincsenek rokonaim, halálom után magára hagyom mindenemet.

A gróf feszülten ült a fotelben, és már eszében sem volt félbeszakítani az öregasszonyt.

– De aztán – somolygott Irma a kávéscsészéjébe – más elhatározásra jutottam.

– Valóban? – kérdezte a gróf közönyösnek szánt hangon, a fotel karfáját simogatva.

– Úgy bizony – felelte Irma. – Végiggondoltam az életem, és ráébredtem, hogy milyen szerencsés ember vagyok. Nyolcvan boldog évet éltem le ezek között a falak, ezek között a bútorok között – intett körbe. – Már nincs szükségem rájuk. Miért is várnánk a halálomig? Most már boldogítsák magát, drága Jencikém – mosolygott a férfi szemébe. – Tessék, az ajándékozási nyilatkozat. Mártól fogva itt minden a magáé – azzal átnyújtotta a papírcsomót az elképedt grófnak.

A gróf kézbe vette a papírokat, és elsápadt. Ir-

ma asszony diadalmasan nézte, ahogy remegő ujjakkal végiglapoz rajtuk. S ahogy lapozott, úgy mosódtak el egyre inkább a körvonalai, a teste át-tetszővé vált, mint a pára. Mikor az ügyvéd peccsétjéhez ért, semmivé foszlott. A helyén egy zöldesen foszforeszkáló porfelhő lebegett, s mire a papírlapok finom sustorgással földet értek, az is eltűnt.

Ekként győzte le a halált ódon szalonja mélyén, sárguló csipkéktől és aranyozott kávéskészletektől körülvéve Irma asszony, a város legvígabb özvegye.

Patkányok

Az öregembert csak mostanában fedezték fel, de egyelőre békén hagyták. Unottan figyelték, ahogy esténként végigbotorkál a panelházak között, még a fejüket se fordították felé, csak tekintetükkel követték, hogy kaparászik görbebotjára támaszkodva a betonkockákon, míg csak el nem éri azt a sűrű tömböt, ahol minden valószínűség szerint lakik. Azt már nem látták, hogy a lépcső alján megáll pihenni, asztmásan liheg – szinte sípol a tüdeje –, mielőtt nekivágna a bejárathoz vezető hét lépcsőfoknak, aztán megint megáll, kikotorja zsebéből a bejárati kulcsot, kitapogatja a zárat, és néhány bizonytalan próbálkozás után kitarja az ajtót. Addigra a gyerekek már mással foglalkoztak, a következő napot tervezgették, vagy csak úgy lógatták a lábukat a pad tetejéről. Nehéz volt elütni az időt, a nap végtelenbe nyúlva ásítózott előttük. A betonfalak, az aszfaltjárda magukba szívták a meleget, az autók pléhteteje izzani látszott a forróságban. Éjszaka aztán ontották a hőséget, míg nem az emberek megismerték a pokol felsőbb köreit.

Július vége felé a szemetes kukák bűze már mindent beterített. A levegő mozdulatlanul tepedt a félrehúzott függönyök redőiben, bár néha, éjszaka mintha elhatározásra jutott volna, meg-megrebbent, de mire a leheletnyi remegés végigfutott a kitért ablakú lakásokon, el is enyészett, arra már nem maradt az erejéből, hogy meglibbentse a petyhüdtlen lógó virágmintás függönyöket. Ez idő tájt bukkant rá a banda a pincékhez vezető lyukra. A nyílás valószínűleg az építkezési vállalat figyelmetlenségéből maradt befedetlenül, de az is lehet, hogy időközben bontotta meg valaki a falat. Épp csak akkora volt, hogy egy ványadt kölyök nagy ügyelbajjal befurakodhatott rajta. Azelőtt kóbor macskák menedékéül szolgálhatott, legalábbis erről tanúskodott az átható szag, amely a folyosón terjengett. A folyosórendszer három házat kötött össze, az egyes járatokat gondosan zárt ajtók választották el egymástól. A járatból jobbra is, balra is kisebb folyosók nyíltak, faráccsal védett apró rekeszekkel. A pincefalak rég festék után sóhajtoztak, bár néhol azért látszott a rendszeres takarítás nyoma. Ezeket a helyeket a gyerekek gondosan elkerülték. Fokozatosan térképezték fel a pincét, eleinte nem merészkedtek messzire a bejárattól, és csak a főfolyo-

sókat vizsgálták át. A legtöbb helyen nem égett a vastag kábelről alácsüngő égő, némi világosság azonban beszűrődött a járatvégi mocsos és kicsi ablakokon. A falakról pergett a vakolat, és a pókok vastagon beszórták a plafont. Néhány oldalfolyosón egérpiszkot találtak, de egeret nem láttak soha, egyet sem. Rövidesen úgy ismerték a földalatti járatokat, hogy akár vakon is tájékozódhattak bennük. Ettől kezdve egyre gyakrabban jártak le éjszaka. A pince földbe ágyazott betonfalai némi védelmet nyújtottak a forróság ellen, őket azonban jobban vonzották a kutatóútjaikat gátoló zárt ajtók.

A pince felfedezésétől számított második hét végén törték fel az elsőt. Mögötte ugyanolyan pincerendszer húzódott, mint a másik, a végét pedig ugyanolyan ajtó zárta le. Ettől kezdve az éjszakák megteltek izgalommal, egyik ajtót a másik után nyitották ki, míg egészen szabaddá nem vált a lakótelep alatt húzódó hatalmas járatrendszer. Eleinte még zseblámpát használtak, de idővel a szemük alkalmazkodott a sötétséghez, és épp oly jól tájékozódtak a zezugos, kanyargó folyosókon, mint az éjszakai állatok. Lassacskán belakták a pincét, és már csak enni és délelőttönként aludni jártak haza. Az öreg-

emberről azért nem feledkeztek meg.

Egyik éjszaka, mikor csapatostul rótták a végeláthatatlan folyosókat, elsuhant előttük egy árnyék. Nem is annyira látták, mint inkább érezték az apró test kisugárzását, a parányi légörvényt, s a benne táncoló port, amit mentében felkavart. A banda vezére egy pillanatra megmerevedett, aztán hosszú napok óta először felkattintotta az elemlámpát. Az izzó gyér fényében először a pókhálók árnyéka nőtt fenyegetővé, de némi tétova keresgélés után a fénypászta befogták a padló lisztfinom porában sorjázó lábnyomokat. Nem tudták, milyen állatéi lehetnek, mégis úrrá lett rajtuk a vadászat izgalma. Lábujjhegyen követték a nyomokat, amelyek egy faráccsal lezárt pincerekesz ajtaja alatt tűntek el. A fiúk hangtalanul feszítették fel az ajtót, de a rekeszben sehol sem találták a lényt, amitől a nyomok származtak. Csalódottságukban összetörtek néhány befőttesüveget, aztán rosszkedvűen folytatták éjjeli őrjáratukat a kihalt folyosókon. Egyre hosszabbodó portyáik azonban aznap éjszaka értelmet nyertek.

Másnap alkonyatkor, miután némán végignézték, hogy botorkál fel az öregember a lépcsőn, újra bevették magukat a járatokba. De

csak odáig mentek, ahol tegnap a nyomokat találták. Ott aztán lecövekeltek, és visszafojtott lélegzettel vártak. Vártak egészen reggelig, de a lény nem tért vissza. Mikor megvirradt, kinyújtottatták elgémberedett tagjaikat, aztán egyenként kiosontak a bejárati nyíláson, hogy hazatérve kipihenjék a vadászat feszültségét. Este a szokásosnál korábban gyülekeztek, így még látták, hogy az öregember, mielőtt elindulna szokásos sétájára, kinéz az ablakon, aztán gondosan becsukja, talán az egyre késő esőben reménykedve. A fiúk egymás után nyomakodtak be a résen, s mire az öregember leért a hét lépcsőfokon, ők már elfoglalták előző éjszakai őrhelyüket az egyre sötétedő folyosón. Nyugodtan vártak, mint akik birtokában vannak a végtelen időnek. Hajnalig nem mozdult semmi, csak halk, lassú légzésük emelgette az éjszaka sötétjét, aztán mielőtt az első korai árnyak láthatóvá lettek volna, a bejárat felől surranó léptek hallatszottak. Ők készenlétbe helyezkedtek, visszafojtott lélegzettel emelték fel a kihegyezett botokat, de a lény gyanakvó volt és óvatos, megállt, beleszimatolt a levegőbe, minden biztonnal érezte az idegen szagokat. Ám úgy tűnik, nem tehetett mást, tovább kellett mennie. Nekilendült hát újra, riadtan és ugrásra készen

folytatta útját, s a fiúkat megcsapták a testéből áradó félelem hullámai; minél közelebb ért, annál erősebben érezték, szinte már tapinthatóan, és amikor lecsaptak, talán nem is a kicsiny test köztük elsuhanó árnya vonzotta magához a hegyes botokat, hanem a félelem mágneses erőtere. A test megrándult, a lény földöntúli, elnyújtott vonítást hallatott, aztán vonaglása ritmusában hörgött és nyekergett tovább, mintha nem is élőlény lenne, hanem valami pokolszülötte. A kín hangjai egyre mélyebbről törtek elő, s ahogy a rángatózó test sejtjeit maga alá gyűrte a fájdalom, úgy áradt szét a fiúkban a jóleső izgalom, elseperve a tikkasztó nyári hetek letargiáját. Pár perccel később már diadalmasan törtettek a bejárat felé. A nap első sugarai akkor űzték el a sötétséget, mikor kiléptek a résen, élükön a vezérrel, akinek a botjára tűzve még mindig ott vonaglott a vértől izsamós test. Egy darabig érdeklődve figyelték haláltusáját, aztán megunták. Az öregember ablaka előtt a vezér a földbe szúrta a botját. Ki-ki hazatért, hogy erőt gyűjtsön a következő éjszakára.

Az öreg korán ébredt aznap. Egy kis hajnali friss levegő reményében már reggel ötkor kitárta hálószozája ablakát, de a levegő most is állt.

Lent, kétemeletnyi mélységben, mintha mégis mozgott volna valami. Először egy darab rongynak vagy gyűrött újságpapírnak nézte. Dohogva kitotyogott a konyhába a szemüvegéért, de nem találta a szokott helyén. Aztán eszébe jutott, hogy talán az ágya mellett hagyta, mert előző este, mielőtt lefeküdt volna, még olvasott pár oldalt. Visszaballagott hát a hálószobába. A szemüveg ott hevert a poros éjjeliszekrényen. Az öregember az orrára biggyesztette, és visszacsoszogott az ablakhoz. Addigra a lakótelepen már elömlött a nappali világosság, ám hiába erőltette a szemét, ebből a távolságból nem tudta megállapítani, hogy mit lát. Közben a dolog szinte mozdulatlanra merevedett, már csak itt-ott futott át rajta könnyű remegés. Az öregemberben feltámadt a kíváncsiság. Vette a házikabátját, belebújt a félretaposott sarkú papucsba, és hívta a liftet. Az utcákon még mindig nem járt senki. Lassan odacsoszogott a dologhoz, és kíváncsian közelebb hajolt. Aztán hátrahőkölt az iszonyattól. A bot végén rángó, földhöz szegezett dolog egy anyamacska volt. Még élt.

Este a fiúk újra összegyűltek a panelház bejárata előtt, hogy együtt induljanak portyázni. Aznap későbbben érkezhettek, mert az öreg már

viszszafelé tartott esti sétájából. Megtört volt és töpörödött, mikor észrevette őket, egy pillanatra meg is torpant, aztán mégis áthaladt közöttük. A gyerekek egyike egy szemvillanásnyi időre kinyújtotta a lábát, és már kapta is vissza. Az öregnek ennyi is elég volt, hogy elveszítse az egyensúlyát. De mielőtt elterülhetett volna a kövezeten, a vezér a hóna alá nyúlt, felsegítette. Egy pillanatra összenéztek. Az öregember motyogott valamit, aztán remegő térdekkal elvándorolt a bejáratig, és eltűnt mögötte. A gyerekek tisztes távoból követték. Az öreg attól kezdve nem járt esténként sétálni.

A fiúk aznap éjjel aránylag gyorsan megtalálták az anyamacska vackát. Az éhes kismacszkák nyivákolása vezette őket nyomra. Hárman voltak, fehér-fekete foltosak, csak az orruk rózsaszínlett a meggyújtott rongyok fényében. Velük sietve, mintegy mellékesen végeztek, meg se várták, amíg teljesen elégnék a rájuk dobált benzines ruhák között. Türelmetlenül folytatták portyájukat az egyformán szürke folyosók útvesztőjében, maguk sem tudva, hogy mit keresnek.

Pár napig nyugtalanul kóvályogtak, mellékfolyosókat kutattak át, vagy csak üldögéltek szótla-

nul a sötétben, hátukat a langyos falnak támasztva. Aztán egy este felosztották maguk között a labirintust. Egyesével indultak járőrözni, egy darabig együtt haladtak, aztán minden fordulónál levált a csapat egy-egy tagja. Egy darabig még hallották egymás távolodó lépteit, mielőtt beleolvadtak volna a thészeuszi magányba. Nem sokat vártak az éjszakától, hiszen ismerték a pincerendszert, jobban, mint a saját tenyerüket.

Hajnalban mégis meglepetésre virradtak. A legkisebb kölyök, az, amelyik az öregembert is elgáncsolta, lihegve érkezett vissza a bejáratához. Ki se lépett az árnyékból, csak intett, hogy a többiek kövessék. Nekivágtak a pirkadat fényében derengő folyosóknak, egy darabig ismert útvonalat követtek, aztán az elöl haladó fiú letért jobbra. A többiek egy pillanatra megdermedtek. A pincének ebbe a részébe épp csak benéztek, talán a labirintus felfedezésének másnapján, azóta kerülték, azaz inkább nem vettek tudomást a létéről. A falak frissen meszelve, fehérén ragyogtak a reggeli fényben, ami zavartalanul áradt be a folyosó végi üvegablakon. A járat közepe táján, balra, a farácsos rekeszek után zöldre mázolt pléh- vagy vasajtó védett egy számukra ismeretlen helyiséget. A

fiúk idegenkedve nézegették a vaspánton függő lakatot, aztán mintha vezényszóra tennék, sarkon fordultak, és visszabandukoltak a szürke, félhomályos folyosókon át a kijáratához. Alkonyatkor feszítőkkel felszerelve tértek vissza, gyorsan maguk mögött hagyták a labirintus unalomig ismert járatait, csak akkor lassították le lépteiket, mikor felködlött előttük a holdfényben fürdő folyosó. A vezér elfintorodott, majd akárha zavaros vízbe taposna, tett egy óvatos lépést előre. Megállt, körbeszimatolt, várt egy keveset, és csak mikor nem történt semmi, intett a többieknek, hogy kövessék. A kis csapat gyanakodva haladt a zöld ajtó felé, a feszítővasakat védekezően nyújtották maguk elé. Mikor odaértek, újra mozdulatlaná dermedtek, még a szívük dobogása sem hallatszott, csak a szemük parázslott a sötétben sóvár fényvel. A vezér újra körbeszimatolt, de nem érzett semmit. Egy darabig még fülelt, ám csak a csend ismerős, barna szöszözését hallotta. Óvatosan felemelte a kezét, megérintette az idegen anyagot. Az ajtó langyos volt és sima. Ahogy végighúzta rajta az ujját, érezte a felkent festékréteg egyenetlenségeit. Kitapogatta a pántot, alányomta a feszítőt, de a vas nem engedett. Egy másik fiú is mellé állt, már ketten feszegették a fémet, lágy, szinte

gyöngéd mozdulatokkal hatolva egyre mélyebbre az ajtó és a vaspánt között megnyíló részbe, míg csak egy fémes csendülés nem jelezte, hogy a zár megadta magát. A lakat tompa puffanással ért földet, és a csapat előtt feltárult az ostromlott terem.

A helyiséget különböző vastagságú csövek szeltek át, legtöbbjük a plafon alatt futott, némelyik azonban a falak mellett tört ismeretlen magasságokba. A végét egyiknek sem látták, a plafonba vájt kürtőben vesztek a sötétbe. Egy-két cső kitartóan csöpögött, az andalító hang és a félhomály a földalatti barlangok meghitt békéjét kölcsönözte a vízháznak. A fiúk megtalálták a lakótelep szívét. Akkor éjszaka nem tettek semmit, csak üldögéltek a testmeleg teremben, megérintették a falakat és a csöveket, és még csak véletlenül sem pillantottak a mennyezeten tátongó kürtő felé. Csak az első hajnali fénysugár kergette őket vissza penészes járataikba, ahol kiérték a reggelt, hogy hazatérjenek.

Másnap már céltudatosan követték a járat kanyarulatait, tudták, hogy immár övük az egész labirintus. Aznap éjszakára megvolt a tervük. Már nem álltak meg szaglászni a zöldre mázolt ajtó előtt, úgy lépték át a küszöbét, mint aki ha-

zatér. Egyenesen a terem közepére mentek, szemüket a mennyezeten jártatva keresték a legmegfelelőbb pontot. Végül a kicsi talált rá, az, amelyik elsőnek hallotta meg a macskakölykök sírását is. A kürtő a helyiség bal sarkában nyílt, két széles, párhuzamosan futó csövet nyelt el. Az egyik tapintása hűvös volt, a másik viszont szinte égetett. Rövid tanakodás után a legkisebb kölyök átölelte a hideg, szürke csövet, amely talán a szennyvíz elvezetésére szolgált, a többiek pedig feltolták olyan magasra, hogy végül csak a csövet kulcsoló láb látszott a gyerekből. Hallották, ahogy nekiveti a hátát a kürtő falának, talpával pedig kitámasztja magát a vezetéken. A szobát egy darabig betöltötte a falhoz súrlódó test zaja, mintha egy roppant hüllő araszolt volna fölöttük kaparászva, aztán kisvártatva elült a neszezés, és a lenticre újra ráborult a csend.

A gyerek csak néhány óra múlva tért vissza, koszosan, pókhálósan, lehorzolt térdekkkel, de roppant elégedetten. Meghallgatták a beszámolóját, és rövid tanakodás után úgy határoztak, hogy további teendőiket másnapra halasztják. Reggel nem mentek haza, az ablakot lefedték egy ócska ronggyal, aztán bevacolták magukat a melegvi-

zes csövek közé, s pár pillanat múlva már aludtak is, igaz felületesen, mint a mindig éber állatok. Némelyikük olykor feltámaszkodott, körbeszi-
matolt a levegőben, de nem érzett veszélyt. Így
jött el az este. Sötétedéskor ébredtek. Miután
gondosan eltorlaszolták az ajtót, a csapat vadászni
indult. Már tudták, hogy hol lakik az öreg. Egy-
más után tűntek el a keskeny kürtőben, csak a
két legtestesebb maradt lenn örködni, ők úgyse
férték volna el a szűk járatban. A kicsi patkány-
ügyességgel kúszott felfelé a koromsötétben, a
többiek alig győzték követni. Aztán egyszer csak
megállt. Rövid ideig matatott a falon, mire felde-
rengett egy négyzet alakú nyílás, a gyerek meg
eltűnt a szemük előtt. De azonnal meg is jelent új-
ra, bár csak derékig látszott. Integgett, hogy kö-
vessék.

A csapat tagjai egyenként átkecmeregtek a
lyukon. Egy szűk fürdőszobában találták magu-
kat, ide vezettek a csövek, de persze tovább is,
fel, egészen a ház legutolsó emeletéig. A kicsi
óvatosan kikémlelt a folyosóra. A halvány éjsza-
kai derengésben semmi se moccant, csak az
egyik szoba felől hallatszott harsány, egyenletes
hortyogás. A lakást megülte az öregség szaga. A
fiú elhúzta az orrát, mikor megcsapta a por, doh

és a jóvátehetetlen elmúlás illatkeveréke. Las-
san a többiek is fölsorakoztak mögötte. Nem si-
ettek. Egyenként sorra vették a lakás tárgyait, a
rég megavasodott arcszeszeket a fürdőszobai tü-
kőr polcán, a fogason kókadtan csüngő, kikö-
nyökölt házikabátot, a poros és megfakult álper-
zsaszőnyeget az ebédlőben, és az egy letűnt kor
divatját idéző nippeket a perzsán álló vitrinben.
Hangtalanul surrantak a falak mentén, meg-
szaglászta és megtapogatta mindent, ami az
útjukba akadt. A hálószobát a végére hagyta.

Elsőnek az aránytalanul nagy ágy ötlött a sze-
mükbe, ami valaha két test nyugalma őrizte, az
öregember magányos sziluettje alig tűnt benne
többnek egy kósza árnyéknál. Az ágyat nagyobb
szobába tervezhették egykor, itt ormótlannak
hatott, mint egy túlságosan szűk ketrecbe zárt
fenevad, szinte érezték, ahogy kétségbeesetten
nyújtózkodik az aprócska odúban. Békés szem-
lélődésükből a hirtelen beállt csend riasztotta
fel őket. Az öregember dermedten, nyitott
szemmel feküdt az ágyban, lélegzet-visszafojtva
figyelte a szobában parázsló vörös szempárokot.
Talán hatot vagy hetet számolt meg, az agya au-
tomatikusan működött, kiutat keresve pörgött,
de a szíve egyre rémültebben vert, örült zakato-

lása jóformán megsüketítette az öreget.

Egyszerre vetették rá magukat, összehangolt mozdulatokkal közelítettek az ágy felé, és az öregember ekkor már tudta, amit addig is sejtett, hogy nincs menekvés.

Másnap reggel eleredt az eső. Kövér, súlyos cseppek verték fel az aszfalt porát, a lakótelepen szétáradt a nedves föld illata, és feltámadt a szél. A tikkadt növények éledezni kezdtek, az áporodott lakásokban friss légáramlatok kergetőztek, csiricsáré függönyöket dagasztottak vitorlakövérré, végigsepertek a poros szekrényeken, magukkal ragadták a szertehagyott zsebkendőket. Megállás nélkül esett három teljes napig. Véget ért a nyár, és harmadnapon a gyerekek iskolába mentek. Az öregember pedig nem hiányzott senkinek.

A kókó

A kismacskákon az első nap nem látszott semmi különös. Éjszaka születtek, mind a hat koromfekete volt, csak az egyikük bal fülén virított egy vörös petty. Reggel az anyjuk magukra hagyta őket; a kölykök kisvártatva nyekeregni kezdtek, aztán a nyekergés nyivítássá erősödött, mindenén áthatolt, nem volt előle menekvés.

A férfi mozdulatlanul feküdt az ágyban, és azért imádkozott, hogy az anyjuk mihamarabb visszajöjjön. De nem jött. Egy óra múlva a hat macskakölyök vinnyogása már elviselhetetlen volt, így a férfi mégis felkelt, hogy megnézzze, mit tehetne. A kismacskák egymás hegyén-hátán hemzsegtek, csapzottan és büdösen, és minden valószínűség szerint éhesen is, mert a szájukat akkorára tátották, hogy a fejükből egy rózsaszín nyílás kivételével jószerivel semmi se látszott. A férfi nekilátott, hogy tejet melegítsen, de fogalma sem volt, hogy hogyan etesse meg az apró jószágokat. A tejet vízzel keverte, aztán, mikor elég langyosnak ítélte, benyúlt a kosárba, és találmra kivette az egyik újszülöttet. Bal

kézbe fogta és a hátára fordította, ahogy a gyerekeket etető anyáktól látta. De a kölyök azon nyomban rúgkapálni kezdett, és ha lehet, még hangosabban visított. A férfi kétségbeesett, kisé oldalra fordította a jószágot, de az nem nyugodott meg, hanem húsz körömmel kapart a levegőben, biztos kapaszkodót keresve. A férfi gyűlölte az erőszakot, de az anyamacska még mindig nem volt seholy, így hát újra nekiveselkedett, hogy ártalmatlanná tegye a bestiát. Most marokra fogta, jó erősen leszorította, hogy csak a feje látszott ki, a másik keze mutatóujját pedig belemártotta a lassan hűlő tejbe, és pár cseppet a kismacska szájába fröcskölt. Tudta, hogy így nem lakatja jól, de semmi más nem jutott az eszébe, hát folytatta. A cseppek jobbára céljukat tévesztették, a jószág szemére, orrára hullottak, rövidesen csatakos lett a macska feje. A kölyök végül megmakacsolta magát, és összeszorította a száját.

A férfi nagyot sóhajtott, visszarakta a csuromvizes lényt a többi közé, és kiemelte a következőt. Mire mind a hattal végzett, tejben úszott a konyha, a szerencsétlen jószágok viszont éppoly éhesek voltak, mint pár órája. A férfi kétségbeesésében, és talán, hogy a hang elől menekül-

jön, kiment az udvarra. Az anyamacska ott furdött a porban, elégedetten kurrogott a fénybe.

– Cicc! – szólította a férfi, de a macska rá se nézett. A férfi tudta, hogy gyorsan és észrevétlenül kell megközelítenie, különben elszalad. Óvatosan elindult hát felé. A macska látszólag nem figyelt, tovább hentergett a porban, de az izmai megfeszültek selyemfekete bundája alatt. A férfi mégis gyorsabb volt, abban a pillanatban csapott le rá, mikor a macska talpra szökkent, hogy egy oldalugrással elcikázzon. A férfi a levegőben kapta el a nyakát, de keze lendületét már nem tudta visszafogni. A macska nagyot nyekkent a földön, egy pillanatra el is kábult. A férfi kihasználta az időt, felemelte a macskát, és jó erősen magához szorította, hogy el ne meneküljön.

Odabent aztán berakta a kosárba. A macska még mindig kábult volt az ütéstől, de amikor hat féregként vonagló kölyke rávetette magát, elkerekedett a szeme az iszonyattól. Kiugrott a kosárból, az utolsó kölyköt a levegőben rázta le magáról. Az háttal a kosár szélére esett, és úgy maradt. A férfi döbbenetesen nézte a jelenetet. Az anyamacska közben behúzódott a legtávolabbi sarokba, és dühösen fújt, minden szál szőre az égnek állt. A férfi nem tudta mire vélni a visel-

kedését. Odalépett a kosárhoz, s az egyik ujjával megbökte a kismacskát. Nem mozdult, csak amikor a férfi újra lökött rajta egyet, akkor bicaklott ki a nyaka furcsa szögben.

A férfi egy pillanatra megdermedt. Mint amikor váratlan rossz éri az embert, elúszott előle a világ, s ő mintha víz alól szemlélte volna a jelenetet. Aztán a benne nyújtózkodó ürességet fokozatosan feltöltötte a harag, szétáradt a sejtjeiben, vörös fátyolt vont a szeme elé. Fogta a kosarat, és berakta kopott ruhásszekrénye aljába, aztán elindult az anyamacska felé. Az közben megnyugodott, dorombolva tollászkodott a szoba közepén, de amikor meglátta a közelgő embert, lelapult a földre, szinte beleolvadt a szőnyegbe, hátracsapta a füleit, és fenyegetően sziszegni kezdett. A férfi ügyet sem vetett rá, elkapta a nyakánál és a farkánál fogva. A macska dühödten tekergett, megpróbált kiszabadulni a szorításból, de csak az ember karjában sikerült megkapaszkodnia, akkor aztán belevájta a körmeit, és a férfi hiába próbálta meg lefejtteni magáról, úgy fogódzott belé, mintha az élete múlna rajta. Végül az ember mégiscsak leszakította vérző karjáról, és bedobta a szekrénybe, a kölykei után. Aztán elfordította a kulcsot a zárban.

„Fulladjatok meg!” – gondolta dühösen, miközben sebeit nézegette. A karmolások mélyek voltak, és pokolian égtek. A férfi kiment a fürdőszobába, hogy fertőtlenítsen a karját. Aztán fütyörészve kabátot vett, és sétálni indult.

Kint kellemes volt az idő, enyhe déli szél fúj, és a férfinek hirtelen kedve támadt benézni a sarki kocsmába. Nekitámaszkodott a pultnak, váltott néhány közömbös szót a csapossal, és lassan kortyolgatta a sörét, miközben szemét a TV gyorsan változó képsoraira függesztette. Rendelt még egy sört.

Alaposan besötétedett, mire hazaért. A lakásban nagy csönd honolt, és a kismacskák a szekrény aljában csak most jutottak az eszébe. Halványan valami lelki furdalás-félét érzett, amikor kinyitotta a kopottas sifon ajtaját, de aztán rögtön meg is nyugodott, mert a sötétből meghallotta az alvó kölykök szuszogását. A fiókok tetejéről egy tágra nyílt, sárga szempár meredt rá. Ahogy a férfi szeme hozzászokott a sötéthez, lassan felfedezte az egy kupacban heverő állatok elmosódó kontúrját is, meg az anyamacskát, aki a férfi bosszúságára a kupactól legtávolabbi sarokba húzódott be. A szuszogó halom és az

anyamacska között félúton hevert valami. Az ember odanyúlt, de azonnal vissza is rántotta a kezét. A dolog szőrös volt és apró, nem olyan réggen hülhetett ki. A férfi erőt vett magán, és kiemelte a szekrényből a kölyök tetemét. Lassan már merevedni kezdett, és ugyancsak neheze ésett átvizsgálnia, de nem talált rajta harapásnyomot, csak a nyelve lilult el valamitől.

Ezt a kölyköt is zsebkendőbe csomagolta, és odafektette a kenyérkosárba, a másik mellé. Aztán újra bezárta a szekrényajtót, és lefeküdt. De nem tudott elaludni, csak hevert az ágyon órákig, nyitott szemmel, amikor pedig mégis sikerült elszenderednie, rettenetes képek úsztak elő a semmiből. Erre felébredt. Felült az ágyban, és az órára nézett. Hajnali fél négyet mutatott. A szekrény irányából valami neszezést hallott. Kicsit fülelt, de a neszezés elült, és a férfi fülében már csak a doboló vér visszhangzott. Kisvártatva felállt, odament a kenyereskosárhoz, magához vette, papucsba bújt, és kiment az udvarra. A szemetes kukánál kicsit tétovázott, de aztán mégis felemelte a fedelét, és bedobta a két, zsebkendőbe csavart testet. Némi gondolkodás után a kenyérkosarat is utánuk hajította. Aztán visszafeküdt aludni.

Reggel nagyon későn ébredt. Első útja a szekrényhez vezetett. A megmaradt négy kölyök meg az anyjuk most egy sarokban feküdt, de az embernek határozottan az az érzése támadt, mintha az anyamacska akarata ellenére heverne kölykei között, mintha beszorították volna a sarokba. Épp csak átfutott az agyán a képtelen gondolat, utánakapni sem volt ideje, mert az anyamacska szemében a feltáruló ajtó láttán eszelős fény gyúlt, kiugrott a nyíláson, meg sem állt a fiókos szekrényig, bemenekült alá, és reszketve fújt az emberre, mikor megpróbálta kipiszkálni onnan. A férfi végül felhagyott a meddő próbálkozással. Megreggelizett, és kiment az udvarra elszívni egy cigarettát. Amikor kinyitotta az ajtót, a lába mellett az anyamacska is kisurrant. Mire észbe kapott, már rég túl járt az udvaron. „Ostoba jószág” – gondolta.

Visszaballagott a házba, és újra elővette a kosarat. Egy darabig tanácstalanul nézte a nyivákoló csapatot, majd odalépett a szekrényhez, és elővette anyja egyik régi, horgolt sapkáját, bele rakta a fázó kölyköket, és a kosarat odahúzta a villanyradiátor elé. Aztán kiment a fürdőszobába, és keresgélgni kezdett a gyógyszeres tegelek között. Talált is egy megfelelőnek tűnő

szemcsepegtetőt. Elégedetten visszatért a konyhába, hogy tejet melegítsen.

Aztán benyúlt a sapkába, és kihalászta az egyik kölyköt. A kismacska csapzott volt és reszketett. „Talán túl meleg van” – gondolta az ember, és kikapcsolta a villanyradiátort. A szemcsepegtető végét beleerőltette a kismacska szájába, és nyomogatni kezdte a gumit. A jószág először prüszkölt és fuldokolt, de aztán mégis lenyelt néhány csepp tejet. „Kezdetnek nem rossz” – gondolta a férfi, miközben újratöltötte a csepegtetőt.

Egy órán belül sikerült megetetnie mind a négy állatot, de azok mégsem nyugodtak meg. Különösen az egyikük viselkedett furcsán, folyamatosan nyüszített és jobbra-balra hányta a fejét, mintha valami a torkán akadt volna. Az ember kivette a kosárból, szétfeszítette a száját, de nem látott semmit, csak mintha a nyelve lett volna lilább a kelleténél. Fél óra múlva már hangtalanul tátogott, és a szeme elkezdett opálosodni. Megpróbálta átpréselni magát a zöld-ségesláda rácsain, de csak a fejét sikerült kidugnia, a teste beszorult. A férfi vissza akarta nyomni, de nem tudta. Sokáig csüngött így, fenna-

kadva a rácson, majd egy jó óra múlva nyekkent egy utolsót, és elernyedte. A férfinek csak most sikerült kiszednie a rácsok közül, mikor a teste már gumyszerűen megnyúlt.

Lassan úrrá lett rajta a kétségbeesés. Kiment az udvarra, és a zsebkendőbe csavart testet bedobta a szemetesbe, aztán még álldogált egy darabig és nézelődött, hátha megtalálja az anyamacskát. De a lelke mélyén tudta, hogy hiába. A macska nem mutatkozott, ő pedig visszatért a házba. Délután újra megetette a három maradék kölyköt. Már meg se lepődött, amikor az egyikük fuldokolni kezdett. Bement a szobába, és becsukta maga mögött az ajtót. Végignézett egy filmet, aztán zsebkendőbe csavarta a mozdulatlan testet, és kidobta a szemetesbe.

Este a kosarat berakta a szekrény aljába, hogy a kismacskák ne fázzanak éjszaka, és hogy ne hallja állandó nyekergésüket. Nehezen aludt el, hajnali három körül pedig újra a sifonból jövő fura hangokra ébredt. A szekrény recsegett, bentről meg dörömbölés és csámcsogás hallatszott. A férfi nem mozdult. Hosszú ideig feküdt a sötétben nyitott szemmel. Mire a hangzavarnak vége szakadt, már pirkadt. Akkor kikecmer-

gett az ágyból, felöltözött, és egy pillantást se vetve a szekrényre, kísértált a városba. Hűvös szél fúj, a környék épp hogy ébredezett, a férfi a bőrén érezte a reggel józanságát, ettől kissé felvidult. Mire az üzletek kinyitottak, tökéletesen megnyugodott. Betért egy talponállóba, kért tíz deka párizsit és két kiflit, komótosan megette, aztán hazaballagott. A reggeli fényben mellbe vágta lakása sivársága. Az ablak piszkán áttörő nap élesen megvilágította a szürkés falak minden repedését, a szőnyegen összegyűlt kosz szinte életre kelt, a konyha kopott linóleuma még fakóbbnak tűnt, mint eddig. Egyedül a rozzant sifon maradt árnyékban, mintha elkerülné a fény. A férfi odalépett, és mély lélegzetet véve kinyitotta az ajtaját. A kosárban ott hevert a két mozdulatlan test. Zsebkendőbe csavarta őket, és már indult is az udvarra, a szemeteshez. Aztán mégis meggondolta magát. Leballagott a pincébe, kicsit keresgélt a szerszámok között, végül megtalálta, amiért jött. A kertben egyenest a fokhagymaágyáshoz ment, letette a kosarat, és ásni kezdett. Mikor derékgig állt a gödörben, felnyúlt a kosárért. Gondosan elhelyezte, aztán kimászott a lyukból, és földet lapátolt rá. Miután betemette, visszaültette rá a fokhagymát. Dolga végeztével visszavitte a szerszámokat

kat a pincébe, és felballagott a házba. Leült az ágy szélére, azon tűnődött, hogy mivel üsse el a nap maradékát, de hirtelen olyan erővel tört rá a fáradtság, hogy alig maradt ideje végigdőlni az ágyon, és már aludt is, amúgy ruhástul, cipőben.

Késő éjszaka volt, amikor felébredt. Először nem tudta, hogy hol van. Aztán fokozatosan felismerte szobája bútorait, de valami nyugtalanítót még mindig érzett. Kábán nézelődött, míg egyszer csak át nem hatolt a tudatát borító álmos homályon a hang. Azonnal magához tért. A kopott sifon rázkódott és recsegett, és valaki mintha rágcsált volna benne. Az óra mutatója a hármason állt. A férfi dermedten bámulta a halank feláruló szekrényajtót. A rettegés lassan kúszott fel a lábán, már a derekáig ért, a szekrényből áradó neszek is egyre közelebb kúsztak a poros szőnyegen. „Mint mikor a macska vadászik” – gondolta még a férfi, aztán köd ereszkedett az agyára.

Két nap múlva találták meg. A szőnyegen feküdt, az ágya előtt. A feje furcsa szögben előre bicsaklott, és a nyelve lilán dagadt ki a szájából. A szekrény ajtaja zárva volt.

Az anyamacska aznap este megjelent az udva-

ron. Óvatosan lépdelt, néha lelapult, és hallgatózott. Egyre szűkülő körökben közelítette meg a házat, aztán a félig nyitott ablak előtt összehúzódott, és beszökkent a konyhába. Bent ugyanazokkal az óvatos léptekkel járta körbe a konyhát és a szobát, mint az előbb az udvart. Közben halk, hívogató hangon nyávogott. Sokáig várt, de a csendet nem törte meg semmi. Akkor lekuporodott a szoba közepén, és dorombolva mosakodni kezdett.

Az ingovány

Nem azért kezdek bele ebbe a történetbe, mint ha nem lenne mivel elütnöm a maradék időt, vagy fontosnak tartanám, hogy megörökítsem sívár és kilátástalan életem eseményeit, hanem, mert holnap újjhold lesz, és én abban reménykedem, hogy az írás segít megértenem a történetet, és segít, hogy beletörődjek abba, ami még hátravan.

A hold sarlója egyre vékonyabb, lassan halványul, ahogy az éjszaka gondos keze újabb és újabb réteg fátyollal vonja be. De sokszor ültem így, bámulva a holdat, és várva a havonta visszatérő rettegést, ami úgy nőtt a szívemben, ahogy az éjszaka mélyült a fejem fölött! Mikor aztán a kettő összeért, bezárkóztam a házamba, és fejemre húztam a takarót, hogy legalább ne lássam az ablakon túlról vicsorgó borzalmat. De a hangokat nem zárhattam ki, azok belopóztak az ajtó résein, letapogatták a kopottas szoba bútorait, fellebbentték a takaróm, mellém feküdtek az ágyba, és dédelgettek egész éjszaka, hideg ujjakkal cirógatva a bordáimat, beférkőzve a csigolyáim közé

iszonyatot bővöltek a sejtjeimbe. És minden áldott hónapban közelebb kerültek a szívemhez. Nem volt menekvés. A hajnal jöttével aztán továtűntek, ahogy a kint leselkedő árnyak is visszahúzódtak az ingoványba, s mire az ég palaszürkéből fénylő kékre váltott, az én házam fölött is megszólaltak a madarak.

A házamat egyébként így, újhold táján minden élő teremtmény gondosan kerüli. Még egy szúnyog se repül be az ablakon, pedig a mocsárban, ahol az iszonyat kikelt, felhőkben tenyésznek. Az én házamat mégis elkerülik, ahogy a madarak és a patkányok is. Pedig olykor, a teljes reménytelenség óráiban egy patkánnyal is boldogan megsztanám a magányomat.

De nem erről akartam beszélni, hanem arról, hogy hogyan kezdődött és miért, bár ez utóbbi kérdésre magam sem tudom a választ, de abban bízom, hogy miközben bogozgatom a történetek kusza fonalát, meglelem azt a szálát is, ami engem és őket összeköt, amit meghúzva feltárul végre előttem sorsom mintázata.

Évekkel ezelőtt az én házam is olyan volt, mint bárki másé, talán csak kopottabb, düledezőbb.

Meg aztán kicsit távolabb is állt a várostól, kint a temető szélén, a domboldalon. Szerettem itt lakni, mert nagy volt a csend. A temető tavasztól őszig pompázott a számtalan virágtól, először a kerítés menti orgonák felhője szökött fel az égre, aztán sorra nyíltak a sírokra ültetett rózsák, margaréták és nefelejcskek, és én gyakran azt képzeltem, hogy ez az egész tágas mező a lágyan domborodó halmokkal az én kertem, enyéme a fákon trillázó madarak, én vagyok a vidék teljhatalmú ura, s a világ zaja megtörik birtokom kovácsoltvas kapuján.

Az élőkkel mindig csak baj volt. Ahogy így visszagondolok, már gyerekként sem tűrtek meg maguk között, igaz, én se vágyódtam utánuk. Inkább napokra elcsavarogtam, bevettem magam a város fölötti rengetegbe, sokszor az erdőn aludtam, egy-egy odvas fa gyökere közt húzva meg magam éjszakára. Hallgattam, hogy zúgnak körülöttem a lombok. Aztán egy napon a szél zúgásából, a lombsuhogásból és ágropogásból történetek kerekedtek, mert az erdő felismert és beszélni kezdett hozzám. És én figyelmesen meghallgattam mindent. De akkor már nemcsak a fák és bokrok szóltak hozzám, hanem az állatok és a holtak is. Órákig üldögéltem kies temetőnk hantjai

mellett, és hallgattam, hogy mit susognak az elporladt csontok.

Talán ezért is lettem sírásó. Mert a holtak és a fák nem fecsegnek ostobaságokat, az ő szavuk nem töri meg a világ csöndjét, inkább elmélyíti. Ahogy nem törik meg a világ rendjét sem, mint a folyton sürgő-forgó, ügyeskedő élők, akik ahe-lyett, hogy belesimulnának a szabott rendbe, folytonos akarásukkal összegyűrik és megtépázák fényes szövetét. Túl nagy a zsvaj a világban.

Ez a gondolat vert gyökeret bennem, rágód-tam rajta egész éjjeleken, miközben kint a tücskök bűvös dallamokkal töltötték meg a langyos éjszakát, és nappal is, mikor takaros gödröket ás-tam a temető fekete földjébe. Ezt szerettem a legjobban, jobban még a madárdalnál is, azt, ahogy az ásóm nyomán megnyílik a föld, ahogy a mélyülő gödör mellett elkeveredik egymással a langyos és poros felszín és a nedves és illatos rögök. Mert tudjátok meg, semminek sincs a föld-höz fogható szaga! Minden rétege más és más, és más eső után, és megint más a rekkenő júliusi szárazságok idején. De valahogy mégis mindig ugyanaz. Ez a csend, a valódi, békés csend sza-ga. Mert a föld hallgat, nem beszél hozzám,

mégis benne van minden történet, a fáké és a madaraké, és igen, a tülekedő élőké is, mert vé-gül magukkal viszik a földbe, és a föld beszívja az összes mesét, az örömet és a fájdalmat egy-aránt, hogy végtelen békéjében kiegyenlítse őket, és ne maradjon más, csak a mozdulatlan nyugalom. Hát ez az a szag, amit érzek mindany-nyszor, amikor feléled a szél, és orrodba csapja a föld kipárolgását. Ebbe az illatba balsamoztam be a halottaimat, mielőtt leeresztettem volna őket a mélybe. Néha már-már irigykedtem rá-juk, ahogy ott feküdtek némán, beburkolódzva önnön lényegükbe, derűsen és mozdulatlanul. Aztán rájuk zárult a koporsófödél, és bennem fellángolt a bosszúvágy az élők iránt, amiért os-toba fontoskodásukkal ismét megtörték a világ egy pillanatra helyreállt harmóniáját.

De mindig is békés ember voltam, a városiak meg egyenesen félnőtásnak tartottak, pedig csak tudtam, amit tudtam. Így hát sohasem álltam bosszút, és sosem bántottam senkit, hisz az hoz-zájuk hasonlónak tett volna. Inkább megvártam, míg beesteledik, és csendben, hogy ne háborít-sam meg a tücsköket, kihantoltam a koporsót, le-emeltem a fedelét, s úgy tettem vissza a gödörbe. Így aztán azzal hízelelgettem magamnak, hogy

kissé én is besegíttek a földnek, váljék eggyé mihamarabb azzal, ami az övé.

Ilyen éjszakákon sokáig fennmaradtam, mert a szívemet elöntő boldog elégedettségbe egyre gyakrabban keveredett valami vad, szerelmes sóvárgás. Legszívesebben magam is a halott mellé feküdtem volna, hogy réteget réteg után húzva magunkra, örök bódulatba essek a csend és az illat szerelmes ölelésében. De valahol a lelkem mélyén tudtam, hogy még van munkám, hogy a szenvedély kevés, mert a föld szerelmét ki kell érdemelni. Ezért türelmesen vártam, és tovább hallgattam, hogy mit mesél körülöttem a világ.

Egy szép, augusztus eleji temetésen aztán olyat láttam, amit még soha. Meg is állt a kezemben az ásó egy pillanatra, ahogy rácsodálkoztam. Az élők között állt, szép, szőke, kékszemű, amolyan tizenegy-tizenkét éves forma lányka lehetett. Először észre se vettem, mert mint egy virág, úgy nőtt ki a földből, a lány délutáni szélben röpködő szöszke haja margarétaszirmokként ölelte körül rózsás arcoeszkáját. Szinte ki se látszott a zokogó rokonság gyűrűjéből. Annyit éreztem csupán, hogy valahol az élők felől áramló lárma és bűz hullámai közt ott bukdácsol egy csöndha-

bocska, s ahogy felemelkedtem a frissen bevett fejfa mellől, egyszer csak összenéztünk. A gyerek tekintetében nem volt semmi. Sem fájdalom, sem öröm, sem figyelem. Rosszul is mondtam, hogy összenéztünk. Csak én néztem rá, ő meg úgy állt ott, tágra nyílt szemekkel, hogy abból igazán nem lehetett tudni, lát-e egyáltalán valamit. Inkább csak volt, azzal a természetességgel, mondom, ahogy egy virág vagy egy fa. Azok se néznek semerre, mert hát minek is tennék. Hát felőle áradt az a hallgatás, ugyanaz, mint a frissen hantolt takaros földkupacból, amit lassan elnyelt a koszorúk és hervadó virágok bűze.

Akkor már tudtam, hogy mi a dolgom. Meg kell mentenem ezt a lányt, aki csak tévedésből nőhetett ki a földből, meg kell mentenem, még mielőtt őt is maga alá temeti az élők káosza, mint az én szeretett sírhalmaimat a rothadó virágok és vörösen izzó vásári mécssek.

Aznap este sokáig vártam. Tudtam, hogy vissza kell jönnie, hogy az ilyenek, mint mi nem maradhatnak sokáig az élők között, mert időről időre meg kell mártózniuk eredetük kútjában. Alighogy felkelt a hold, jött is a lányka, egyes, céltudatos léptekkel tartott a délután pü-

pozott hant felé. Ott letérdelt, odébbtolt néhány hivalkodó koszorút, és belefúrta arcát a földbe. Akkor se mozdult, amikor a háta mögé léptem, és akkor is épp csak megrezdült, amikor átkulcsoltam a nyakát.

Mondom, már feljött a hold, épp olyan volt, mint ez a mai, alig világította meg a kavicsos utat, úgyhogy lépten-nyomon elbotlottam, a hátamra vett test meg ingadozott, akár az imára hívó harang nyele. Így értünk, csúszkálva és botladozva, a temető szélén tátongó gödörhöz, amit direkt neki ástam, beleadva szívem minden melegét a munkába, hogy méltó nyoszolyát készítek e különös virágszálnak. Még a fehéren csillogó köveket is kiszedtem a gondosan elegyengetett fenékről, amit előbb felástam, aztán, ahogy egyszer egy rózsatöveket ültető asszonytól láttam, porítottam az ásóm élével, hadd essen minél puhább fekvése a testnek. Lassan, nagyon óvatosan leengedtem az aljra a tetemet, elrendeztem a tagjait, de nem ám úgy, ahogy a nyüzsgő élők teszik koporsóba zárt szeretikkel, nem, hanem úgy, ahogy a föld kívánja. A lány két karját gondosan a teste mellé igazítottam, kicsit széttárva, ahogy a repülni készülő madár tárja szét szárnyait, hogy ujjain is érezze a föld melegét. Aztán finoman, mintha kenyérhez való lisztet

szítálnék, port hintettem az arcába, a nyakára, de csak vékony rétegben, majd apró, szemecés, bogártetemekkel fűszerezett földet, végül langyos göröngyöket hánytam a gödörbe, és láttam, hogy ez így jó. A látóhatár szélén már felderengett a napfelkelte közeledtét jelző szürkéslila csík, amikor a behantolt gödörre visszaültetett fűcsomókat utoljára végigpaskoltam az ásómmal. Semmi nem jelezte, hogy a világ visszakapta egy kiszakított darabját, és ez is így volt jó.

Pár nappal később néhány idegen kopogott az ajtómon, azt mondták, nyomozók; akár még igaz is lehetett. De én nem bíztam bennük, úgyhogy bármit kérdeztek is, csak a fáktól és madaraktól hallott történetekkel válaszoltam. Kisvártatva megunták, az öregebbik vállat vont, félnótás, valami ilyesmit morgott bosszúsan, és elmentek. De az egyikük ott maradt a temetőben, láttam a szemén, hogy tud valamit, és ez évek óta először nyugtalansággal töltött el. Egész délután a sírok közt körözött, én meg a házam előtti padról figyeltem, ahogy bele-beleszippant a levegőbe. Estére aztán eljutott a temető szélére, ott topogott a lányka teste fölött, én meg rettegni kezdtem, hogy végül még rátalál, és az élők ostoba szeszélyével feldúlja a megszentelt helyet.

A nyomozót az ásómmal ütöttem agyon, nehéz volt a teste, ahogy végighúztam a kavicson. Neki nem ástam gödröt, mert gyűlölet ébredt a szívemben iránta, és nem akartam, hogy egyesüljön a szerelmemmel. Ő volt az első, akitől megtagadtam ezt a kegyet, és ez megint csak jó volt, mert éreztem, hogy azért a kertemnek mégiscsak én vagyok a teljhatalmú ura. Levonszoltam hát a lápig, és beledobtam. Aztán belenyomtam az ásómat, talán még nyögtem is az erőlködéstől, ahogy toltam, döngöltem lefelé a mocsár fenekére.

Újhold volt, és én szinte vakon menekültem vissza meghitt sírjaim közé, aztán, mikor már elég messze kerültem a láptól, lerogytam az egyik hantra, és a kimerültségtől elaludtam.

No igen, a mocsár. Eddig nem beszéltem róla, nem mintha bármit is titkolni akarnék, inkább azért, mert mindig is igyekeztem nem gondolni rá, megfelekedni állandó, fenyegető jelenlétéről. Néha, jó napokon sikerült is, de aztán újra betört az életembe, rendszerint alattomosan, a poshadt déli szél szárnyán küldte üzeneteit, ilyenkor váratlanul lepett meg, máskor viszont, ha az idő párára fordult, már előre számítottam rá. No nem mintha ez segített volna legyőzni az undort. Mert

undorodtam a mocsártól, ettől a bűzös és folyamatosan fortyogó, bugyborékoló masszától, ahol fűrtökben termettek a szúnyogok és a mérges kígyók. Eleinte próbálkoztam ezzel-azzal, egyszer például, emlékszem jól, egy egész szekérnyi fekete földet borítottam ki a partján, aztán csak hánytam bele az ingoványba, mert fejembe vettem, hogy megszentelem ezt az istentelen vidéket. A városiak meg körülálltak, és röhögve mutogattak a félkegyelmű sírásóra. De engem nem zavart, mert tudtam, hogy amit csinálok, jó. Fel is töltöttem egy jókora darabot az ingoványból, ám mire másnap reggel kimentem, hogy elmerengjek munkám gyümölcse fölött, a betemetett rész helyén fortyogó iszapot találtam. Elnyelte az ingovány a földet, beszippantotta feneketlen bendőjébe. Én meg csak álltam, és csorogtak a könnyeim, mert megértettem, hogy a mocsár tisztátalan hely, hogy az én gyönyörűséges kertem egyenesen a pokollal határos. Ettől fogva kerültem a lápot, mondom, még gondolatban is.

Szóval ezért dobtam ott el a nyomozó testét, mint valami undorító szemétdarabot, és attól fogva a mocsárnak adtam a többi okvetetlenkedő tetemét is. Ugyanis, hogy szavam ne feledjem, a lány felmagasztosulásának napjától kezdve egyre több

idegen nyüzsgött a kertemben. Eleinte csak engem zaklattak a kérdéseikkel, de aztán már a földet is. Túrták a sírokat meg a gyepet, én meg csak nevettem rajtuk, mert tudtam, hogy a föld megőrzi azt, ami az övé. És vártam türelmesen. Aztán este, mikor felkelt a hold, portyázni indultam, hogy segítsek a világ gyógyításában, mert annyira elhatalmasodott mifelénk a káosz, hogy a föld immár nem bírta egyedül cipelni hatalmas terhét. A testeiket aztán rendre a mocsárba dobtam, mert nem érdemelték meg az én szerelmem kegyeit.

Akkortájt hallottam először a hangokat. Eleinte csak álmomban, egészen távolról, mintha valami örökké nyüzsgő kaptár nyugtalanságát sodorta volna felém a szél, aztán már ébren is, újhoid idején, egyre érthetőbben és kivehetőbben szólt hozzám a mocsár, de nem történeteket mondott, ó nem, sikoltozott és hörgött, hogy megfagyott bennem a velő. Egy koromsötét éjjelen aztán megláttam őket. Ott tolongtak az ablakom előtt mind, vigyorogva integettek felém, nyúlós mozdulatokkal hívogattak, de én fejemre húztam a takarót, és hajnalig vacogtam a félelemtől. Akkor aztán, az első kakasszóra bosszúsan és átkozódva eltűntek, de egy hónap múlva, újhoidkor visszatértek megint, hogy magukkal csábítsanak. De

nem ez volt a legrosszabb. Egy idő után végképp elnémult az én hallgatag kedvesem, nem engedett be többé mindentudó csöndjébe, és én magamra maradtam, árvában a kivert kutyánál.

Holnap újhoid lesz megint, én pedig belefáradtam a félelembe és a magányba. Elvesztettem a szerelmemet is, mert nem voltam méltó hozzá, pedig mikor lapátolás közben elvakított az ostoba gőg, azzal kérkedtem magamban, hogy lám, társak vagyunk a világ újrateremtésében, társak vagyunk a törvény helyreállításában. Holott bárgyú serénykedésemmel csak zavart keltem magam is, s ahelyett, hogy békésen kivártam volna, míg ő ölel magához, vak erőszakossággal sebeket ütöttem fenséges nyugalomán.

Mondom, fáradt vagyok, és tudom már, amit tudnom kell. Holnap alkonyatkor kiülök a házam elé, és ott várom meg társaimat a kárhozatban, hogy mielőtt örökre elmerülök velük az ingovány reménytelenségében, még egyszer, utoljára beszívhassem egyetlen szerelmem bódító illatát.

Szürke felhők

Úgy tűnt, a télnek sosem szakad már vége. Kalais órákig állt az ablak előtt, bámulta a kavargó, szürke felhőket, amik hetek óta útját állták a fénynek. Néha egy-egy alaktalan, hömpölygő massa belseje feltündökölt sárgán-rózsaszínen, röpke időre átvilágítva az esetlen tömeget, aztán fokozatosan kihunyt. Először a felhő aranylószéleiben kapaszkodott meg a sötétség, onnan tört előre, a gomolyag pislákoló szíve felé, rátelepedett, és kioltotta az utolsó sziporkákat is. A világ pedig visszahullott reménytelen egyformaságába. Kalais ilyenkor mindig hátranzett, hogy ellenőrizze az asztalon égő gyertya lángját, aztán visszafordult az ablakhoz, és tovább figyelte a felhőket. Az elmúlt néhány napban egyre közelebb kúsztak, már a kertet is maguk alá temették. Reggel még úgy tetszett, hogy csak szokatlanul bő pára száll fel a fűből, de az ártatlannak tűnő ködpamacsok délre áthatolhatatlan felhőréteggé álltak össze, alig néhány centire lebegtek a földtől, egyelőre mozdulatlanul, bárányfehéren, de Kalais tudta, hogy mire leszáll az éj, elnyerik végső alakjukat,

megtölti őket a sötétség és lenyomja a földre. Az éjszaka folyamán aztán elindulnak, hogy elspörjék ezt az utolsó menedéket is, lassan, észrevétlenül beszivároghatva az ablakréseken birtokba vegyék a házat, elmaszatoznak a szőnyegek vidám mintáit, nyálkás pókhálóval vonják be az ibolyák lilálló szemét. A város már hetekkel azelőtt eltűnt a piszkos vattacukor alatt, az emberek visszahúzódtak házaikba, hogy kényelmes karosszékek öblén várják ki a ciklon végét. Estétként a városban fogható tizenhat különböző tévéállomás derűs meteorológushada magyarázta a különös és teljesen váratlan időjárás okait, ki-ki személyisége és a csatorna profiljának milyensége szerint. Az állami televízió időjárás-élelemzője sötét öltönyében, szolid mintázatú nyakkendőjével maga volt a megtestesült megbízhatóság, „a helyzet komoly, de nem válságos” gondolat élő metaforája, s a rendelkezésére álló időben számos – a nézők számára ismeretlen, ezért jótékony hatású – meteorológiai szakszó boszorkányos keverésével tudatta, hogy holnap is folytatódik a kutya rossz idő. A kereskedelmi csatornák modell-szépségű bemondónői ciklonok és anticiklonok várható és már be is következett találkozásainak hatásáról csacsogtak, frontérzékenységről és biometeorológiáról,

s azzal biztatták nézőiket, hogy rövidesen vége szakad a világvégi napoknak. De a meteorológusok hazudtak. Ők tudták, hogy a felhők megjelenését semmilyen ciklon vagy anticiklon nem igazolja. Az érzékeny meteorológiai műszerek meg egyenesen azt mutatták, hogy semmiféle felhő, de még csak egy kósza ködfátyol sincs a térségben. A hőmérők folyamatosan huszonkét fokot mutattak, a barométerek derűs, száraz időt. Két hét elteltével az állami televízió időjósában megszületett egy ijesztő gondolat:

– Úgy tűnik, itt a világvége – és fölöttébb meglepődött, hogy egyetlen kollégája sem mond neki ellent.

Kalais magában ugyanerre a következtetésre jutott. Nézte a lassan támadásba lendülő formátlan tömeget, ahogy körülveszi a házat. A feltartóztathatatlanul hömpölygő felhők sóváran nyújtogatták ködcsápjait az épület felé, végigtapogatták a sárga falakat, hozzádörgölöztek az ablakkerethez, bekandikáltak az eső vízta réseibe, aztán mégis, mint aki meggondolta magát, hátrahúzódtak, beleolvadtak a kavargó sötétségbe, gyorsan zsugorodó pacákat hagyva maguk után az ablaküvegen. Kalaisnak már fel sem tűnt a teremtés előtti csend mélysége, az

eltelt hetekben hozzászokott, hogy csak saját lélegzetét hallja. Egy darabig nem mozdult semmi, a felhők megbújtak a lombjukat vesztett nyárfák csontvázsora mögött, aztán, mintha jeladásra tennék, egyszerre újra felemelkedtek, hogy bekerítsék a pislákoló ablakú házat. Nekinyomultak az üvegnek, ami mögül Kalais figyelt, és szürke hárttyával vonták be. Recsegett-ropogott a fakeret.

Ekkor, mintha csak a szem káprázna, ezüst fény villant fel a gomolygó köd belsejében, aztán rögtön el is tűnt. A tünemény hagyta fehér derengésben Kalais úgy látta, mintha gyérültek volna a felhők. De hiába erőltette a szemét, nem tudott bizonyosságot szerezni. Tovább meredt hát az éjszakába. Mikor már úgy belefáradt a nézésbe, hogy nem tudta többé megkülönböztetni az ablak üvegén túl gomolygó ködöt szobája félhomályától, újra feltűnt a látomás, de ezúttal egészen közel, szinte az orra előtt. Egy madár volt az. Különös fehér-ezüst tolla, íves nyaka hattyúra emlékeztetett, bóbítája és farktollai a szivárvány minden színében tündököltek. A legfurcsább azonban a szeme volt. Okos, sötétzöld szempár, kíváncsian figyelte Kalais szobáját.

Mint egy ember szeme – gondolta Kalais, azzal gyorsan kinyitotta az ablakot, és a madarat besodorta a nekilódult felhőtömeg.

– Menjünk! – mondta a madár, miután szemügyre vette az egyre bizonytalanabb körvonalú szobát. A falak mintha megroggyantak volna, a mennyezet elúszott felőlük, a berendezési tárgyak felemelkedtek és lassú forgásba kezdtek az egykori plafon helyén.

– Menjünk! – bölintott Kalais, és kilépett az ablakon. Azonnal körülfolyták a felhők, rátelepedtek a vállára és a föld felé nyomták, nyirkos ujjakkal lefogták a szemét, ködpamacsok duruzsoltak a fülébe. Mielőtt azonban Kalais végképp alámerült volna a megsemmisülés csendjébe, valahol a feje fölött megszólalt egy különös, sosem hallott melódia. Mintha ezernyi aranyló, október végi nyárfalevél sóhaját hozta volna a szél, surrogott, zsongott a táj, s a hang nyomában kitisztult az ég egy darabja, azürkéken ragyogott, mint egy verőfényes júliusi reggelen. De addigra Kalais már fent lebegett a legsudárabb fák fölött. Szárnyára vette egy langyos fuvallat, kiemelte a gomolygó felhők fogságából, majd óvatosan letette a kéklő, égi útra. Kalais egy pillanatig attól tartott, hogy lezuhan. Rémműlten tapogatta maga körül a semmit, de mikor látta, hogy a várt zuhanás elmarad, megnyugodott kissé.

Tett néhány óvatos lépést a levegőben. Legnagyobb meglepetésére szilárd talajt érzett a lába alatt, bár nem látott semmit.

– A zene ereje – magyarázta a madár. – Ha kelendő arányban keveredik a levegővel, hihetetlenül megszilárdul.

Kalais eddig észre se vette váratlan megmentőjét. A madár lustán körözött az út fölött, alig csapkodott a szárnyával, néha úgy tűnt, menten átbucskázik a kétes szilárdságú anyagon.

– Köszönöm, hogy megmentettél! – fordult felé Kalais, aki már azon se csodálkozott, hogy a madár beszél.

– Nem tesz semmit! Épp arra szálltam – mondta a madár. Egy darabig kíváncsian méregették egymást. Aztán a madár felröppent.

– Gyere! Még hosszú utat kell megtennünk, mielőtt lemegy a nap.

– Hová megyünk? – kérdezte Kalais.

– Az Erdőbe – mondta a madár. – Én ott lakom.

Egy darabig némán haladtak egymás mellett. A madár néha előrrepült, de aztán mindig bevárta Kalaist.

– Egyébként Pínek hívnak. Pí Műnek, ha a teljes nevemre vagy kíváncsi.

– Szép név – mondta Kalais, azzal ő is bemutatkozott. – Mondd, te kínai vagy? – kérdezte.

– Nem. Fizikus vagyok – azzal Pí Mű újra elrepült.

Kalais egyedül rótt tovább a fénylő utat. Most jutott csak igazán ideje arra, hogy szétnézzen. Az út két oldala szürkébe játszott, észrevétlenül olvadt bele a fenyegetően tornyosuló felhőkbe. Mert jobbra is, balra is áthatolhatatlan felhőtömeg tornyosodott, s köztük kanyargott kacéran ragyogva a zenéből és levegőből szőtt ösvény. Az ösvény kéksége bevilágította a Kalais lába alatt elterülő táj egy sávját is. Hőfödté hegycúcsok, toronyházak nyújtózkodtak az ég felé, szürke út futott a mélyben. De sehol egy ember, sehol egy állat. Még a növények is bágyadtan révedtek maguk elé. Hatalmas, koronájukat vesztett fák halott ágai meredtek ki a ködből, virágok kókadóztak fonnyadt szárukon. Nem mozdult semmi, csak Kalais gyalogolt az égen rendületlenül, és előtte, valahol a távolban fel-felvillant Pí Mű ezüstös szárnya.

– Sietnünk kell! – tért vissza Pí, és aggódva nézett az út ködbe vesző vége felé. – Nemsokára lemegy a nap – tette hozzá mintegy magyarázatként. És valóban, földre vetett árnyékuk egyre

hosszabbra nyúlt mögöttük, ugrásra kész rémként kísért a két vándort. Kalais megszaporázta a lép-teit, de az út vége nagyon távolinak tűnt. Pí némán repült előtte.

– Most már egészen közel vagyunk – szolt hátra egy fertályóra elteltével. De addigra a fejük fölött már kis híján összeértek a felhők. A hátuk mögül szinte hallották a közelítő sötét szárny-suhogását, a köd egyre vadabbul kavargott, százka-rú óriások, boszorkányok és polipok öltöttek tes-tet, majd oszlottak semmivé új lidérceknek adva át a helyüket. Az út is furesán megváltozott. Pa-lakék lett, alig különbözött a kétoldalt gomolygó szürkéségtől. Kalais időnként kátyúba lépett, és meg-megbotlott a felgyűrődött melódiákban. Egyszer nehezebben haladt. A napból már csak egyetlen, vörösen derengő csík látszott.

– Kapszkodj a lábamba! – kiáltotta Pí, azzal hangos szárny-suhogás közepette elrugaskodtak a semmivé foszló úttól. A gomolygó, szürke köd azonnal körülfonta őket. Kalais újra érezte a nyir-kos hideget, elgémberedett ujjáival alig bírta tar-tani magát.

De a felhők egyszer csak oszlani kezdtek, és rövidesen Kalais elé tárult a legszebb táj, amit valaha látott. Smaragdzöld mezők fölött szálltak

el, alattuk lágy hullámokat vetettek a dombok. Itt is, ott is roskadozó gyümölcsfák ligetei bőlo-gattak a zamatos szélben. A domboldalakon margarétaerdők fehérlettek, ezernyi pipacs lo-bogott és megszámlálhatatlan katángkóró sze-me vetélkedett az ég kékjével.

– Nos, kedves Niels Holgerson, megérkez-tünk. Ereszd el a lábamat, kérlek! – ért földet Pí és Kalais.

– Hol vagyunk? – kérdezte Kalais.

– Itthon – felelte Pí, aki szemmel láthatóan nagyon elégedett volt, mióta megszabadult a terhétől.

– Jó, jó – makacskodott Kalais. – De miféle hely ez?

– Majd megtudod – mondta Pí –, ha eljön az ideje. Most inkább nézelődj! Ismerkedj a tájjal, hogy úgy mondjam!

Közben elértek egy erdőhöz.

– Egy erdő – szögezte le Kalais éles elméjűen.

– Tévedsz, barátom! – szolt Pí. – Ez nem egy erdő. Ez Az Erdő – és belibbent a bokrok közötti nyíláson. Kalais – mit tehetett mást – követte. Alighogy rálépett a barna és fehér kavicsokkal fel-szórt ösvényre, felcsendült a zene. Ugyanaz a sur-rogó, sóhajtozó és mégis lágy melódia, ami a fel-

hők fogságából szabadította ki.

– A nyárfák sóhajtoznak. Október van, a lombhullatás ideje. Nézd! – mutatott Pí az egy csoportban álló, aranyló fákra. – Ők azok. Megsiratnak minden egyes elhullajtott levelet.

– De hiszen ép a koronájuk! – csodálkozott Kalais.

– Nem is maguk miatt keseregnek, hanem a világban rekedt testvéreik fájaldalmán. Átveszik elvesztett leveleik miatti bánatukat.

– De hát miért csinálják? – kérdezte döbben-ten Kalais.

– Kérdezd meg tőlük! – javasolta Pí, azzal rá-
röppent egy rózsabokor ágára, és elmélyülten tol-
lászni kezdett.

Kalais tanácstalanul álldogált a fák előtt. Nem tudta, hogyan szólítsa meg őket. Már épp arra gondolt, hogy odébbáll, amikor a zene, éppoly hirtelen, ahogy kezdődött, abbamaradt. Az egyik nyárfa, pont az, amelyikhez a legközelebb állt, le-
hajolt hozzá, és kedvesen rámosolygott.

– Szóval azt szeretnéd tudni, ha jól hallottam, hogy miért vesszük át mások szenvedését – kér-
dezte.

– Igen – bólintott Kalais.

– Mert mi erősek vagyunk. Erősebbek, mint a

kinti fák. Örökké élünk és sosem hullajtjuk el a lombunkat – mondta a nyár. – Hát ezért csináljuk.

– Még mindig nem értem – rázta a fejét Kalais.

– Nem baj – mosolygott a fa. – Egyszer majd megérted, remélem – azzal kiegyenesedett, és új-
ra sóhajtozni kezdett.

Kalais pedig visszatért az ösvényre. Még akkor is hitetlenkedve csóválta a fejét, amikor Pí, vé-
gezvén esti toalettjével, visszaröppent a vállára.

– Ne törd fölöslegesen a fejed! A nyárfák fur-
csa népek. Tele vannak titkokkal. Majd idővel megérted őket – mondta, és szórakozottan fü-
työrészni kezdett.

Egyre mélyebbre hatoltak az erdőbe. Lassan teljesen besötétedett, de a fák között tengernyi szentjánosbogár röpködött, halvány fényük né-
mileg megvilágította a girbegurba ösvényt. Az-
tán feljött a hold, és beragyogta az egész erdőt. Az óriás fák felfénylettek, kergük áttetszové
vált, mint az üveg, látni engedte a repedések-
ben nyüzsgő bogarak színes sokaságát. A lom-
bokra csillagpor szitált, és ahogy beterítette az erdőt, úgy változtak a levelek szikrázó drágakö-
vekké. Lágy szellő támadt, és az erdő csilingel-
ni kezdett, halkán, mint egy alig megütött

üvegharang, de a finom hang betöltötte az éjszákát és az égboltot, felszállt a fák koronája fölé, aztán szétáradt az alvó mezőkön.

– Most születnek az álmok – mondta Pí áhítatosan, és óvatosan kikerült egy a szórt fényben tündöklő pókhálót.

– Isten hozott itthon! – szólalt meg ekkor valaki a hátuk mögött. Kalais meglepetten fordult hátra. Pár méterre tőlük, egy óriás bükk törzsének támaszkodva egy tündér állt. Pí átröppent a vállára, gyöngéden üdvözölték egymást, majd a madár kényelmesen elhelyezkedett egy közeli ágon.

A tündér barátságosan méregette Kalais-t. Ahogy az aprócska tisztást, amin álltak, elérte a hold fénye, a tündér, akárcsak előbb a fák, ragyogni kezdett. Áttetsző bőre alatt felkéklettek az erek, a szíve tompán tündökölt, mint egy hívogató, piros lámpás, zöld moha ruhája halványan sziporkált, bokáig érő, sűrű kék hajában ott aranylottak a csillagok, akárcsak a tisztavízű patakok tükrén. Pí Mú némi kajánsággal nyugtázta Kalais arcán a megdöbbenést.

– Napközben egész normálisan néz ki – mondta –, de a telihold ilyen hatással van rá. Hiába – elmélkedett tovább, mit sem zavartatva magát a tündér roszszálló pillantásától –, néme-

lyek vérfarkassá változnak, mások kiugranak az ablakon, van, aki meg áttetszővé válik. Hát igen, c'est la vie! – egyébként Flóra a neve. Nem túl eredeti, de hát a tündérek nem túl eredetiek...

– Egyébként Flóra a nevem – ismételte meg a tündér, miután nyakon csípte a madarat, és befogta a csőrét. – Lehet, hogy nem túl eredeti, de nekem tetszik. Van dallama. Szemben a Pí Múval – ez utóbbi megjegyzést a hóna alá csapott madárnak szánta. Tudod, hogy ez a nagyképű alak először Égyenlő Emszer Cénégyzetnek akarta hívatni magát?! – kérdezte gonoszul, fittyet hányva a madár tiltakozására. – Hát mondd meg nekem, minek egy madárnak három név?!

– Én Kalais vagyok – nyögte ki a megrökönyödött Kalais.

– Á, valóban? Nos, ennek a névnek is van dallama. Igazán örülök, hogy itt vagy! – nyújtotta felé a kezét. Pí Múnek több se kellett. Amint érezte, hogy a tündér figyelme elkalandozik, kiröppent a gyengülő szorításból, és fenyegető szitkokat szórva, sértetten elrepült.

– Nagyon haragszik? – kérdezte Kalais.

– Dehogy! – mondta Flóra. – Ő egyszerűen ilyen. – Majd rövid hallgatás után hozzáfűzte: – A legjobb barátom! Menjünk!

Egy darabig mind a ketten hallgattak. Flóra az útkukba kerülő gallyakat igazgatta, csillagport szórt a homályosabb levelekre, tört ágakat forrasztott össze. Kalais Flóra szavain mélyázott, és mire elérték a legközelebbi tisztás szélét, magában eldöntötte, hogy nem szeretne a barátja lenni. De szinte azonnal meg is feledkezett a gondolatairól, mert Flóra széthúzott két ágat, és kiléptek a tisztásra. Kalaisnak újfent elállt a lélegzete. „Úgy látszik, ez a csodák éjszakája” – gondolta, azzal Flóra nyomába eredt.

A tisztás hatalmas volt. A túlsó végén épp csak felködlött az erdő. „Épp, mint Afrika partjai” – gondolta Kalais.

– Azok ott Afrika partjai – intett Flóra hanyagul a távoli fák felé. – A tenger a fákon túl kezdődik, de csak keddtől szombatig. Vasárnaptól hétfőig kimenős. Így ma nem találkozhattok – mondta, és már el is fordult Kalaistól, hogy üdvözljön egy integető törpét.

A tisztáson nyüzsgött az élet. Mindenfelé törpék, tündérek, szárnyas lovak és egyéb, Kalais számára teljesen ismeretlen lények szorgoskodtak. Egy közeli virágon két, hüvelyknyi teremtmény hintázott. Zöld és rózsaszín szárnyuk volt

és embertestük. Vidáman integettek Kalaisnak.

– Ők villók – röppent a vállára a semmiből felbukkanó Pí. – Nagyon kedves népség, de rém bunta – tette hozzá még súgva. – Menj csak közelebb! Mindjárt meghallod, miről beszélnek.

– ...és aztán kidobtam azt a tavalyi ócska gallyat, tudod, amit a galagonyabokortól szereztem nagyon jutányosan, és a helyébe akasztottam egy rozsdavörös levelet.

– Amit együtt találtunk?

– Nem, dehogy, az terrakotta volt! Érted? Terrakotta! Hogy lehet ezt a két árnyalatot összekeverni?! Én arról a helyes kis rozsdavörösről beszélek, amit a szénakazal mellett, még nyár végén...

– És ez így megy az ősrobbanás óta! – sóhajtott Pí. – Gallyak és levelek, levelek és rózsaszirmok, a legutolsó divat szerint. Mondom, bájos népség, de az embernek beleszédül a feje a fecsegésükbe.

– És mit csinálnak? – érdeklődött Kalais, s még egyszer szemügyre vette a színárnyalatokon veszekedő villókat.

– Ó, hát a divatot tervezik. Ha ezt egyáltalán munkának lehet nevezni! – tette hozzá dohogva, de rögtön fel is derült, mert a bokrok közül kilépett egy öreg varázsló. Fehér szakála a térdét vette, csúcsos süvegét csillagok díszítették, tehát biztos, hogy varázsló volt.

– Ó, kedves Pí! – kiáltotta a varázsló. – De régen nem találkoztunk! Vagy igen? – kérdezte elbizonytalanodva. – Mostanában kicsit meggyengült a memóriám – mentegetődzött.

– És ez a bájos ifjú lény vajon kicsoda? – járta körül Kalaist töprengve.

– Kalais a nevem – válaszolt tisztelettel Kalais. Majd rövid gondolkozás után hozzáfűzte: – És ember vagyok.

– Á! Remek, remek. Szóval ember. Határozotlan izgalmas – dörzsölgette a tenyerét a varázsló. Aztán valami szöveget ütött a fejébe. – Mondd, kérlek – fordult Píhez –, nem találkoztatok egészen véletlenül nyulakkal mostanában? Azt hiszem, elvesztettem néhányat – fejezte be gondterhelten.

– Mintha idedefelé láttunk volna párat legelészni a bokrok között – tűnődött Pí.

– Legelészni? – derült fel az öreg varázsló. – Nagyszerű, nagyszerű! Akkor én rohanok is – mondta, de amikor megfordult, újra észrevette Kalaist.

– És ez a bájos ifjú lény vajon kicsoda?! – hökkent meg. – Mintha már láttam volna valahol – azzal magában motyogva elbotorkált.

– Ez a varázsló tényleg nagyon öreg – mondta halkán Kalais. – Feltűnt neked, hogy semmi se emlékszik?

– No, azért ez így enyhe túlzás – felelt Pí. – A párszáz éve történt eseményeket például remekül fel tudja idézni. De valóban nagyon öreg. Állandóan a nyulait keresi.

– Nyulakat nevel?

– Persze, hiszen varázsló, még ha elég peches is. Főleg, ami a nyulakat illeti. Képzeld, mielőtt ide költözött volna, egy nagyvárosi cirkusz igazgatója volt. Néha maga is fellépett az esti előadásokon. Egy nap aztán – valami gond lehetett a varázspálcájával – megtörtént a baj. Szépen letakarta egy fehér selyemkendővel az asztalka közepére állított cilindert, kettőt suhintott a varázspálcájával, és kihúzott a kalapból egy nyulat.

– Ahogy kell – bólintott Kalais.

– Igen ám! – emelte fel a szárnyát Pí –, de ahogy ott állt a reflektorfényben, magasba tartva a fehér nyuszt, egyszer csak látja, hogy a cylinder karimája fölött megjelenik két rózsás fülecske. Nem akart hinni a szemének. A nyuszi egy darabig szimatolt, aztán uzsgyi! – kiugrott a kalapból, és beszaladt a nézőtérre. És már jött is a következő! Először csak fehér, cirkuszi nyulak, később feketék, majd tarkák! Jöttek rózsaszín szalagsokros és angóranyulak. Szürke-, foltos- és házinyulak. Üregi nyulak és kockás fülű nyulak. Sőt! Kandiscukornyulak is ugráltak kifelé a kalapból.

A nézők először azt hitték, hogy egy kitűnő új produkciót látnak. Vörösre tapsolták a tenyerüket. De mikor a nyuszik előntöttek a porondot, és már a széksorok között szimatoltak, érezték, hogy valami nincs rendjén. Végül a legbátrabb nyulak felmerészkedtek az ülésekre is, bekandikáltak az emberek zsebeibe és beugráltak a női retikülökbe – nos, ekkor elszabadult a pokol. A nézők egymás sarkára tiporva igyekeztek ki a cirkusból, nyomukban a tengernyi nyúllal. Pár perc múlva előzőnlöttek az egész várost. Nyulak ugráltak a sugárutakon, nyulak a hetvenedik emelet erkélyein, nyulak a mosogatógépeken és nyulak a hitvesi ágyakban. A cirkusz pedig kiürült, csak az igazgató állt megtörten a porond közepén. Szép csendesen letetette a varázspálcáját, megfordult, és kiballagott a porondról. Elvánszorgott az öltözők előtt, el a vadállatok ketrecai előtt. Úgy gondolta, meg sem áll a világ végéig – Pí elhallgatott.

– És aztán, mi történt? – sürgette Kalais.

– Aztán ideért – fejezte be a történetét Pí. – Hisz láttad, találkoztatok. Pihent egy darabig, és amikor összeszedte magát, még egyszer útra kelt, hogy megkeresse a világban szétszéledt nyulait. Azóta itt élnek mindannyian.

– De én egyetlen nyulat se láttam! – csodálkozott Kalais.

– Hát nem is! Csak a nyulakra fogékonyak látják őket.

– Például Te? – érdeklődött Kalais.

– Nem, én nem. És azt hiszem, az erdőben senki. Csak a Varázsló.

– Akkor miért mondtad neki, hogy láttál néhány nyulat legelészni amott a bokrok között? – mutatott Kalais az erdő felé.

– Hogy meg ne bántsam – felelte Pí, és elfordult.

– Értem – mondta Kalais, és hirtelen nagyon nehéz lett a szíve.

– No, de ne bánkódjunk! – szedte össze magát a madár. Még rengeteg mindent akarok mutatni neked, mielőtt feljön a nap.

Azzal felröppent Kalais válláról, és leírt néhány kört a levegőben.

Kalais tekintetével követte barátja röptét, és magában elismerte, hogy sosem látott még hozzá foghatóan szép madarat. A tisztásra végtelen sátorként borult az ég, s Pí röpte ezüst csíkokat rajzolt rá. Lent a földön pedig folyt a munka. Kalais még mindig nem értette teljesen, hogy mi történik körülötte, de eldöntötte, hogy nagyon fog figyelni.

Az egyik magányos fáról épp most ereszkedett le két tündér, kezükben teli kosárral. A kosárban pókhálószerű, csillogó fonál volt. A tündérek megálltak egy bokor előtt, mértéket vettek róla, és nekiláttak, hogy ágait felékesítsék a fénylő szálakkal.

– Mit csináltok? – lépett közelebb Kalais.

– Meséket szövünk – nézett fel rá az egyik tündér. – Látod? – mutatott néhány távolabbi bokor felé. – Azokkal ott már elkészültünk – azzal visszatért a munkájához. A finom szálak gyönyörű mintákat rajzoltak, és ahogy Kalais közelebb hajolt, palotákat látott emelkedni a semmiből, pásztorlánykák és elvarázsolt királykisasszonyok, furfangos katonák és gonosz varázslók öltöttek testet a szeme előtt.

– Ó! – egyenesedett fel döbbenten.

– Szerintünk is – nevetett elégedetten a két tündér.

– No, gyere – nógatta a visszatért Pí az elragadtatott Kalaist –, nem álldogálhatunk itt reggelig!

– Kár! – mondta Kalais. – Akármeddig elnézném a meséiket.

– Meghiszem azt! – bólogatott Pí. – De lesz még rá elég időd. Különben is, most az Íróhoz megyünk, úgyhogy szakmában maradsz – nézett csúfondárosan Kalaisra.

– Milyen íróhoz? – kíváncsiskodott Kalais.

– A Sikertelen Íróhoz – felelt a madár, és mély lélegzetet vett. – A Sikertelen Író eleinte bestsellerekkel kísérletezett – mesélte –, de a hősei rendszerint egyszerűen önállósították magukat. Sorra csúfot űztek a szerzőből. Például az első regénye arról szól, hogy egy örült tudós el akarja pusztítani a világot. Nos, eddig rendben is lenne. Természetesen feltűnik egy hős is, aki viszont meg akarja menteni a világot. És ekkor jön a galiba! El tudsz te képzelni – fordult Pí szónoki pátozzsal Kalais felé – egy olyan hőst, egy Supermant, egy Batmant, egy Rambót, sőt!, egy Akcionmant, aki A tiszta ész kritikájából felolvasott részlettel győzi le az ellenfelét?!

Az igazat megvallva, Kalais bármit el tudott képzelni, de a rend kedvéért azért hitetlenkedve tárta szét a karját.

– Pedig hidd el! – nyugodott meg lassacskán Pí. – A helyzeten már az se rontott sokat, hogy a következő fejezetben kiderült, az örült professzor lényegében az egyetemről elbocsátott filozófus.

– És aztán mi történt a professzorral? – villanyozódott fel Kalais.

– Belehalt az unalomba – közölte sötéten Pí. – A Sikertelen Író azóta se képes egy rendes

könyvet összehozni – folytatta. – De már itt is vagyunk. Köszöntelek, Mester!

Az író idegesen kapta fel a fejét. Rémülten körülnézett, majd gyanakodva végigmérte a jövevényeket. Mikor felismerte Pít, kissé megnyugodott.

– Én is üdvözöllek! Mit kerestek itt, ahol a madár se jár?

– Mondtam, hogy nincs érzéke a valóság iránt! – sügta Pí, majd az íróhoz fordult.

– Szeretném bemutatni egy barátomat! – hajolt meg. – Ő Kalais. Szerintem jól ki fogtok jönni egymással. Imádja a meséket.

– Kalais! Ez igaz? Akarod, hogy felolvassam, mit írtam ma?! – és mielőtt Kalaisnak még ideje lett volna tiltakozni, neki is kezdett.:

„Úgy tűnt, a télnek sosem szakad már vége. X órákig állt az ablak előtt – pardon, még nem adtam a hősömnek nevet! –, és bámulta a kavargó, szürke felhőket, amik hetek óta útját állták a fénynek... – és a Sikertelen Író olvasott boldogan. – ...Szürke hártáival vonták be az ablakot, ami mögül X figyelt, nekinyomultak az üvegnek, hogy csak úgy recsegett a fakeret. Ekkor, mintha csak a szem káprázna, ezüst fény villant a gomolygó köd belsejében, aztán el is tűnt... Egy madár volt az.”

– Micsoda? – ordított fel sebzetten az író, mikor idáig ért. – Egy madár?! Hogy kerül az én elbeszélésembe, az én realista, sőt naturalista elbeszélésembe egy madár?! Mindig ugyanaz történik, mindig ugyanaz! – siránkozott, azzal faképnél hagyva a két jó barátot, elrohant.

– Szegény – nézett utána tűnődve Kalais –, nagyon rossz lehet neki!

– No igen – dűnnyögte Pí szórakozottan. – Ne törődj vele, majd megnyugszik!

– Szerinted mit csinál az elbeszélésével? – kérdezte kisvártatva Kalais.

– Gondolom, újramezdi – felelt Pí, de látszott rajta, hogy már máson jár az esze.

– Lassan felkel a nap. Nézd! – mutatott Afrika partjai felé áhítatosan Pí. Ott, ahová a madár mutatott, az óriás fák sötét lombja fölött felde-rengett a hajnal. Lopva érkezett, hangtalanul rugaszkodott el az évszázados tölgyek koronájától. Röpte lilás csíkkal szelte ketté az eget és földet.

A tisztás népe befejezte a munkát. A villók abbahagyták a tréccselést, és sorra aludni tértek egy felcícomázott rózsabokorban, a szárnyas lovak fészükre repültek, a törpék faodvakba bújtak. Pár perc múlva boldogan szuszogott az

egész tisztás, már csak egy csoport álmos tündér téblábolt az erdő szélén. Mikor az ég alja rózsaszínre váltott, eltűntek hajukból a csillagok, ruhájuk derengése megszűnt, fénylő szívük kialudt. S mire a nap felszökkent az égre, a tündérek széteszlottak a reggeli ködben. Flóra még búcsúzóul odaintett barátainak:

– Este találkozunk! – azzal követte a többieket.

– Ugye megmondtam, hogy napközben egészen normálisan néz ki?! – vihorászott Pí rossz-májúan, mikor kettesben maradtak. – Na menjünk, keressünk mi is valami hálóhelyet magunknak!

Telt-múlt az idő, egymást váltogatták a napok. Kalais lassan megismerkedett a tisztás minden lakójával. Hosszú sétákat tett az erdőben, hallgatta a fák történeteit, megtanulta a virágok nyelvét, de a legtöbb időt Pí társaságában töltötte. Együtt barangolták be a réteket, és figyelték az egyre közelebb nyomuló felhőket. Olyan sokáig élt a tisztáson, hogy még az öreg varázsló is – aki napról napra ráncosabb lett és hajlottabb – megjegyezte a nevét. Kalais gyakran segített neki a nyulait keresni, és néha határozottan úgy érezte, hogy egyiket-másikat látta is feltűnni a tisztás fűvében. Mire azonban job-

ban odanézett, a nyulaknak mindig hűlt helyük volt. Pí Mű gondterhelt arccal hallgatta barátja beszámolóit a varázsló útjairól.

– Nem lesz már sokáig közöttünk – ingatta szomorúan a fejét. – Egy napon végleg megleli majd a nyulait.

És az a nap nem is késlekedett sokáig. Egy reggel a varázsló összehívta a tisztás népét, és így szólt:

– Kedves barátaim! Hosszú évszázadokat töltöttem a világban, legalább olyan hosszú időt, mint itt, köztetek. Sok utat bejártam, és most nagyon fáradt vagyok. Úgy döntöttem, pihenni térek. Isten veletek! – intett búcsút barátainak.

És ekkor egy csapásra meglevenedett az erdő. Zizegtek a lehullott levelek, recsegett a száraz gally a földön. Fehér, fekete, tarka nyulak százai bújtak elő a bokrok alól, angóra- és üregi nyulak meneteltek az erdei ösvényeken, kandiscukornyulak és sarki nyulak bújtak elő a földből. Aztán hirtelen csend lett. A megszámlálhatatlan nyúlsereg némán körülvette a boldog, öreg varázslót. A varázsló suhintott egyet kopott pálcájával, és mindannyian felemelkedtek a levegőbe. Méltóságteljesen szálltak nyugatra, egyenesen a szürkén gomolygó felhők felé.

– De hiszen odavesznek! – kiáltotta rémülten Kalais, mikor az öreg varázslót elnyelte a köd. Ám mire az utolsó nyúl farka hegye is eltűnt a tompa sötétben, valami megváltozott. A tisztás felett kékebb lett az ég, a fák levelei zöldebben ragyogtak. Balzsamos szellő támadt, körülfutotta a tisztást, és ahogy ott tekergett az erdő lakói közt, lassan szűnni kezdett bennük a fájdalom, átadta helyét az emlékezésnek. A barátok lassan szétszéledtek, kettésével, hármasával sétáltak a tisztáson, és mindenki a varázslóról mesélt, szomorú, vidám vagy éppen unalmas történeteket.

Pí Mű, a Sikertelen Író és Kalais hármásban ücsörögtek az erdő szélén.

– Milyen szép ez a hely! Még szebb, mint volt – nézett körül Kalais.

– Igen – mondta csendesen Pí. – Semmi nem tűnik el nyomtalanul, ami egyszer létezett. Azt hiszem, a varázsló jósága egy kicsit megváltoztatta a világot.

– Micsoda gondolat! – ugrott fel a Sikertelen Író. – Ezt azonnal meg kell írnom! – és elsietett. A két jó barát mosolyogva összenézett.

– Az első regényénél rosszabb már nem lehet – vont vállat Kalais, és Pí egyetértően hümmögött.

– Mondd csak, Pí – fordult némi hallgatás után Kalais a madárhoz –, tényleg igaz, hogy te fizikus vagy? Erről még sose meséltél.

– Hát, igen. Fogjuk rá.

– No, csak ne szerénykedj! Az igazat szeretném hallani!

– Hát jó! – adta be a derekát Pí. – Kora ifjúságomtól szenvedélyes vágy hajtott, hogy megismerjem a dolgok lényegét. Ezért lettem fizikus. Egyetemi éveim alatt kiváló eredményeket értem el, mire végeztem, mindent tudtam az anyagról, amit ember tudhatott. Pár év alatt a világ egyik legelismertebb kutatója lettem. Szorgalmasan dolgoztam, éjt nappallá téve, és egy napon munkám meghozta gyümölcsét. Nobel-díjjal jutalmazták eredményeimet. De én tudtam, hogy valami nincs rendjén. Hogy valami hiányzik. Úgy éreztem – érted? –, hogy mindenkit becsaptam, mert ahhoz, amit én kerestem – a lényeghez –, az évek során nem kerültem közelebb. Ekkor kezdődtek az álmok. Álmaimban én voltam a legboldogabb ember. Mindent értettem, mert birtokába kerültem a tudásnak. Igen, álmaimban elteltem a teljességgel. De reggel újra csak fájó ürességre ébredtem. Hiába próbáltam papírra vetni az álmaimat, kevésnek bizonyultak a képletek, szegénynek az emberi

nyelv. A lényeg valahogy mindig elillant. Végül egy éjszaka, valahol az álom és ébrenlét határán, megértettem ezt az utolsó talányt is. És aznap éjjel madárrá változtam. Azóta itt élek az erdőben – fejezte be Pí csendesen.

– És most már tudod, hogy mi a lényeg? – kérdezte tisztelettel a hangjában Kalais.

De Pí már nem figyelt rá. Úzóbe vett egy tarka lepékét, és rövidesen eltűnt a fák közt.

Attól a naptól kezdve Kalaisban egyre nőtt a nyugtalanság. Már nem kötötte le a villók örökös fecsegése, szórakozottan lépdelt el a mesék ragyogó hálói mellett, órák hosszat őgylgett céltalanul az erdőben. És minden séta egyre közelebb vitte a margarétás rét széléhez, oda, ahol a felhők szürke taraja ostromolta a tiszta, kék eget. Aztán egy őszi napon, amikor az aranyló nyárfák elkezdtek gyászos éneküket, a tisztás népe összegyűlt az erdő szélén.

– Búcsúzni jöttünk – lépett előre Pí. – Mert úgy hallottuk, ma útra kelsz.

Kalais bólintott. Rég tudta már, hogy mit kell tennie. Sorra megölelt mindenkit, és már indult is volna, mikor a Sikertelen Író szégyenlősen előrelépett.

– Befejeztem a történetemet. Nem lett épp

naturalista, de hát ez van. Vidd magaddal, kérek, hogy emlékeztessen ránk! – azzal sarkon fordult, és befutott az erdőbe.

Kalais még egyszer, utoljára végignézett a barátain. Ott voltak mind: a könnyező Flóra, a pletykás villók, Pí Mű és a szárnyas lovak. És az égen, az erdő fölött ott lebegett a Varázsló árnyéka is, kedvenc nyulaitól övezetten. Kalais búcsút intett, és rálépett a zenéből szótt útra. Alighogy kiért a hajladozó margaréták közül, meglátta a felhőket. Fenyegesően tornyosultak az út két oldalán, de Kalais nem tévovázott. Ment egyenesen a hazafelé tartó úton.

Mire leszállt a nap, odaért egykori házához. A valaha gondosan ápolt kertben most ördögszekeket hajtott a szél, a háznak megroggyant a tejeje, a rozsdás sarokvasakon csikorgó ablakok lehullott vakolatú falhoz verődtek. Odabent gomolygott a köd. Kalais belépett, és mit sem törődve a pusztítással, kényelmesen elhelyezkedett kedvenc karosszékében. Egy darabig csak üldögélt, nem gondolva semmire, aztán elővetette a papírlapot, és olvasni kezdett.

„Úgy tűnt, a télnek sosem szakad már vége. Kalais órákig állt az ablak előtt, bámulta a kavar-

gó, szürke felhőket, amik hetek óta útját állták a fénynek...” És ahogy olvasott, a ház fölött világosodni kezdett az ég. A felhők fejvesztve menekültek a feltámadt fény elől, a földből kidugták a fejüket az első nárciszok, a patakok visszatértek medrükbe. Másnapra kellemes, derűs őszi időt jósolt a meteorológia. A világban helyreállt a rend.

„Mégiscsak jó mese ez” – gondolta Kalais, mikor a Sikertelen Író történetének a végére ért.

TARTALOM

Flan	5
Tocino de cielo	9

A LÉLEK TITKOS TÁJAI

A tökéletes műalkotás eredete	27
A lélek titkos tájai	38
Az élet értelme	46
Történet az igaz szerelemről	64

AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁG KÉK KÖTÉNYE

Legenda	77
Az örökkévalóság kék köténye	83
Amikor Fánnit majdnem elvitte az ördög	92
Anti bácsi	99
Nikolai Marin Fe	106

INGOVÁNY

Jolán neném és a világvége	119
Az emlékezés borostyánjai.....	126
A keselyű hava.....	134
Patkányok.....	148
A kókó	163
Az ingovány.....	174

Szürke felhők.....	189
--------------------	-----

Bárcezi Zsófia
A keselyű hava
első kiadás

Kiadta az AB-ART Könyvkiadó, Pozsony
Felelős kiadó: Balázs F. Attila
Felelős szerkesztő: Haraszti Mária
A borító Fernand Vácha Carmen c. alkotásának
felhasználásával készült.
Nyomdai előkészítés: Median
Nyomta: AZ Print Kft., Érsekújvár
Felelős vezető: Berta András

A könyv kiadását támogatta
a NKÖM Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Főosztálya

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
MINISZTERIUMA

Zsófia Bárcezi
Mesiác supa
prvé vydanie

Vydalo Vydavateľstvo AB-ART, Bratislava
Zodpovedný vydavateľ: F. A. Balázs
Zodpovedná redaktorka: Mgr. Mária Harasztiová
DTP: Median
Tlač: AZ Print s. r. o., Nové Zámky
Zodpovedný vedúci: Ondrej Berta

S finančným príspevkom Ministerstva kultúry SR
Autorka napísala dielo pomocou tvorivého štipendia Literárneho fondu

ISBN 80-8006-58-2